

קונטרס

הבינוני

**פרשת
ויקרא
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת כ"ט
גליון 301

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רל"ג

יום שלישי פרשת פקודי ב' אד"ב תשפ"ד

ה מוותרים על הציפיות וזוכים לשמחה אמיתית תמידית . . . . .

מה רבו מעשיך ה', ומה עם חיי? | דינן של הציפיות להתנפץ | אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים | אם הבנים שמחה | עולם מושלם ראיתי | היפרד נא מהמציאות החיצונית | מקור השמחה מילוי הרצון | שאיפות לא חלומות | יכולים להציל חיים | והבור ריק אין בו מים | תפקיד האדם בעולמו | ונקדשתי בתוך בני ישראל | אנו עמלים ומקבלים שכר | שמחה בלי קשר לתוצאה | שמחת אם בישראל | שמחת הממלא את תפקידו | זוכים מלאכתם נעשית על-ידי אחרים | שלא יהא לבך חלוק על המקום | המפתח לשמחה | בין אור לחושך | לעשות נחת רוח לבורא ית"ש | דוגמא מערבי פסחים

יום רביעי פרשת פקודי ג' אד"ב תשפ"ד

ט הלימוד מנס פורים לחבר האחרית עם הראשית . . . . .

שלוש בכיות הללו למה | אחרית וראשית שלו | העלם ההווה והעבר מפני הבחירה | וראית את אחורי | לחבר את הראשית עם האחרית | הטפשות שיש בדאגה על העתיד | לראות את התוצאה אך לא לדאוג | הארת נס הפורים

יום חמישי פרשת פקודי ד' אד"ב תשפ"ד

ז מתוך ירידה אל התחתית מגיעים אל התכלית . . . . .

שלחה להם אסתר כתבוני לדורות | סיפורם של ישראל | סוף מעשה בירידה תחילה | ימי הפורים לא ייבטלו | שמחת קיום התכלית | עיקר הנס הריגת ושתי | סיפורה של גלות | על כן יורה חטאים בדרך | חביבותו של הקב"ה | חרטה שמולידה מציאות חדשה | חרטה על ההתנהגות | כוחה של חרטה | הפכת מספדי למחול ותאזוני שמחה | מאשפות ירים אביון | ממעמקים קראתיך ה' | אין לך דבר העומד בפני התשובה

יום ראשון פרשת ויקרא ז' אד"ב תשפ"ד

ז חרטה מתוך תענוג רוחני מביאה לידי גאולה . . . . .

טעותו של המן | כך הבין את טעותו | אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא | שלושת הצמצומים | כי בחר ה' בציון אוה למושב לו | איתיחדת לתנא ברזא דאחד | כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם | עוררת הנקודה הפנימית ע"י מין במינו | חוסר סיפוק מביא לידי עבירה | שני מיני חרטה והחילוק ביניהן | אם תוציא יקר מזולל | השבת נועם הנשמות | המאור שבה מחזירו למוטב | הדרך לגאולה עוברת את האבות | ויעשו כולם אגודה אחת | אורה ושמחה וששון ויקר

יום שני פרשת ויקרא ח' אד"ב תשפ"ד

מז . . . . . האהבה של פרשת שקלים מולידה את השנאה לעמלק

מחה תמחה את זכר עמלק | תכלית שנאה שנאתים | מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב | ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע | האהבה תלויה בלב | טביעות עינא אית לי בגוויה | אוהב אותה אהבת נפש | שונא אותה שנאת מות | ואהבת לרעך כמוך | אהוב את נשמתך לא את גופך | שנאו רע ואהבו טוב | סור מרע על-ידי עשה טוב | פתרונות ליצר הרע לפי הדרגה | הפתרון העיקרי בזמנינו | אטיפת חלקי הנפש | נחיצות ההכנה לתפילה | פז"ר קש"ב - פיזור הנפש וקושי בקשב וריכוז | הרי את מקודשת לי | השנאה למפזרי הנפש

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת ויקרא א' ניסן תשפ"ג

נו . . . . . אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים

אין שום הפרש ביניהם | שקר שחוזרים עליו הרבה | על דא ודאי קא בכינא | יסוד לענוה ולאהבת ישראל | עבודתו של תמים | כולם שווים בפני המקום | חבל על דאבדין

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת ויקרא א' ניסן תשפ"ג

סא . . . . . הקב"ה מדבר עם כל יהודי בלשון חיבה

ויקרא ה' אל משה וידבר אליו | דיבור עם ידיד יוצר קרבה | שבטך ומשענתך המה ינחמוני | כי לקיתי בכפליים | שרים רדפוני חינם | כי אתה תשלם לאיש כמעשהו | וגם אנכי לא שמעתי

מדור אמונה ובטחון

שיעור רל"ג

לזכות

אליעזר בן פינא ומשפחתו

נדבת הר"ר יצחק וויינגארטן הי"ו

להצלחה בגידול צאצאיו לתורה וליראת שמים

יום שלישי פרשת פקודי ב' אד"ב תשפ"ד

מוותרים על הציפיות וזוכים לשמחה אמיתית תמידית

עם מלאכה המכבדת את בעליה, מסודר עם שידוכים לבניו, שם אין רואים את השלימות? בדיוק שם במקומות הנחוצים לו ביותר... כאן חסר לו כסף, כאן אינו מסתדר עם אחד מבניו, כאן אינו מסתדר עם הקהילה. הוא מתחזק באמונה, הוא מתחזק עם חכמת חיים - "תשמע, ככה זה הולך, אי אפשר לקבל הכל, ככה זה העולם, קח את המעלות והתעלם מהחסרונות", אבל היכן השלימות?

כשחושבים על הבריאה שברא הקב"ה, מתפעלים מגודל השלימות, כמו שאומרים בתפילה: "הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות, אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עושה דברו, ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים, החיה וכל בהמה רמש וציפור כנף, מלכי ארץ וכל לאומים שרים וכל שופטי ארץ, בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים", הנה מה אומרים כאן? - אתה רואה בריאה כה יפה, מהדומם עד המדבר, ואתה רואה שלימות נפלאה כאשר כל חלקי

מה רבו מעשיך ה', ומה עם חיי?

משנכנס אדר מרבין בשמחה. עלינו להתבונן אפוא במחשבות המביאות לידי שמחה. ידוע שכאשר האדם מתבונן בבריאה, הוא מתפעל ואומר: מה רבו מעשיך ה', כי הוא רואה שלימות נפלאה, מלאה הארץ קנייניך. בכל מקום שמסתכלים בבריאה, יכולים לראות שיש בורא כל יכול שברא את הבריאה. רואים את כל הצבעים הנפלאים המרכיבים את הבריאה שמשתלבים זה עם זה באופן משובב לב, מסתכלים על תינוק בן יומו ורואים איך כל אבר מאבריו וכל קמט מקמטיו, הכל עשוי בשלימות נפלאה, ודבר זה מעורר התפעלות עצומה ומביא לידי הבנה בהירה שהקב"ה ברא הכל בשלימות שבשלימות.

אולם פעמים שמתעוררת לו לאדם שאלה במחשבתו: מדוע בעיקרי הדברים בחיי האדם, היינו כשהאדם מתבגר ורוצה להיות מסודר, מסודר עם פרנסה, מסודר

המצבים האלה יש לו לאדם רק כמה פעמים בחייו, אולי עשרים פעמים. על פי רוב אינו שרוי במצבים האלה, אלא הוא מתמודד עם החיים ואתגריו, והשאלה היא מה ההבנה לכך שבכל הנוגע לחיי האדם, הדברים אינם משביעים את רצונו? מה רצון ה' איך הוא רוצה שהאדם יסתכל על זה? ושוב, חוץ ממה שהוא צריך לזכור שהכל לטובה ולהודות על כך, חוץ מזה איך הקב"ה רוצה שהאדם יחיה את חייו בשמחה גדולה תוך כדי שהוא עובר את כל המעברים שלו?

דין של הציפיות להתנפץ

ובכן, אחד מהיסודות בנוסף לכל ההסברים הידועים הוא שמה שגוזל מן האדם את שמחתו יותר מכל, הוא ציפיותיו. האדם מצייר את עתידו באופן מסוים, ומצפה, מקווה ומיחל שיום אחד זה יתקיים, ולמעשה הקב"ה מנהל את העולם לטובת קיום התכלית, באופן שונה מכפי שהאדם צייר במוחו, ולכן נעשה האדם עצוב, או עכ"פ מושלל מן השמחה האמיתית. כל המחשבות שהאדם חושב, שהכל לטובה וכו', מועילות לו רק להרגיעו קצת, אבל אינן מביאות אותו לידי שמחה אמיתית, כי כדי להגיע לשמחה אמיתית, צריך האדם להיות בדרגה גבוהה מאוד, ומה מונע מן האדם להרגיש את השמחה האמיתית לאחר שהוא יודע כבר ומאמין שהכל לטובה ושאינן דבר רע יורד מלמעלה? זה שהוא עסוק בציפיותיו. הוא רוצה שחייו ייראו כך וכך.

כל עוד אתה עסוק בציפיותיך, אינך יכול להיות שמח, כי יש לי חדשות בשבילך, זה לא עתיד להיות כמו שאתה מצפה. אתה יכול כבר עכשיו להיפרד מהחלום. וכמה סיבות לכך. הסיבה הראשונה, כי אתה משתטה. יש לך מוח כזה קטן ואתה

הבריאה מהללים את ה' ומגדלים את כבודו. לעומת כן, כשמגיעים אל החיים הפרטיים, שם כל אחד מתמודד הרבה, כל אחד בלי יוצא מן הכלל, אלא שמי שמישוב קצת יותר, מוצא דרכים להסתדר, כנזכר לעיל. אם הוא בדרגה נמוכה, הוא משתמש בהסחת הדעת על פי חכמת חיים, ואם הוא בדרגה יותר גבוהה, הוא מאמין שיש לו להקב"ה חשבון בכל דבר, ואם הוא היכן שהוא באמצע, הוא אומר: "תשמע! כל אחד צריך לעבור קשיים בעולם, כל אחד מתמודד עם איוזו חבילה... זו החבילה שלי..." סוף דבר, כל אחד מתרץ לעצמו תשובות איך לשמור על הראש מחוץ למים ולא להיות שבור ורצוף בגלל מצבו, אבל השאלה בעינה עומדת: איה השלימות? איה שלימות הבריאה? אם הקב"ה עושה כל היום ניסים ונפלאות, מדוע צריכים חיי האדם להיראות כך כאשר גם במצבים הטובים רק שישים וחמש אחוז מהדברים מצליחים?

אין אנו נכנסים עכשיו ביסודות הפשוטים, שהקב"ה משגיח על כל דבר בהשגחה פרטית מדוקדקת והכל הכל לטובה, וזה גופא השלימות, ועל האדם להודות לה' על כל מה שאינו משביע את רצונו כמו על מה שמשביע את רצונו, כי באמת אף הם הטובה, ואולי יום אחד יבין למה, והרי זה ברור שהם מועילים לו במה שמכפרים לו על עוונותיו ומביאים אותו לידי הכנעה. כל זה ידוע לנו, אך בשיעור זה עסוקים אנו בחלק השמחה. נכון שהאדם יכול להתחזק בכל אלה, נכון שהוא יכול להסתדר עם כל הבעיות ולעמוד איתן מבלי ליפול לעצבות, אבל אין לו את השמחה הראויה לו, השמחה של הדבר השלם, שמחת האדם שזכה בסכום כסף גדול, שמחת האדם שנכנס לדירה חדשה, שמחת האדם שמכניס את בנו לחופה. את

חלום שתהיה לו דירה גדולה, וילה מפוארת, חשב בשעתו רק על הרחבת הדעת שתהיה לו, אך לא חשב על הצורך לנקות דירה כה גדולה בערבי פסחים ועל הצורך לשלם חשבונות חשמל וארנונה גבוהים במיוחד. חלומו לא כללו את החלקים האלה.

כך הוא בכל תחום, ואפילו כשיש לו לאדם שאיפות חיצוניות ברוחניות. הוא רוצה יום אחד לזכות במשרה פלונית. אבל משרה פלונית באה עם מחירים רבים. כמה פעמים יש שהמגיד שיעור בישיבה כועס וזועם ובוער בלבו אש להבה על המנהל, כי הלה מחייבו לעשות מבצנים ולדאוג גם לחלשים. סליחה! לא הגעתי בשביל הדברים האלה. לא לבשתי את החלוקא דרבנן כדי להשתטות כאן. באתי למסור את השיעור וללכת. מה אתה מטיל עלי עוד תפקידים שלא ביקשתי למלא? והמנהל מעכב את משכורתו, והסכסוך גדול, ששון ושמחה יגון ואנחה. החלום שהיה לך, מעולם לא היה מציאותי.

נמצא שאם אתה תולה את שמחתך בקיום חלומותיך... אתה אומר כך: אם כך וכך יקרה, אהיה מלא שמחה. אתה חושב כך. אתה אוהב לדמיין על כך. בגשמיות או ברוחניות. אתה אוהב לחשוב על אותו עתיד... עליך לדעת שברור במאה אחוז שאתה הולך להיות אדם שבור. לא תשעים ותשע אחוז, אלא מאה אחוז. כי זה אינו עתיד להתקיים, ואפילו יתקיים, זה לא יתקיים כפי שזה נראה בחלומותיך. ואפילו באופן טכני, יש כל-כך הרבה פרטים בחיי האדם. האדם מתבגר והקב"ה עוזר ומשפחתו גדלה, ויש לו ילד כזה וילד כזה, ואחד מהם מתמודד עם איזה נסיון, והשני שרוי במצוקה כלכלית...

נדבר על האברך המיושב והמוצלח כפי שהוא נראה מבחוץ, אותו אחד שכולם

חושב עם שכלך הדל איך אתה רוצה שעתידך ייראה ואינך יכול לחשב את כל הדברים מסביב. אפילו באופן פשוט אינך יכול לחשבם, ולכן הסיכוי שעתידך ייראה כפי שאתה מצייר במוחך, קרוב לאפס. אולי לפעמים יתממש לך איזה חלום, ואז נשמע אותך אומר: "ממש, ממש, בדיוק מה שרציתי. זה היה חלומי, כזו דירה, כזה שידוך..." טוב, ראשית כל, בהמשך תראה שזה לא בדיוק ככה, אבל אפילו נניח שזה בדיוק כפי שציפית, הלא זה רק בתחום אחד, אבל שכל הדברים יסתדרו כפי שאתה חולם, אין לך סיכוי. אכן כן, **בגלל שאינך רואה את התמונה ואינך יודע מה טוב בשבילך, לכן אתה חולם** כמו ילד קטן, כאותו ילד בן שש שחולם להיות איש הצלה או כבאי. אתה חושב שבגלל שאתה כבר בן עשרים וחמש או בן ארבעים וחמש, אינך חושב כמו ילד קטן?! ביחס לריבוננו של עולם, אתה יותר קטן מילד קטן, ואם כן תהיה בטוח שחלומך אינו עתיד להתקיים.

אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים

חוץ מזה, עליך לזכור שאפילו נניח שהדברים יהיו כפי שאתה חולם, **אף פעם הם לא יהיו כל-כך נפלאים כפי שהיו כשחלמת עליהם, כי כשהאדם חולם על הדבר, הוא חושב רק על המעלות שלו ולא על החסרונות שמתלוות אליו.** לכל דבר טוב הקיים בעולם הזה, בעולם המעורב מטוב ורע, יש גם מחיר שצריך לשלם כשמחזיקים בו. היתה לה לאם בישראל חלום להיות בעלת משפחה גדולה, וזכתה לכך, ואז היא מגלה שלא לקחה בחשבון את המחיר שצריך לשלם על כך. היא היתה צעירה והיתה לה שאיפה חזקה. אתה יודע מה זה להיות עסוק מסביב לשעון במשך שבעה ימים בשבוע מבלי יכולת לנשום או לקחת חופש?! הא לך שהחלום שונה מהמציאות. אין ספק בכך. מי שהיה לו

שקוע בציפיותיו... נניח שהאדם כבר יותר מבוגר וכבר לא חושב... עד גיל שלושים ושתיים הוא הצהיר באופן רשמי שהוא רוצה להיות עשיר. עכשיו הוא כבר לא שם, הוא כבר השלים עם המצב, אבל הוא עשה כמין הסכם עם השי"ת - בסדר, אני לא הולך להיות עשיר, אני מקבל יסורים באהבה, אבל לפחות שאהיה מסודר, שיהיה לי כל מה שאני צריך. נניח שאין לו ציפיות גדולות מדי, אבל עדיין אם שמחתו תלויה בקיום ציפיותיו, ללא ספק יהיה אדם שבור, כי אף פעם ציפיותיו לא יתקיימו עד הסוף.

ולא מפני שהקב"ה לא ברא עולם של שלימות, אלא עולם של שלימות הוא עולם כזה שהאנשים הנמצאים בו מתמודדים.

זוהי שלימותו של העולם הזה, שיש אנשים שמתהלכים עם שברון לב (מהסוג הנכון). **שהאדם צריך לזכך בו את עצמו, שהאדם צריך לעבור בו מצב של נפילה ואח"כ להתחזק ולשוב מאהבה. כך הקב"ה ברא את העולם, ובעולם כזה חפץ היה הקב"ה.** ואין זו סתירה עם שלימות ועם שמחה רק כל עוד האדם חי עם הדמיון והשקר ויש לו במוחו ציור אחר שכמותו הוא רוצה שהעולם יראה.

עולם מושלם ראיתי

נמצא לגבי השאלה מדוע דווקא כשמגיע אל חיי אינני רואה את השלימות, מסביב אני רואה את הימים ואת הנהרות, את השמים התכולים ואת העננים, את השמש והירח, הכל מושלם, ורק בעולם שלי אין שלימות... **לו היה מותר על ציפיותיו, לא היה לו שום קושי להבין שאין שום דבר בלתי מושלם.** מה אינו מושלם? בחור בין ארבע עשרה לשש עשרה, **חייב לעבור נסיונות. אחרת, אינו יכול להיות בן אדם נורמלי, אינו יכול להיות עובד ה' ואינו**

מתברכים להיות כמוהו. הבה ניקח אותו. יש לו ברוך ה' פרנסה די טובה, יש לו ילדים טובים, רואים אותם בבית הכנסת, ילדים עלזים ומאשרים. מי אינו רוצה להשתדך אתו. נניח שהוא בן ארבעים ושמונה ויש לו בין השאר שלושה בנים בגילאים שבין י"ד ל"ט. לגבי הבן המבוגר, היה לו איזה שידוך שמאוד ציפה לו והיום קיבל את הסירוב הרשמי. ולגבי הבן האמצעי, מדובר בבן שמתמודד עם נסיונות קשים וצריך ללכת למטפל שיבדוק מה עומד לו לרוועץ. ולגבי הצעיר שבחבורה, הוא שרוי עכשיו במלחמה גדולה עם הוריו בגין איזה פרט קטן. ועוד זאת יש לו לאדם זה שכן וגיס, וכן יש לו בת נשואה שכבר עברו שנתיים ואין לה ילדים ואינו יודע אם לשאול או לא, אם להציע איזו סגולה או לא. כל אלה, ועוד הרבה, קורים עכשיו אצל יהודי זה. וכשאתה חולם להיות כמוהו, אתה חי בכזה שקר, בכזה דמיון, ואם שמחתך תלויה בחלומך - התעורר כמה שיותר מהר! מותר לחלום, אבל רק כשישנים. אל תישן כל היום.

אם הבנים שמחה

העולם אומרים שחוזק השרשרת הוא כמו החוליה החלשה ביותר שלה, כי אם נמתח אותה עד שהחוליה החלשה לא תוכל להחזיק מעמד, היא תיקרע על אף ששאר החוליות חזקות ביותר. ולענייננו, כשאר בישראל, לדוגמא, תולה את שמחתה בכך שהכל משיביע את רצונה, היא יכולה להיות שמח רק כמו הילד הבלתי מרוצה שלה, כי יש לה הרגשים, ואם יש לה ילד שעכשיו שבור או ברוגז או מודאג, היא חיה את זה והשמחה ממנה והלאה.

אמנם כן, האמא יש לה הרגשים ואחריות, אבל **אם שמחת האדם תלויה בכך שהכל יהיה מסודר להפליא, אם הוא**

חלש מהכאב, כי הכאב מאוד עמוק כשהאדם מצפה למשהו אחר, וכשאומרים לו סתם דע לך שהמצב כמו שהוא טוב ונפלא, זה אולי יכול להוריד את הכאב ממאה לשבעים, אך אינו יכול להסיר ממנו לגמרי את הכאב.

לכן אתה צריך תחילה לעשות סדר עם רצונך, ואז כשתזכיר לעצמך שהקב"ה מנהל זאת כך לטובתך, זה יתיישב היטב בלבך ויעורר בך שמחה אמיתית עמוקה בלי שום קשר למציאות החיצונית.

הנה עד כה הוכחנו שמקור כאבו של האדם הוא מה שהוא תולה את שמחתו בקיום ציפיותיו. הוא מצפה ומקווה ומייחל שהמציאות תהיה כך וכך, כל אחד לפום דרגא דייליה, בין בגשמיות בין ברוחניות. וטעות היא, כי מדובר בציפיות בלתי מציאותיות ואף אחד בעולם אין לו חיים כאלה, כאותם שהוא חוזה בחלומותיו.

מקור השמחה מילוי הרצון

וכעת נראה עוד סיבה מדוע מדובר בטעות. טעות היא כי אף כאשר כבר יש לו לאדם שמחה אמיתית בזמן מן הזמנים, כגון ביום שזכה בלוטו, או ביום שעשה איזו עסקא ומאוד הצליח, או ביום שנכנס לדירתו המיוחלת, או ביום שהכניס את בנו לחופה, שמחה זו אינה תלויה כלל באותה מציאות, כי יש עוד אנשים שיש להם מציאות זו ואינם נעשים שמחים כל-כך. הסיבה שהוא שמח עכשיו היא כי היה לו רצון חזק, כמו שדיברנו כמה פעמים בשם ספר העיקרים. מאחר שהיה לו רצון חזק והצליח להוציאו בסייעתא דשמיא מן הכוח אל הפועל, הוא נתמלא שמחה. הדבר כשלעצמו חלול וריק הוא ואין בכוחו לשמח כל-כך את האדם. התוצאה של מילוי הרצון, היא זו שעוררה בו את השמחה.

יכול להביא את תכלית הבריאה. אתה רוצה שבנך לא ירצה ללכת עם בגד פלוני, אתה רוצה שתהיה לו אך ורק תשוקה אחת בחיים, קרבת אלוקים, ולא יעלה לו במוחו שום דבר אחר חוץ מתורה ותפילה קדושה והכנעה. כך אתה רוצה, אבל זה רק מפני שיש לך ציפיות בלתי מציאותיים.

כשהאדם ישכיל להניח הצדה את ציפיותיו לכמה דקות, ולחשוב קצת יותר איזו בריאה ברא הקב"ה, יוכל לשים לב לשלימות הבריאה. ומה שהקב"ה רוצה הוא שהאדם יגיע למצב שכלל לא יתלה את שמחתו במה שקורה סביבו. תתנתק מהם. אם לבנים שיש לה ארבעה עשר ילדים, אם היא יכולה להיות שמחה רק כשכל אחד מהם מצליח בכל התחומים, היא יכולה לשכוח מלהיות שמחה. אולי בעולם הבא...

היפרד נא מהמציאות החיצונית

אותו דבר לגבי האב. אם הכל צריך להיות מסודר עד הסוף, שיצליח להשיא כל אחד מילדיו בנחת וברוגע ושהכל יצליח במאה אחוז, אצלו ואצל בניו, בגשמיות וברוחניות, אין לו סיכוי להיות שמח. ובכן, מה רצה הקב"ה? הקב"ה רצה שעוד לפני שהוא מתחיל לעסוק במחשבות שהקב"ה מנהל את העולם והכל לטובה, יעשה סדר עם רצונו ועם חלומותיו, מה הוא רוצה ומה משמח אותו ומה תשוקתו בחיים. כי כל עוד האדם תפוס בציפיותיו, ותשוקותיו וחלומותיו אינן תואמות את המציאות... אפילו כשמדובר ברוחניות, אבל הוא חולם על מציאות מסוימת שרק היא נחשבת אצלו הצלחה ברוחניות... הוא רוצה לקבל משרה מסוימת דווקא, הוא רוצה ללכת במהלך זה דווקא... כל עוד יהיה תפוס בזה, לא יוכל להירגע אלא עם התשובה שהקב"ה מנהל הכל והכל לטובה, והתשובה תהיה יותר חלשה מהקושיא, הפתרון יהיה יותר

חי בדמיון. ואז כשהוא מקבל את המכה, הוא עוזב את הכל ויוצא לעבוד. לא שאסור לצאת לעבוד. השאלה היא מה המהלך שהאדם עובר כשהוא מחליט לצאת לעבוד. כאן הוא עובר מהלך מאוד גרוע, כי הוא אומר בלבו: אני חשבתי שאצמח לגדול הדור כפי שכולם אמרו לי, וכיון שאני רואה שזה היה דמיון אחד גדול, אני יכול לעזוב את הכל. **כשהאדם יוצא לעבוד מתוך מהלך נכון, זה רק מקרבו אל ה'.**

יכולים להציל חיים

לדאבון לב, אנו יודעים בבירור כי עשרות אלפי בני ישיבה יצאו לעבודה מתוך מהלך חולה מאוד. היו להם שאיפות לדברים בלתי מציאותיים ובלתי נכונים, וביום שהתנפצו להם חלומותיהם בעינים, בו ביום נתנו בעיטה גדולה ויצאו לעבוד.

הנה יום אחד התעורר האדם וגילה שיש לו ארבעה ילדים ואינו מכסה את השכירות, והוא כבר מסוכסך עם ארבעה אנשים בנוסף לאשתו, והוא חייב חובות לכמה אנשים, והגיע למסקנא - נו, נו! עוד אחד נכשל. אני מצטרף לחבורת הנכשלים. ומה הבעיה הגדולה? לא שהוא סגר את הגמרא, אלא שהוא סגר את הסידור, כי אמר אז לעצמו: תשמע! לא הלך, אז לא הלך, כנראה אינני יהודי מסוג א' אלא מסוג ב', נעביר כבר את החיים ככה...

אילו היו לו שאיפות נכונות לכתחילה,

לא היה צריך להגיע ליום ניפוץ החלומות, אלא **היה ממשיך להתקדם על פי שאיפותיו ולעשות את הדברים הנכונים והמציאותיים בשמחה ובטוב לבב.** ובכן, הבה ונראה מה הן השאיפות הנכונות.

הבור ריק אין בו מים

הנה ראשית כל צריכים אנו להיזכר

ונמצא לפי זה **שאם האדם יצליח להחליף את רצונותיו ברצונות אחרים, תהיה לו שמחה תמידית.** והדבר אפשרי, כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו. אך האדם צריך להתלמד איך לעשות זאת.

יש מי ששאל: מדוע תאמר שאין לו אדם לצפות ולייחל? הרי אצל יוסף כתוב שחלם חלומות שיבואו אליו אביו ואמו ואחיו להשתחוות לו, ואביו שמר את הדבר, ופירש **רש"י** שהיה ממתין ומצפה מתי יבוא (וישב לו, יא). אך התשובה פשוטה ששם הקב"ה גילה ליוסף בחלומותיו שכך יהיה בעתידו, וכשיעקב היה ממתין ומצפה, הוא לא תלה את אושרו ושמחתו בקיום הדבר, אלא רצה לראות בקיום תוכניתו של הקב"ה. לא כן הדבר כשהאדם חולם בהקיץ דברים שאינם יכולים להתקיים במציאות.

שאיפות לא חלומות

עוד היה מי ששאל: וכי אסור לו לאדם לעורר בעצמו שאיפות?! הרי אם אין לו אדם שאיפות, אינו יכול להגיע לשום מקום! יש לו לאדם שאיפות לסיים את הש"ס או אפילו בעסק הפרנסה, הוא רוצה לעבוד ולהרוויח, מה רע בזה? והתשובה היא שבוודאי מותר לו לעורר בלבו שאיפות. זה לא רק מותר לו, אלא הוא מחויב בכך. אבל **הוא צריך לסדר את השאיפות נכונה, כי אם לא יסדר אותן נכונה, יחיה חיי צער.**

ראיה גדולה לכך: הבחורים בישיבה, מעוררים בהם שאיפות גדולות, שאיפות על גבי שאיפות, ובאמת נפלא הדבר מאוד, כי זה מה שדוחף אותם ללמוד, אבל בסופו של דבר רובם מקבלים את המכה שלהם מתי שהוא, מי לפני נישואיו ומי אחרי נישואיו. בגיל עשרים וחמש כשזה כבר לא מעניין את ראש הישיבה, הוא קולט פתאום שהוא

לאדם: אתה קיבלת את התפקיד להוציא רצונו זה של הקב"ה מן הכוח אל הפועל. כשאני אומר לך ללמוד תורה, זה רק משום שאם תלמד תורה כפי שהב"ח אומר **בהלכות ברכות התורה**, זה יקרה. הן כך אומר שם הב"ח מילה במילה, **שהקב"ה רוצה להשרות שכינתו בתחתונים**, וכשהאדם יושב ולומד בביטול ומתוך רצון לקיים רצון הבורא ולהפך את רצונותיו שלו, נעשה העולם הזה כדוגמת העולם הבא.

כשמדברים עם הבחור, צריך לומר לו במפורש: לא הגעת לכאן ללמוד. הגעת לכאן כדי למלא את התפקיד שהקב"ה הטיל עליך והוא שתמשיך השראת השכינה בתחתונים. כשאתה מקיים רצון הבורא, אתה מייחד שמו של הקב"ה בעולם.

ונקדשתי בתוך בני ישראל

הרבי ר' אלימלך זיע"א בצעטיל קטן מסביר שכך מתחילים חיי האדם: בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה, ובפרט שהוא יושב בטל לבדו בחדר או שוכב על מיטתו ואינו יכול לישון, מה יהרהר אז? - אני רוצה לקיים מצות ונקדשתי בתוך בני ישראל, עד כדי כך שאם אצטרך לבחור ביני ובין הקב"ה, אסכים להפיל את עצמי בתוך האש. ומשמעות הדבר היא - אני איני רוצה להיות עיכוב, זה ברור. **אני נמצא כאן רק כדי שישרה שמו של הקב"ה בעולם, ואם אני מהווה עיכוב לכך, כי הגוי מכריחני ח"ו** לומר הפוך, **איני רוצה להיות בעולם.**

ואיך אתה עושה זאת באופן מעשי? **על-ידי שאתה מציית להקב"ה.** אם הקב"ה מצוה אותך להניח תפילין - אתה מניח תפילין; אם הקב"ה מצוה אותך לעשות חסד - אתה עושה חסד. **עליך להבין את המציאות שכאשר אתה עוסק בגמילות**

מדוע אנו נמצאים כאן בעולם. מאחר שאין האדם עסוק לחשוב בסיבת בואו לעולם, הוא חושב על דברים אחרים, דברים של הבל, כמו שאמרו **חז"ל** והבור ריק אין בו מים - מים אין בו, נחשים ועקרבים יש בו. הוי אומר: **אם אין לך במוחך בהירות מדוע אתה נמצא כאן בעולם, באופן ממילא תהיה המחשבה במוחך להיות מוצלח בעיני הסביבה.** אין הוא רוצה להיות נכשל. למה? **כי הוא רוצה כבוד עצמי, הוא רוצה תענוג. פשוטו כמשמעו.**

ואף שהאדם גדל בסביבה של אנשי שלומנו ושמע הרבה דברי תורה והשקפה, אין זה אומר שהוא באמת יודע במחשבתו מדוע הוא נמצא כאן בעולם. וכבר יתכן להיפך, שדווקא מי שלא גדל בסביבה של יראים ושלמים, שאל את עצמו כפי ששאל אברהם אבינו: מה אני עושה כאן? והתחיל לחשוב, והלך לשאול וללמוד, עד שגילה את האמת. לעומת מי שגדל בבית של שומרי תורה ומצוות והלך עם הזרם, כי אפשר שלא עצר מעודו לשאול: מה אני צריך לעשות כאן בעולם? אתה יכול לומר לי באופן מדויק מה אני צריך לעשות כאן? וכיון שאינו יודע בשביל מה הוא נמצא בעולם, כל עוד היה בישיבה ואמרו לו שב ולמד, ישב ולמד, ועכשיו שכבר נכנס לרשות עצמו, אינו יודע מה ועל מה הוא נמצא כאן בעולם.

תפקיד האדם בעולמו

ובכן, הבה וניזכר. **האדם הגיע לעולם כדי למלא רצון הקב"ה אשר מתאוה שתהיה לו דירה בתחתונים.** בשביל זה הוא נמצא כאן. הקב"ה רוצה שתהיה כאן השראת השכינה באתגליא, שיהיה ניכר, היינו לאו דווקא שנוכל לראות בעיני הברש, אלא **שנרגיש בחוש שהקב"ה נמצא כאן בתחתונים והכל הוא אלוקות.** אומרים לו

בפעולה כזו. למה? כי אני צריך שתהיה השראת השכינה בעולם. **כשאני עוסק בפעולה, אז נעשית התוצאה בעולם.**

פעם סיפרתי שלפני שנים, הציעו לי לשמש כמגיד שיעור לבחורים צעירים, ורציתי להתלמד איך מסבירים גמרא לבחורים צעירים. הפנו אותי ליהודי אחד שהיה לו נסיון של שלושים שנה כמגיד שיעור בישיבה קטנה. ישבתי איתו וקיבלתי מנסיונו העשיר. הנה בעמדי היום, איני זוכר מכל מה שאמר לי אז חוץ מאמרה אחת שחדרה לי בעצמותי. לפני סיום שיחתנו, הוא אמר לי כך: אם קורה יום אחד שישבת ויגעת ויזעת ללמד דברי התוספות לבחור ולא עלה הדבר בידיך, **תתן הודיה לריבוננו של עולם ותרקוד מרוב שמחה שיש לך את הזכות להשקיע את כל כולך במטרה קדושה** זו ללמד דברי התוספות לבחור...

יסוד גדול הוא, ולא רק לענין לימוד דברי התוספות לבחור. אם אתה מבין שיש לך כוחות, הרגשים, נשמה, חיות. **אם אתה יכול יום אחד לקחת את כל הכוחות, או אפילו רבע מהם, ולנסות למלא בהם רצון ה', עליך לרקוד מרוב שמחה כל שקלטת מה קרה. עכשיו נתקיימה תכלית הבריאה.** אם תקדיש לעצמך זמנים שבהם תתבונן שבדבר הזה אתה חפץ, כי זהו באמת רצון נשמתך. כפי שראינו שבזה מתחיל הרבי ר' אלימלך את הצעטיל קטן שלו. הקב"ה רוצה שיוכל להשרות את שכנתו כאן. ומה אתה עשית? מסרת את כוחותיך לריבוננו של עולם.

שמחה בלי קשר לתוצאה

אם הקדשת כמה וכמה שעות למצוא שידוך לאיזה בחור, מתי אתה שמח? לא כשהשידוך יצא לפועל. אל תעשה את הטעות הזאת. ברור שאם זה קרה יש

חסד, אתה נעשה מרכבה לשכינה. הקב"ה הוא בעל חסד, מקור החסד, והכניס בך נשמה, וכשאתה נותן לגשמתך לעשות חסד, מדת חסדו של הקב"ה שורה עליך, וממילא **הקב"ה נמצא כאן בעולם, ועל-ידי כן אנשים מכירים בריבוננו של עולם.** הם רואים אותך ואומרים: יש אלוקים. זהו הפירוש ואהבת את ה' אלוקיך שיהא שם שמים מתאהב על ירך (יומא פו, א). האנשים הרואים לא תמיד יכולים להסביר זאת במילים. פעמים שהם מבטאים זאת במילים: תראה איזה אדם טוב הוא. ופעמים שאינם מבטאים זאת במילים, ואעפ"כ השכינה שורה עליו, והראיה שיש מי ששמור בקדושה ואע"פ שאין איש יודע, הקדושה שורה עליו, כי הוא קדוש ובטל לריבוננו של עולם ונזהר שלא לעבור על רצונו יתברך, וממילא הוא נעשה מרכבה לשכינה.

כשהשכינה שורה על האדם, הוא מקיים את תפקידו. כל אימת שהאדם מקיים מצוה, איזו מצוה שתהיה, השכינה שורה עליו. וככל שהוא מכוון לכך, שורה עליו השכינה יותר. ובעיקר מה שנוגע לדין, שהוא נעשה מלא שמחה, כי הוא זוכר שזוהי הסיבה שהוא נמצא כאן. אני כאן להביא השראת השכינה לעולם. בשביל זה אני כאן. ולכן **אם זכיתי לקיים מצוה, הגעתי אל הדבר שאליו חשקתי, וזה מה שמשמח אותי יותר מכל.**

אנו עמלים ומקבלים שכר

כעת ניכנס אל הפרטים כדי להבין יותר. בעולם החיצוני המביא לידי עצבות, האדם יכול לבוא לידי סיפוק ושמחה רק אם הוא הגיע לתוצאות חיצוניות. הוא רצה שאנשים יידעו על הצלחתו ואכן נודע הדבר לאנשים. אבל בעולם האמיתי, **כשאתה מקיים מצוה, זה גופא התוצאה. הפעולות כשלעצמן.** אתה שמח שאתה יכול לעסוק

אותם בחום ואהבה, היא משכיבה אותם לישון ורוחצת אותם, וחוזר חלילה. **אם היתה מתבוננת ומבינה שעכשיו מתקיימת התכלית, היתה רוקדת מרוב שמחה.** אך לא! היא לא רוצה לחשוב כך. היא אומרת בלבה: אתה יודע מתי אהיה בשמחה? אם בני יצמח באופן מסוים, או אז אהיה שמח באמת. ולכן אקרע רקיעים ואוריד דמעות כנהר שזה יקרה.

זה בסדר שאת מתפללת על זה. כל אם בישראל מאחלת לעצמה שתהיה לה נחת יהודית, אבל אם את תולה את שמחתך בזה, את טועה. יש עכשיו פחות השראת השכינה בגלל זה. אין את חיה. אח"כ היא מרגישה שהיא צריכה לעשות דברים אחרים, כי היא כבר לא יכולה לסבול. מדוע לא חיית? מדוע תלית את שמחתך בתוצאות?

שמחת הממלא את תפקידו

הבה ניזכר בדברי הרמב"ם שלמדנו זה מכבר ומזה עידן. **הרמב"ם** (הלכות תשובה פ"ט ה"א) אומר: מהו השכר למי שמקיים תורה ומצוות? והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי, השכר הוא ונתתי עשב בשדך לבהמתך. נשאלת השאלה: זו תורה וזו שכרה? זה מה שנותנים למי שמוסר את נפשו לריבונו של עולם? קצת עשב לבהמותיו? האדם מקיים מה שכתב הרבי ר' אלימלך, הוא מצייר במחשבתו תמיד שהוא משליך את עצמו למדורת האש. אומר לו הקב"ה: הפלא ופלא! עכשיו אתן עשב לבהמתך. אתמהה!

מסביר שם הרמב"ם שהקב"ה כך אומר לאדם: **בשכר קיום התורה והמצוות, אסיר ממך את טרדות העולם הזה כדי שתוכל להרגיש ולראות איך אתה משקיע את כוחות נפשך וזמנך בעבודת ה'.** שכר עצום הוא. יש שיטען האדם: שומע! שכר מצוה

תוספת שמחה, וכפי שראינו בדברי רבינו ה'חובת הלבבות' **שכאשר האדם זוכה לראות פירות ממעשה ידיו, זה ממלא אותו שמחה ועליו להודות על כך.** אבל אסור לו בשום פנים ואופן לחכות לזה, כי הוא הורס לעצמו את חייו כשהוא תולה את שמחתו בזה. הוא צריך שתהיה לו היכולת להניח את הטלפון לאחר שהלך הלך ושוב. הוא לא היה יכול לדבר בבית כי יש לו בית קטן. הוא נאלץ לצאת החוצה ולדבר ברחוב. מה יעשה? הוא מדבר בטלפון הלך ושוב לשכנע את הצד הזה ואח"כ את הצד הזה וחוזר חלילה. הוא חוזר לביתו ובודק לראות כמה זמן הקדיש לכך. הוא נבהל: שעה וחצי דיברתי!!! מה הוא צריך עכשיו לעשות? **הוא צריך להיזכר שעכשיו זכה להביא קרבן לריבונו של עולם. הוא קיים את תכלית הבריאה.** לא עוד מצוה. **השכינה שרתה עכשיו עליו. הוא חשב על זולתו.** הוא תרם מכוחות נפשו ליהודי אחר. **השכינה שרתה עכשיו בעולם הזה. נתקיים עכשיו רצון ה' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. בפועל ממש.**

כמה אלפי אנשים עושים זאת כל יום? אך אינם שמחים. שלא על מנת לקבל פרס הם עושים זאת. הוא משתמש בחכמתו לשכנע את פלוני. "תנסה את זה. מה אכפת לך? דבר עם פלוני". עם חכמתו של מי השתמשת? עם חכמתו של הקב"ה. **הקב"ה נתן בכחמה והשתמשת בה לצורכו, וממילא שרתה כאן השכינה.**

שמחת אם בישראל

כן הוא הדבר כשהאדם נלחם עם עצמו לעשות את הדבר הנכון. נחזור אל הדוגמא של אם לבנים. אם היא קורעת את עצמה במשך עשרים וארבע שעות ביום להטיב לילדיה. היא מנקה אותם, היא מאכילה אותם, היא מחייכת אליהם, היא עוטפת

זוכה, הרי הוא אומר: צריך ללכת לעבוד, מה לעשות? אני איני אוהב להיות משועבד באופן זה, אבל צריך לעשות מה שצריך. אך אם הוא זוכה, אומר לו הקב"ה: אתן לך לעסוק כל היום במה שאתה אוהב. בוקר צהרים וערב. כל הזמן תוכל להתעסק בזה. יש לכם מושג איזה תענוג יש לו לאדם כזה?! תענוג! תענוג כפשוטו, תענוג העוה"ז.

זה מה שהספרים אומרים לנו. **עליך להפסיק לתלות את שמחתך בסוג התוצאה, אם ברוחניות אם בגשמיות**, כאומר: רק אם התוצאה תהיה כך וכך, אז אהיה שמח. עזוב את זה! **אמור לעצמך: אני הולך למסור עכשיו את עצמי לריבונו של עולם. כשתעשה כן, תהיה לך השראת השכינה, ותהיה מלא שמחה**. תנסה את זה לעשר דקות. שאב חיות מעצם הפעולות. אמרת אמן 'יאה שמייה רבה, עבדת את ה' כפי שאתה אוהב.

שלא יהא לבך חלוק על המקום

אכן ליסוד זה יש עוד חלק שחייבים ללמוד גם אותו, כי החלק הראשון בלי השני אינו כלום. החלק השני הוא שהיכולת להביא את השכינה בתחתונים, היא בכל צורה שבעולם שאתה רק יכול להעלות בדעתך. אינך כבול לאופן אחד בלבד. **במצב זה שהקב"ה הניח אותך, בתוך התכונות שיש לך, אתה יכול לעשות אותו דבר באופן מושלם, לכתחילה ולא בדיעבד**.

יש כל-כך הרבה דיבורים **מהצדיקים** על זה, ולמשל, מה שאמר הרה"ק **רבי שלמה מקארלין** זיע"א על לא יהא לבך חלוק על המקום והביאו ה'בית אהרן' (בפרשת ויצא). **באיזה מקום שאתה נמצא, איך שאתה נראה, ובאיזו תכונת נפש שיש לך, אתה יכול לעבוד את ה'.** אתה מוציא אותו ענין **מן הכוח אל הפועל**. אברך זה שחשב שהוא

מצוה הוא. הקב"ה נותן לי עוד אפשרויות לקיים מצוות כדי להרבות שכרי בעוה"ב, אבל מן הפסוקים אני מבין שהוא מבטיח ליתן לי שכר גם בעוה"ז. אמנם אין זה קושיא, אבל אנו מביעים זאת באופן זה. נניח שהמלמד בת"ת ערך מבצע והבטיח שמי שילמד טוב יקבל פרס, וכשמגיע למעשה לאחר שהילדים התאמצו בלימודם באופן יוצא מן הכלל, הוא נעמד ואומר: הפרס הגדול ביותר הוא שניתן לכם ללמוד עוד דף גמרא. הילדים בוודאי יתרגזו: רימית אותנו. שוב, קצת ילדותי לשאול את השאלה, אבל מה לעשות שפעמים הרבה אנו נמצאים בדרגא של ילדים, מה גם שפרשת והיה אם שמוע נאמרה גם לילדים. ובכן, כל השכר שהבטחת לנו הוא רק שנוכל לקיים עוד מצוה? לשכר יש הרי תמיד גם ענין של תענוג.

אך התשובה היא **שאם האדם חי נכון ואומר בלבו בכל עת: "אני רוצה לעשות מה שמוטל עלי, אני רוצה להביא לכאן את השכינה, כי לכך נוצרתי", אזי כשהקב"ה נותן לו לעסוק בשליחות זו כל היום, הוא מתמלא תענוג מזה, כי רצונותיו יוצאים מן הכוח אל הפועל**, לא באופן ריק וחלול, אלא באופן היסודי ביותר. והאדם באמת מחויב לעשותו עם העבודת ה' שהוא אוהב, כפי שרבינו ה'חובת הלבבות' קבע, וכפי שחז"ל (ע"ז יט, א) אמרו לנו שצריך ללמוד מה שלבו חפץ. **תעבוד את ה' במה שאתה נהנה**. מי שאוהב לעשות חסדים לאחרים, ויש כל מיני חסדים, עוסק הוא בעשיית חסדים. אין הוא צריך לעסוק במה שאינו אוהב.

זוכים מלאכתם נעשית על-ידי אחרים

אף מה שאמר **רבי שמעון בר יוחאי** שאם זוכים, מלאכתם נעשית על-ידי אחרים (ברכות לה, ב), זהו הפירוש. אם אין האדם

"עכשיו כשאני עושה את מה שמוטל עלי לעשות, אני מביא שכינה בתחתונים", מרגיש תענוג עצום. יש לו תענוג שהוא קורע את עצמו לעשות את הדבר הנכון. הן צריך שיהיה מי שזוכר לקנות את המתנות להורים בימי ההולדת שלהם, ובכל משפחה יש את האדם הזה. יתכן שבמשפחתך זה אתה, אבל עליך לדעת לעשות זאת בלי להסתכסך עם גיסיך. אם אינך יכול לעשותו כן, אינך עושה אותו נכונה, כי אתה משליט את דעתך על אחרים.

הדבר הזה חוזר על עצמו בכל עת בחיי האדם, וזהו המפתח לשמחה. הכלל הראשון **שתזכור מה תפקידך בעולם, והוא לעשות להקב"ה דירה בתחתונים.** והדבר השני **שתבין שאתה יכול לעשות זאת בכל דרך ובכל מקום שאתה נמצא.** ואז כשאתה מזיע בשביל כך, אתה מתמלא שמחה מעצם הדבר.

וכשהאדם חי באופן זה, אינו מרגיש צורך להיות עסוק עם העתיד. העתיד יהיה כך או יהיה כך? טוב כזה או טוב כזה? חדל לך! מדוע אתה נכנס לעולם שאינו שלך. כפי שהמקום יכול להיות מקום שאינו שלך, כך הזמן יכול להיות זמן שאינו שלך. במקום לחיות עם ההווה, אתה חי עם עתיד מעורפל, עתיד שאינך יכול לצפותו מראש.

כך הוא ברוחניות וכך הוא בגשמיות. וזהו הסיבה שבני אדם כל-כך שבורים בחשבם שאינם מצליחים ברוחניות. ועליהם קיימת הקושיא הגדולה, איך יפרשו את הפסוק כי קרוב אליך הדבר מאוד. הוא אומר שהוא מנסה לעבוד את ה', הצרה שאינו מנסה לעשות את מה שמוטל עליו. הוא מנסה לעסוק בעבודת ה' שלא הוטלה עליו. וכאמור לעיל, השאיפה שמחדירים בנפשות הבחורים צריכה להיות להתבטל

יכול להביא את השכינה בתחתונים רק אם הוא יושב בכולל, והקב"ה סלל לו דרך אחרת כי הוא רוצה שיביא את השכינה בתחתונים בצורה אחרת, אם יתפכח מטעותו ויבין **שהוא נמצא כאן כדי להביא את השכינה בתחתונים על-ידי קיום השליחות שהקב"ה הטיל עליו,** ואם יקיים שליחות זו שעכשיו הטיל עליו, יביא את השכינה בתחתונים באותה עומק שהביאה עד כה, אזי יתמלא שמחה גדולה מזה.

בבית אברהם (סלאנים פרשת נשא) כתב בענין גרשון קהת ומררי שנשאו את המשכן וכליו. בבני גרשון ובבני קהת כתוב נשאו את ראש, ובבני מררי אין כתוב לשון זה. וסיבת הדבר, כי בני מררי לא זכו לשאת את כלי המשכן, כי אם את הקרשים, ולא הרגישו שהם עובדים עבודת הקודש, כי עבודת משא. הוא כותב שם בזה הלשון: "אכן דברים קשים המפרכים את הגוף הם, אבל על-ידי כל אלו מתגדל ומתקדש שמו יתברך. כמו שיש עבדי המלך העוסקים בכתר המלך, כמו כן צריך עבדי המלך שיכינו נעליים לרגליו, ומלאה הארץ קנייניך, הארץ ומלואה מלאים בדברים שיכולים לקנות אותו ית"ש. ועל כל אחד ואחד לדעת למלא את תפקידו כרצון המלך, וכמאמר **הרבי ר' זושא** שאמר: ביסט א שוך? רין נישט."

הרבי ר' זושא אמר כך: אם אדם אתה, **עליך לברר מה תפקידך, וכיצד לבצע תפקיד זה באופן הנכון ביותר.** אם נתברר לך בדרך משל שאתה נעל, זכור שתפקידה של נעל שלא ייכנס בה מים, ותראה לבצע תפקיד זה.

המפתח לשמחה

רואים זאת בחוש שמי שמכיר את מקומו, בביתו, בקהילתו במשפחתו, ומבצע אותו בביטול מוחלט, היינו שאומר בלבו:

וכך הוא כל אימת שהאדם מתפלל. כשהאדם מתפלל, הרי הוא עושה את הדבר הגדול ביותר הקיים בעולם, אם ניגש נכונה אל התפילה וזכה לכוון וזכה לשבח את הקב"ה וזכה לומר מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור. מה הוא צריך יותר מזה?

לעשות נחת רוח לבורא ית"ש

בספר "תפארת מהרא"ל" כתוב: פעם בא יהודי אחד אל הסבא קדישא משפאלע זיע"א ותינה בפניו את כאבו: לפרנסתי אני עומד כל היום בבית המרוזח שאני שוכר מהפריץ ומשקה את הערלים, אך מה גדול צערי בשמעני דיבורי תועבה חמורים היוצאים מפי הערלים המשתכרים, וחושש אני שלא אתגשם מהם.

אמר לו הסבא משפאלע: רואה אני איזה יהודי אתה רוצה להיות. חפץ אתה שיושיבוך בהיכל נאה ונקי מלא ספרים ושילבישו אותך בבגדי משי ושיהיו לך שק מלא דינרי זהב, ואז תעבוד את בוראך בלב שלם, כי אז תוכל להתפלל בשכל זך ובלי שום בלבולים ומניעות. אך אני אומר לך שאין הקב"ה זקוק לעבודה כזו, כי יש לו כאלה אלף אלפים וריבי רבבות מלאכים אין שיעור וערך, אך נחת רוח של הקב"ה הוא דווקא מזה שאתה נמצא בין הערלים האלה ואתה משתוקק לעבוד את ה' ולכלכל את צעדיך לפי רצונו.

וזה הלשון שם: אלו האנשים הנמצאים בין הערלים ומצפים ומשתוקקים עכ"פ רגע אחד שיהיה להם שעת הכושר לומר כמה דיבורים להשי"ת, גורמים שעשועים גדולים למעלה, כי הצער והתשווקה הלזה אינו נמצא אצל שום מלאך ושרף.

הוא מצפה מתי יבוא לידי לעבוד את הקב"ה כפי הנכון לו, ויודע שזהו תפקידו.

לרצון ה', בלימוד התורה, בתפילה, ובכל ענין, המטרה אחת היא להיות כלי ראוי להשראת השכינה.

אף הסיפור של הרה"ק מקאליסק זיע"א שאמר לאותו יהודי קשיש שכדאי היתה ביאתו לעולם ולו בשביל שייחוו לו תפילין פעם אחת כשהוא רתוק למיטתו ואינו יכול להניע אבר. הפירוש הוא כזה: עכשיו מתקיימת תכלית הבריאה. זוהי התכלית.

בין אור לחושך

יכולים לראות בעולם החלול שעושים עסק גדול מאיזה דבר אשר גם מי שאין לו שכל רב שואל: איני מבין ממה הם עושים כאן עסק? פירושו של דבר שהם מנסים לקחת סיפוק ושמחה מדברים של הבל, והיות שאין האדם יכול להגיע לידי שמחה רק כשהוא רואה שרצונותיו יוצאים מן הכוח אל הפועל, מעוררים הם רצונות לדברים חלולים וריקנים, וכשזה קורה, נעשים שמחים. ואף שהדבר שקרה אין בו שום תוכן, מכל מקום, אומרים הם בלבם, אנו יכול למחות כפיים ולרקוד ולו בגלל שערורנו בנו רצון וזה נתקיים.

כך זה למשל כשהם משחקים קבוצות קבוצות עם כדור, בועטים ורוקעים ברגליהם, וכל המרבה לספור יוצא כמנצח. אתה שואל לגופו של דבר מה קרה? לא קרה כלום. אבל הם עוררו בלבם רצון לנצח את הקבוצה השניה בדבר של מה בכך, ועכשיו שרצונם התמלא, לבם גואה מהתרגשות.

ובכן, אם אתה יכול להוליד כך רצון לדבר שיש בו קיום התכלית, מה יכול להיות טוב מזה? אני רוצה שתהיה לי היכולת להזיע בשביל יהודי אחר. בדווקא איני רוצה לתלות את שמחתי ביציאת הדבר מן הכוח אל הפועל, אלא בעצם הפעולה.

בריא הוא, ומותר לו להתפלל על זה, וראוי שיתפלל על זה, וכך עשו יראי ה' כמסופר על האמרי חיים' מויוזניץ זע"א שהיה נוסע בערבי פסחים למערת הרשב"י להתפלל על זה שיזכה לסדר מרומם. אבל עליך להחליט בלבך שתחילה לכל אתה רוצה לשמוח בעצם זה שזכית להתייגע ולהזיע כדי לקיים מצות תשבתו.

הוי אומר: המתח שקיים בבית בערב פסח אשר לפעמים עלול להביא לידי כעס ועצבים, פעמים שתלוי בטעות זו, שהאדם מרגיש שרק כשמסתיימים כל הנקיונות ואפשר כבר להוציא את כלי הפסח, רק אז אפשר לשמוח. אמנם כן, בוודאי שיש שמחה כזו באופן טבעי, ואיננו אומרים שצריך שזה יפסיק להיות אכפת לו לאדם. אך הפשט הוא כזה: תאמר לעצמך: אני הולך לשמוח ולעורר עסק גדול מזה שזכיתי להקדיש כל היום הזה להכנות לפסח. היום, היום. אל תחכה למחר. צריך להבין את זה. למה? כי עכשיו הבאת את השכינה בתחתונים. נראה לך שרק בליל פסח בשעת עריכת הסדר אתה עושה זאת?! גם היום כשהיית עסוק בכל יראה ובל ימצא התקיימה התכלית. האדם מתרוקן מחיותו רק בגלל שאינו זוכר שיש תכלית לעצם העבודה שהוא עוסק בה עכשיו.

אכן נחוץ עד מאוד לזכור יסוד זה, וצריך לשנן אותו, והדרך לשנן אותו היא כמו שכתב הרבי ר' אלימלך בצעטיל קטן. זכור למה באת כאן לעולם, ותזכיר לעצמך שאתה יכול למלא את תפקידך בכל מיני האופנים, ועוד זאת התבונן איך כשאתה פועל במצבך אתה מביא שכינה בתחתונים, ועורר בלבך שמחה על עצם הפעולה שאתה עושה, על הזכות שיש לך להשקיע את כוחותיך בדבר מצוה, ואז תראה שהשכינה שורה עליך, ואז תחלחל בלבך

עם אשה כזו, עם פרשיה כזו, עם מלאכה כזו. בפניה זו הוא מביא את השכינה בתחתונים. וכשהאדם קולט זאת, הוא שמח על שהביא את השכינה לפינה זו, ואף שבפניה זו יש לו גם קשיים, הרי זה מה שהקב"ה רצה, והראיה, שהכניס אותך למצב זה.

היוצא לנו מכל זה, שאם האדם יתבונן בעצמו, יראה שאם רק יתחזק בכך שהקב"ה מנהיג את העולם והכל לטובה, לא יוכל להגיע לשמחה עמוקה. הוא רק יוכל להרגיע את עצמו. לא מפני שדיבורים כאלה של אמונה פשוטה אין להם כח להביא לידי שמחה. בוודאי שאם האדם מבין אותם עד הסוף, יש בכוחם להביא לו לאדם את האור הגדול ביותר. אלא מחמת סיבה אחרת, כי יש לו לאדם בלבו מעכב שאינו נותן לשמחה שתעמיק בו. הוא צריך תחילה להוסיף את הציפיות שיש לו למצב אחר ולהפסיק לתלות את שמחתו בקיום רצונו החיצוני.

דוגמא מערבי פסחים

דוגמא לדבר: בערב פסח יש לו ליהודי תשוקה לזכות לסדר מרומם. הוא משקיע בזה, הוא מתפלל על זה, הוא קונה לעצמו הגדה חדשה, הוא חושב על בניו לרומם אותם. אכן כן, מותר לך לרצות ולדבר על זה ואף להתפלל על זה. אבל אל תצפה ואל תתלה את שמחתך בתוצאה, כי אם תתלה את שמחתך בתוצאה, אם זה יקרה, תרגיש שהכל היה שווה בשביל זה, ואם לאו - תרגיש שנכשלת. יגעת יזעתי והשקעתי דמים תרתי משמע, ובסוף כשהגיע ליל הסדר, הכל הסתבך... עם ילד פלוני ועם ילד פלוני... כל-כך יכאב לך, ותשאל: מה, עד שנה הבאה לא יהיה לי עוד סדר?! (בכל אופן בארץ ישראל).

ובכן, זה שהאדם יש לו תשוקה כזו, דבר

צריך להיות עסוק בזה, לא צריך לשרוף בשביל זה כוחות הנפש. את כוחות הנפש אני מקדיש בשביל הקב"ה עכשיו. וכשזה קורה, אני שמח ומאושר. זכיתי לעשות טובה ליהודי, זכיתי לחשוב על הקב"ה, וכן הלאה.

האמונה שהקב"ה מנהל את העולם. אל תתלה את אושרך ושמחתך במה יקרה בעתיד. השלך על ה' יהבך. הרעיון להישען על הקב"ה הוא שאינך צריך אפילו לחשוב על העתיד. אם המחשבה תצוץ במוחך, או אז תאמר: ה' יעזור, ה' יעשה סדר. אבל לא

יום רביעי פרשת פקודי ג' אד"ב תשפ"ד

הלימוד מנס פורים לחבר האחרית עם הראשית

שלוש בכיות הללו למה

מקובל בפי העולם לומר בדרך צחות, שיש אנשים חלושי-שכל שבשומעם מילתא דבדיחותא צוחקים הם שלוש פעמים, פעם אחת תיכף בשומעם את הבדיחותא אף שלא הבינו את משמעותה, שכיון שרואים שכולם צוחקים אינם רוצים להיות פורשים מהציבור וצוחקים עם כולם, ופעם שניה כשקולטים ומבינים את העוקץ שבבדיחותא, ופעם שלשית כשחוזרים ונוכרים מזה לאחר זמן. והאמת שכאשר זה נוגע לשמחה ושחוק אין זה נורא, שהרי ידוע מה שאומרים בשם הרה"ק 'הבית אהרן' זיע"א שגם השמחה הכי פחותה מגיעה מצד הקדושה^א, דא עקא שיש כאלו שנוהגים כן גם בצער ובכי, שבוכים על כל דבר שלוש פעמים, פעם אחת בהעלותם על לב החשש והדאגה ממה שעלול לקרות להם, ופעם שנית כשקורה להם מה שחששו מפניו, ופעם נוספת כשחוזרים ונוכרים ממה שאירע.

אמר לי יהודי שלמד את האמת הפשוטה מתמימותו של ילד, שפעם התארחו אצלו בשבת שני ילדים אחים מנכדיו, ובמוצאי שבת כשחפצו לשוב לביתם וארוזו את חפציהם החל הילד הקטן לבכות, שאלוהו למה אתה בוכה, אמר שנאבד לו ה'פתק-שבת' שצריך להחזיר למלמד, ניסו להרגיעו אך הוא לא פסק מלבכות באומרו כי אם לא יביא את הפתק למלמד ייענש על כך. ואז אמר לו האח הגדול בתמימות

ילדותית מה לך לבכות עכשיו, אם וכאשר יעניש אותך המלמד תבכה אז. וזה האמת, כי לבכות על דבר שעוד לא אירע זה מעשה ילדות, אך על פי רוב גם המבוגרים לא התפטרו מזה, אולי אצלם זה לא כמו אצל ילד קטן, הם בוכים בחדרי לבם ולא בגלוי, הם מודאגים, הם עצובים ובמרה שחורה, וזה דבר לא נכון ולא ראוי.

אדם עושה חשבון אולי יקרה לו כך וכך, הוא מדמה שמחמת איזו סיבה כבר לא ירצו להשתדך איתו, או שהוא יהיה בעל חוב, וכדומה כל מיני מחשבות שלא היו ולא נבראו ואפילו משל לא היו, והוא כבר נכנס מחמתם לעצבות ודאגה. זה בעצם קליפה של חושך, עצת היצר, וצריך להעמיק בלימוד סוגיא זו להבין למה זה כך, למה יש לאדם נסיון לבכות עכשיו על מה שעוד לא אירע, שבכך נמצא שהוא בוכה לכל הפחות פעמיים, פעם אחת כאשר הוא מעלה על ליבו מה שעלול לקרות, שאז הדמיון מתעצם ומפריח בליבו כל מיני חששות ודאגות, ואז הדאגה והבכיה היא עם כל הפירושים והצבעים, הוא בוכה על כל צורה בנפרד, ופעם שניה כשח"ו קורה מה שחשש מפניו.

ועל פי רוב זה הדואג ומצטער על העתיד, מסביר את עצמו שהנה הוא מבין שזה מה שהולך לקרות, ובפרט אחרי של"ע קרה מה שקרה הוא אומר הנה אתה רואה שלא סתם בכיתי. אך האמת שהחשש

א. ובשם הרה"ק ר' יחיאל מאלכסנדר זיע"א אומרים, 'והיית אך שמח' (דברים טו טו) ר"ת 'שוא', כלומר עס איז בעסער אַ פאלשע שמחה פון אַ ערליכע מרה שחורה [-מוטב שמחת שוא מזוייפת ממרה שחורה רצינית].

בריקאנטי (פ' ויצא ד"ה ויהי כאשר ראה) וכן **במאורי אור** (מערכת א' אות קפב) ולא ברור היכן מקורו] שהולך עוד פסיעה ודורש: 'ויאמר המן' זה מדת הדין, 'אל המלך אחשוורוש' זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו. ואמנם **הספרים** מתאמצים ליישב איך דורשים כך, **הריקאנטי** (שם) כותב: אל תתמה על היותינו ממשילים 'לבן' למדת החסד על שמו, בהיותינו יודעים רשעו, כי שבעים פנים לתורה והכל אמת. סמך לזה מצאתי **לרו"ל בבראשית רבה** (ע י), אמרו שם 'ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור' הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עוונותיכם כשלג וכו'. וגדולה מזו מצאתי **באגדה**, אמרו **בפסוק** 'ויאמר המן למלך אחשוורוש' ויאמר המן' זו מדת הדין 'למלך אחשוורוש' זה הקדוש ברוך הוא שאחרית וראש שלו וכו', והרמז למדת הדין המקטרג. גם **הרמ"א** בפירושו **מחיר יין** למגילה מביא מדרש זה, וכותב ומעתה ניתן לי רשות לפרש מקרא זה לפי דרכינו.

על כל פנים נמצינו למדים שיש לריבוננו של עולם כינוי שנקרא אחשוורוש, שמשמעותו אחרית וראשית שלו, והרי כל כינוי רומז לנו על הנהגה של הקב"ה, כי כלל ידוע הוא שברבוננו של עולם אין לנו שום השגה אלא **שהוא מתגלה לנו בדרכיו ובמידותיו, וזה נוגע לנו שנדע להתנהג כך או כך, כי אז אנו נהיה דבקים בו**². לכן יש כינוי חנון וכינוי רחום, שנבין ונתנהג במדת חנינה ובמדת רחמנות³. כל כינוי נוגע

והדאגה רק גורמים יותר שאכן יקרה מה שיקרה, וכפי שכתוב (איוב ג, כה) 'כי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר יגורתי יבוא לי', וכדאיטא **בגמרא** (ברכות ט, א): 'יהודה בר נתן הוה שקיל ואזיל בתריה דרב המנונא, אתנח, אמר ליה **יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה**, דכתיב 'כי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר יגורתי יבוא לי'. וכן איתא **בגמרא** (מו"ק כז, ב): אמר רב יהודה אמר רב, **כל המתקשה על מתו יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה**. ההיא איתנא דהות בשביבותיה דרב הונא, הווי לה שבעה בני, מת חד מינייהו, הוות קא בכיא ביתירתא עליה, שלח לה רב הונא **לא תעבדי הכי**, לא אשגחה ביה, שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא צבית זוודתא לאידך מית, ומיתו כולהו, לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשיך, ומיתא. שכיון שלא הפסיקה מבכיותה גרמה בכך שימותו כל בניה ואף היא עצמה. והאמת שיש אנשים שיודעים את כל זה ואף על פי כן דואגים ובוכים, ויש להבין למה יש לאדם כזה יצר הרע על זה, כאילו שזה כל כך תענוג בשבילו לבכות, להיות שבור עכשיו לגמרי ממצב שאולי יקרה, מהיכן זה נובע.

אחרית וראשית שלו

והנה באמת סוגיא שלימה היא בתורה, ויש לזה שייכות עם מעשה מגילת אסתר, שכן ידוע **מחז"ל** (אסתר"ר ג י, זוהר ח"ג קט א ברע"מ) שכל 'המלך' האמור במגילה סתם זה מלכו של עולם, אך יש **מדרש** [המובא

ב. כדאיטא בגמרא (שבת קלג, ב): אבא שאול אומר, 'ואנוהו' (שמות טו ב), הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום. ובספרי (עקב מט): 'ללכת בכל דרכיו' (דברים י יב), אלו הן דרכי מקום, 'ה' אל רחום וחנון' (שמות לד ו) וכו', נקרא המקום רחום אף אתה היה רחום, הקדוש ברוך הוא נקרא חנון אף אתה היה חנון וכו'.

ג. הכינוי 'חנון' פירושו לחון אף למי שאינו כדאי. ודרך אגב נציין שבתפילת שמונה עשרה מזכירים את הכינוי חנון על הקב"ה בשתי מקומות, שזה מורה שלא מגיע לנו כלל, אחד בחונן הדעת, כי דעת זה ענין פנימי, ואם אדם לא ראוי לא מגיע לו, ובכל אופן מבקשים חונן הדעת. ופעם שניה בחנון המרבה לסלוח, כי הקב"ה תובע מאיתנו שנחון את מי שאינו כדאי, ולכן אף אנו מבקשים ממנו כך.

בשלימות ונבטל את הדינים, והוא נתן לנו כלים לזה.

והנה מובא בשם ה'באר מים חיים' לבאר ענין אמירת ה'קדיש' אחרי הסתלקות אב או אם, שהוא משום שבכך סותרים את טענת המלאכים לפני בריאת העולם ואח"כ בקבלת התורה 'מה אנוש כי תזכרנו', שטענו שאדם זוכר מהקב"ה רק כשהולך לו טוב, אך כשלא הולך לו טוב אינו זוכר ומכיר את הקב"ה, ולכן הקב"ה מביא מצב של צער שמסתלק יהודי מהעולם ובנו אומר קדיש, ובזה הוא מגלה דעת שגם כשלא הולך לו טוב הוא אומר 'יתגדל ויתקדש שמיא רבא', שהקב"ה גדול, ומתבטלת טענת המלאכים מה אנוש. מוסיף ה'באר מים חיים' שלכן אם אדם גם במצבים פשוטים יותר אומר שהקב"ה גדול והוא מאמין בו ומתבטל אליו, לא צריך להביא לו מצב קשה שיאמר קדיש, כי הוא זוכר תמיד ואומר על כל מיני מצבים 'יתגדל ויתקדש'.

זה בעצם השורש והיסוד של ה'תולדות' בשם הבעל שם טוב הק', לזכור גם באחרית והסתר שזה אחד עם הראשית. כי בכל דבר מה שיותר קרוב לשורש רואים בו יותר את הקב"ה, וכשמתרחק נעשה עוד ועוד הסתר, באחרית זה הסתר על גבי הסתר, ואם גם שם זוכר שהכל ממנו ית', אז הוא זוכה לקדש את שמו של הקב"ה. אחד מן ההבנות בזה הוא כי הקב"ה רוצה שהיהודי בדעת שלו יכיר את הראשית, וזה תכלית הבריאה, שגם כשהיהודי עובר מצב של חושך אפילה, יזכור שזה מהקב"ה, ובכך הוא יוריד את כל הכיסויים וההסתרות. זה דרך שהקב"ה עושה בבריאה, הוא בורא מצבי אחרית כדי שהיהודי יצחק שעדיין הוא מאמין ורואה את הקב"ה בתוך המצב הזה, ובכך הוא משלים את הבריאה.

שנבין ונפנים הנהגה מסוימת לגבי העבודה שלנו, וכך גם הכינוי אחרית וראשית שלו הוא ללמדנו הנהגה זו שאחרית וראשית זה אותו דבר.

ולהבין בדרכי העבודה מה משמעות הדבר שאחרית וראשית שלו, יש אריכות דברים על זה מהרה"ק מהרי"א מקאמארנא זיע"א בספרו כתם אופיר על המגילה (אסתר א א), תחילה הוא מבאר זאת על פי קבלה בכמה אופנים, אך מה שמוכן לנו הוא מה שמביא שם מה'תולדות יעקב יוסף' בשם הבעש"ט הק' זיע"א, שעל האדם להאמין שגם בהסתר הכי גדול נמצא הקב"ה, וככל שהוא מחזק אמונתו בזה כך הוא מעביר ומבטל את כל הדינים וההסתרות. ובזה הוא מבאר את הכינוי אחשוורוש שאחרית וראשית שלו, שעל האדם להאמין באמונה שלימה גם כשנמצא במצב של אחרית ההסתר הכי גדול, שיש רבונו של עולם, וזה סוד 'אני ראשון ואני אחרון ומלבעדי אין אלקים' (ישעיה מד ו), ובזה מתבטלים ממנו כל הדינים.

היסוד עצמו הוא יסוד ידוע, שכאשר אדם עובר ניסיון ומאמין שיש בזה דבר טוב, הרי הוא מבטל כל הדינים. וכדברי ה'נפש החיים' (ש"ג פ"ב): ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו ולא יעשו שום רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא. וזה יסוד שצריך לחזור עליו בכל עת, כי זה לא סגולה בעלמא שמשתמשים בה רק כדי לבטל הדינים, אלא שכך רוצה הקב"ה שנאמין בו

המבחן אין להסתכל, אולם אחר כך אין בכך שום פגם. זה מה שהקב"ה עושה עם כל אדם, על זה אומר המדרש אחרית וראשית שלו, שתוכל להכניס את העבר באחרית, מה הקב"ה עושה אתך עכשיו בעוד יום בעוד חודש נעלם מעיני האדם, אבל הוא מבקש מהאדם שיקח את הראשית ויכניס לתוך האחרית. אם נוציא את בחינת ראשית מהסוגיא של זמן, זה מדרגייה הקרובה לשורש, זה נקרא סוג דרך להבין את העולם בבהירות יותר, המדרגייה של ראשית זה שלא כל כך חושך, יכולים לראות את הקב"ה, והעבודה היא לקחת את הבהירות הזאת ולהכניס אותה בידים לאחרית, לראות ולהתבונן כמה הקב"ה היטיב לי. זו העבודה של האדם.

וראית את אחורי

ויסוד הדברים הוא כדאיתא בתורת משה לחת"ס בביאור הפסוק 'וראית את אחורי לפני לא יראו' (שמות לג כג), ז"ל: יש לפרש על פי רמז, הנה אנו רואין כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת, אשר אנו מתמיהים למה עשה השי"ת ככה, אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל, כל הסיבות תכלית כוונתם, כי כולם היו הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה. וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתי ולקחת אסתר וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה, והכל היה הכנה להצלת ישראל. אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר ריק הוא, רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם, וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו, כי מקבלין שכר על האמונה. וזה 'וראית את אחורי' לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שהיה ומה שנעשה, אבל לפני לא יראו, קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, וזה 'ופני לא יראו'.

העלם ההווה והעבר מפני הבחירה

עוד נוסף להתבונן בענין זה של ראשית ואחרית, כי הנה בדרך כלל משתמשים במילים אלו לגבי ענין של 'זמן', כך היא המשמעות הפשוטה של מילים אלו. והרי רואים דבר מעניין, דעת האדם שהוא מבין ומשכיל בשכלו מגיעה אליו מהדעת העליונה, דעת האדם היא טעימה מהדעת של הקב"ה. וההשגות של הדעת מתחלקות לשלוש, במה שכבר עבר יש לו הכי הרבה השגה, בהווה פחות, ובעתיד עוד פחות, כך ברא הקב"ה. הגם שאין שום סיבה בעצם שיהיה לו יותר השגה בעבר וכלום בעתיד, כי הקב"ה הוא היה הוה ויהיה, ומצד הקב"ה אין בכלל מושג של זמן, רק את האדם העמיד הקב"ה בהסתר שנקרא זמן, שיהיה מוגבל במצבים של עתיד, ובהווה גם כן קצת, ורק בעבר יידע ויבין. ולמה הקב"ה עשה כך, על פי פשטות, היות שתכלית האדם היא שגם במצבים של הסתר יכיר ברבונו של עולם, לכן אומר הקב"ה אינני יכול לגלות לך את כל ההבנה בהווה, לפני שאתה עובר את זה אי אפשר שיהיה לך השגה בזה, צריך שלא תבין מדוע אתה עובר מצב מסוים, שיהיה מוסתר ממך ולא תבין מה הקב"ה רוצה ממך. כלומר, מפני הבחירה והתפקיד שלך להשתמש בדעת אף כשאתה לא רואה בעיניים, היו צריכים לקחת לך את ההבנה וההשגה שלא תוכל להבין מה קורה, ורק אחרי שעברת את המצב, כשאתה מסתכל אחורה והכל בסדר, עכשיו שאתה אחרי, יכול הקב"ה להראות לך בעיקר את מה שנוגע למצב שלך בעצמך.

וזה כמו בעת מבחן, אדם למד וכעת הוא נבחן, אומר לו מישוה ראיתי שהצצת בספר תוך כדי הבחינה, עונה לו ההוא הרי גם אתה אתמול לקחת מבחן ואחרי זה הלכת והסתכלת בגמרא, מה משנה עכשיו או אחר כך. אך ההבדל הוא ברור, בשעת

שעבורה נברא, הוא מחריב את הכל. על האדם להבין ולהסכים שהקב"ה לא רוצה שידע מה הולך להיות.

לחבר את הראשית עם האחרית

אמנם בדברי ה'חתם סופר' הללו התבאר רק מה המציאות, שבעבר אפשר להתבונן ובהווה ובעתיד לא, אך עדיין לא התבאר כיצד יש לעבוד עם זה, מהי צורת ההתבוננות הראויה בעבר. ועל כך יש קטע נוסף מה'חתם סופר', והוא **בדרשות** (שבת שובה לב, א)⁷, ז"ל: ומה שאמרו עוד אין בעל הנס מכיר בניסו הוא ענין אחר, דהנה **הניסים הגדולים הנפלאים הניכרים וידועים בקריעת ים סוף והדומה, ניכר לכל, אך ניסים נסתרים שאין בעל הנס מכיר בהם**, כגון הריגת ושתי שאין ספק שבעולם שהיה זה הכנה לכל מה שנולד אחריו, שוב כמו ג' שנים אחרי זה נלקחה אסתר לבית המלך ולא הרגיש אדם לאיזה סיבה היה זה, שוב איזה ימים אח"כ קצף בגתן ותרש והגידה אסתר למלך בשם מרדכי הוא ג"כ ענין שאין לו הכרח עם כל הנ"ל, שוב גידל המלך את המן ומי הבין מה יצמח מזה, עד לבסוף כשנעשה הנס הנפלא ההוא המבין יבין כי הריגת ושתי היה כעין קריעת ים סוף, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו. ועל זה כתב בפרשת דרכים הכוונה בפסוק (תהלים קלו ד) **'לעושה נפלאות גדולות לבדו' פי' שהקב"ה עושה נפלאות גדולות לבדו שלא ידע אדם אלא הוא לבדו יודע**. ומכל מקום מצוה על כל אדם באחרית ימיו לבחון כל אשר עשה ה' עמו מראשית צמיחתו עד אחריתו, ואיך נתגלגלו סיבות וענינים, ולספרם לבניו אחריו, וגם הם יבחנו ויכירו מעשי ה' הגדול אשר יעשה עמם.

למעשה ה'חתם סופר' אומר כאן את המציאות, משה רבינו מבקש לראות את הקב"ה, והקב"ה אומר לו 'וראית את אחורי לפני לא יראו', אתה רוצה לראות אותי תסתכל על אחורי - העבר, אבל העתיד הבחירה היא שלא תדע מה יהיה. זה מבאר גם בפשטות את הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' וברש"י אל תחקור אחר העתידות, וכי אתה רוצה לשבור את כל הבריאה, העולם מיוסד עם צמצום והסתר כמה האדם יכיר ברובו של עולם, ועל זה מיוסד הזמן שיש הווה ועתיד שלא ידועים לאדם. החלק הראשון שהקב"ה ברא הוא הזמן, יש עשרה מאמרות, כל מאמר זה צמצום, שיהיו גדרים ולבושים בעולם, עוד ועוד הסתר ולבוש, כל מציאות גשמית מצד אחד היא יפה אבל מצד שני היא צמצום, והמאמר הראשון הוא 'בראשית', שהרי יש במעשה בראשית תשעה 'ויאמר' ואמר **חז"ל** (ר"ה לב, א) ש'בראשית' נמי מאמר הוא, ומבואר **בספרים** ש'בראשית' הוא ענין זמן, הצמצום הראשון הוא שיש יום א' ויום ב' וכו', שיש מושג של 'זיהי ערב ויהי בוקר', זה עושה עבר הווה ועתיד. ולפי מה שדיברנו מובן למה זה המאמר הראשון, כי צמצום זה הוא הכלי הגדול לעבודת ה', הקב"ה ברא בריאה שיש דבר שהיה ויש דבר שעוד לא היה, האמת לאמיתה היא שהכל היה, אבל האדם נמצא בצמצום, החלק העיקרי של עבודת ה' היא שהוא אינו מבין סיבות של דברים. ולמה הדבר דומה, למצב ששורר ערפל, הכל מוסתר, בכל פסיעה יש הסתר, המכוניות נוסעות לאט, זה נקרא זמן, הקב"ה העמיד זאת כך, ומי שמנסה לחקור אחר העתידות שובר בכך את הבריאה, הוא מתחכם עם הקב"ה, הוא מנסה לעקוף את כל המהות

ד. והיסוד ידוע כבר מהראשונים ב'זכרת'.

העתיד, הרי הוא לוקה במהות הראייה, הדעת שלו מעוותת, זה טעות מעיקרא להיות שבור בגלל העתיד, לפתח ציפיות גדולות למה שלא ידוע לנו איך יהיה. יש כאן נקודה עמוקה, **המשנה** בסוף **קידושין** (פב, א) אומרת: רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אומנות, והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי. כשאדם דואג על פרנסתו עליו להסתכל על בעלי החיים וללמוד מהם, שאם הם מתפרנסים שלא בצער בוודאי הוא יכול להתפרנס שלא בצער, אלא שהכל תלוי בטיב מעשיו. ומדקדק **במאור ושמש** (ליקוטים למס' קידושין): יש להבין במאמר הזה, הלא ראינו כמה פעמים שהכפירים שואגים לטרף, וכמה חיות רעות וזאבים אשר אין להם במה להתפרנס. ונראה פירוש הענין, שכוונתם **שאם ה' יתברך יזמין לו פרנסת יומו שלא ידאג דאגת מחר, כמאמרם ז"ל (מכילתא בשלח ויסע פ"ב) מי שברא היום ברא פרנסתו, ועוד אמרו (סוטה מח, ב) כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה נאכל למחר הרי זה מקטני אמנה.** והנה החיות באמת יש להם בחינה זו מפני שאין להם שכל, ואם יש להם מאכל לפי שעה אינם דואגים על מחר, ומכל שכן בן אדם אשר חננו ה' דעה להבין ולהשכיל שראוי לו לבטוח בה' שבוודאי יתפרנס ביום מחר, ואל יחשוב מחשבות האיך ובמה, וישמח במה שחננו ה' לשעתו. וזהו כוונתם שהן מתפרנסין שלא בצער, פירוש שאם יש להם במה להתפרנס לפי שעה אין דואגים על יום מחר, ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס היום שלא בצער, שבוודאי יהיה לי ביום מחר כנ"ל.

דהיינו שכאשר אדם מסתכל אחורה הוא רואה שהכל היה בחשבון, ועליו לעשות חיבור בין הראשית לאחרית, זה לא רק מציאות של 'ראית את אחורי', אלא **על האדם להתייגע לחבר את הראשית עם האחרית**, ולהכניס חיות באחרית. **וכפי רוב התבוננות האדם בכל העבר שלו כך הוא מגיע להכרה חזקה שהכל היה מאת ה' לטובה**, כי גם ילד קטן שהבנתו מועטה כשמלמדים אותו פעם אחר פעם קמץ אל"ף - אָ זה לבסוף נקלט, כך **כשמתבוננים יותר ויותר מגיעים בסוף להכרה שהכל היה לטובה**. אכן צריך שהתבוננות תבוא לאחר הרהור בתשובה, שלא יהיו לו טמטום הלב, כי היצר מכסה את עיני האדם שלא יכיר בפנימיות המאורעות, אך **כשזוכה להסיר את טמטום הלב רואה בבירור בלי סוף דברים שהם יד ה' בגלוי**.

יש כל מיני מצבים קשים יותר או פחות, שבשעת מעשה יש לאדם טענות על הקב"ה, הוא נעשה ברוגז ובורח מההתבוננות הנכונה, זה הסתר. אך כשעובר שבוע הוא כבר נרגע, יורד לו קצת טמטום הלב שהוא שם והקיף את עצמו, ואז **בהתבוננות לאחור על מה שהיה הוא מגלה שבעצם היה בזה טובה**. כי בשעת מעשה שקורה כל מיני דברים הקב"ה מעלים את פנימיות הדבר, הוא לא רוצה שהאדם יראה את האמת, אבל אחרי שעבר הנסיון יורד ההסתר ונעשה ראשית, ואז אדם יכול כבר להבין, וכפי שמקובל לומר בבדיחותא שאדם אומר אחרי שלושים פעמים אני כבר מבין ברמז. זה הדרך שהקב"ה ברא את הבריאה, הקב"ה העמיד את בריאת האדם על סדר כזה.

הטפשות שיש בדאגה על העתיד

עתה נשוב לדבר במה שפתחנו בו, שכשאדם שבור ומודאג מהעתיד, בוכה על

לראות את התוצאה אך לא לדאוג

צריך לציין מה שלכאורה יהיו מי שיתמהו על כך, הלוא **חז"ל** אמרו (תמיד לב, א) איזהו חכם הרואה את נולדו, הרי שמשבחים את מי שדואג על העתיד. האמת שזה נושא שאנשים מתבלבלים בו וקושיא מעיקרא ליתא, כי הפשט בזה הוא לגמרי משהו אחר, זה הבנה שבכל פעולה של האדם עליו לשקול מה תהיה התוצאה של מעשיו ולהיות אחראי על כך. הקב"ה חנן לאדם דעת שיוכל להבין מה הוא עושה, למשל אם הוא פוגע בשני, אם יש לו נסיון של נקמה, עליו להיות חכם הרואה את הנולד ולהבין שהוא עושה דבר שמוזיק, שיבין שיש תוצאה והוא מחוייב להשתמש בחכמה שלו לא לעשות זאת. אבל אין הכוונה להיות מודאג מה יהיה מחר, ולפתח ציפיות באשר לעתיד הלוא נודע. יש מהמפרשים שמסבירים שלכן לא כתוב הרואה את העתיד, אלא הרואה את הנולד, שמשמעותו התוצאה.

הפלא יועץ' (ערך דאגה) מביא מאמר החכם העבר אין, העתיד עדין, דאגה מנין. על האדם לחיות את ההווה, אבל על העתיד לסמוך על הקב"ה שיעזור והכל יהיה טוב. אנשים מחליפים ועושים בדיוק הפוך, בקשר לעתיד חושבים כל העת מה יהיה, מלאים בדאגות, ובקשר להווה לא חושבים ולא חיים כראוי. אם אדם כבר שמח זה הרבה פעמים בגלל דמיון על העתיד, שהוא סבור שיעשה הרבה כסף, וכאשר הוא מבין שלא ירויח הוא נעשה שבור, מה הסיבה שקשה לאדם לשמוח עם ההווה ולקחת מזה חיות, למה הכל בקשר לעתיד. התשובה היא, כי בשביל זה צריך לעשות חיבור בין הראשית לאחרית, כשאנו מאמינים שהקב"ה טוב ומיטיב אנו עושים יחוד שם הוי"ה, כי בבריאה שורה שם אדנ"י, שכינה בתחוננים, וכשמתחבר

המושג הזה שיש עכשיו אוכל ובכל זאת דואגים על אחר כך, זה מושג שקיים רק אצל האדם, זה חידוש שהאדם יצר, כלפי זה אומרים לאדם אתה עושה עצמך טיפש, ובוודאי יהיה לך גם מחר. והעומק של זה למה בעלי חיים לא חושבים על מחר, הוא כי אין להם דעת, נמצא שמה מביא את האדם לבכות על מחר זה הדעת, אומר הקב"ה הרי כל הדעת שחננתי אותך היא כדי שתטעם מדעת קונו, שתהיה לך יכולת להכיר את מי שאמר והיה העולם, אז למה אתה לוקח את זה לעורר בלבך דאגה שמחר גם צריך פרנסה, ואיך אשיא את כל הצאצאים, תעשה קל וחומר שבוודאי יהיה לך, ואת הדעת תיקח בשביל לחזק את השייכות והקשר שלך עם הקב"ה. דבר זה הוא הבנה שאדם צריך לקלוט, ולצחוק מעצמו על החששות והדאגות שלו.

וכבר סיפרנו פעם על יהודי נגיד ובעל בעמיו מלונדון שבא לפני הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור זיע"א, ושח לפניו את לבו, כי אמנם יש לו ב"ה פרנסה בריוח, ויש לו ילדים טובים שהוא מחזיק אותם על שלחנו ותומך בהם, ובכך הם פנויים מכל טירדה ויושבים על התורה והעבודה. אבל עדיין טורדת אותו הדאגה והוא חושב לעצמו מילא הם מסתדרים כי אני מחזיק אותם, אבל כשהם ישיאו את צאצאיהם אין יסתדרו, אין יוכלו הם גם כן להחזיק את ילדיהם. השיב לו הרבי בגערה, ישמעו אזניך מה שפיק מדבר, לעשרים השנים הקרובות אתה כבר מסודר, ובכל זאת אתה דואג מה יהיה אחר כך, הלא חסר דעה אתה וזקוק לרפואה שלימה. עד כאן המעשה, ולכאורה לא היתה זו סתם אמירה פולנית שנונה, אלא הוא כאילו אמר לו אתה לוקח את הדעת שהיא מדעת קונו, ומעורר בזה דאגות של מה יהיה בעוד שנים רבות, וזו טפשות.

אדם נשבר ונלחץ מזה ונכנס לדאגות, אבל זה קליפה, זה יצר הרע, למה אתה שבור, למה אתה נושם ומתאבל על עולם שאינו שלך. **על האדם לעבוד עם עצמו לשים לב מה יש לי עם העתיד, וכי אני יהיה פחות מהבעל חי, הרי בוודאי הקב"ה הגדול שנתן לי עד היום יתן לי גם הלאה.**

הארת נס הפורים

ה'קדושת לוי' ועוד ספרי קודש מבארים, שאור הפורים הוא ניסים נסתרים בתוך הטבע, **ועלינו ללמוד מזה לחיי היום יום שהכל מתנהל באותם ניסים, וגם מה שנראה לנו טבעו של עולם הכל הוא נס, והכל בהשגחה עליונה, ואין מה להיות מודאג משום דבר.** ועומק הדברים הוא שהגם שאני נמצא כאן תחת הזמן, אבל הקב"ה הוא למעלה מן הזמן, תידבק ברבונו של עולם שאינו תחת הזמן, שאצלו גם העתיד כבר הווה עכשיו, ואז אין מושג של דאגה. וכמו שממעשה המן ואחשוורוש נעשה כתבי הקודש, וכשקוראים את הכל ברצף מבינים שהכל קשור לנס, כך בכל המאורעות שקורה לנו כשנכניס ללבנו את האור שהאחרית והראשית הכל אחד, ונבין ונחדיר זאת בלבנו פנימה על ידי כוח התורה, אז יהיה לנו מזה חיות ושמחה בלי שום דאגה וצער.

לעולם הבא זה שם הוי"ה שמביא חיות בנעלם, כי המקור והשורש זה הוי"ה, היה הווה ויהיה, כשאתה חי עם היה הווה ויהיה עשית חיבור וזה תכלית הבריאה, לייחד שם י"ה בו"ה. זה יחוד שכל אחד יכול לעשותו אבל היצר הרע לא רוצה שיגיעו לזה, ולכן הוא מפריע לזה ומסית את האדם לדאוג על העתיד.

נקח דוגמא מדברים קטנים, נשבר איזה כלי, ילד עשה מעשה שובבות וגרם נזק, אם נשמח עם ההווה מתוך הבנה שהקב"ה העמיד והביא לנו את המצב הזה, אז בזה אנו מקשרים ראשית לאחרית. מה שמפריע לאדם לחשוב כך, כי הוא מיד מתחיל לדאוג על העתיד, הכלי נשבר וצריך לקנות חדש אבל אין לי כסף לזה, **דאגה על העתיד מוציאה את כל החיות והשמחה מהאדם.** זאת מלבד מה שיש להתחזק בדברי הגמרא (פסחים ק"ח, א): **אמר רב חסדא, מאי דכתיב (תהלים ק"ח, א) 'הודו לה' כי טוב', הודו לה' שגובה חובתו של אדם בטובתו, עשיר בשורו, ואת עני בשיו, יתום בביצתו, אלמנה בתרנגולתה.** וברש"י: **עשיר בשורו - מפסידו ממון [ומכפר] על גופו.** כלומר, הקב"ה נתן לך כלי כדי שיוכל לקחת אותו ממך ולכפר לך מבלי שתיענש בגופך.

וכן כשיש העלאת מחירים, היוקר יאמיר,

לזכות

החתן **מרדכי צבי בן שרה**והכלה **טראני בת הדס**נדבת אבי החתן הר"ר **יואל ביינער** הי"ו

יום חמישי פרשת פקודי ד' אד"ב תשפ"ד

מתוך ירידה אל התחתית מגיעים אל התכלית

שומע, אתה לומד תורה. אתה לא רק עוסק בפרסומי ניסא, אלא אתה ממשיך על עצמך את אור התורה אשר יש בכוחו לעורר חלקים עמוקים שבנשמתך.

סיפורם של ישראל

והדבר מפליא כי אם חלק הוא מהתורה, פירושו של דבר שזה היה רשום בתורה עוד לפני שאירעו הדברים, ועכשיו כאשר הדברים יצאו מן הכוח אל הפועל, עם גזירת המן וביטול הגזירה על-ידי מרדכי הצדיק, רשמו את סיפור הדברים והבינו שזה מה שכתוב כבר בפרשת בשלח ובפרשת כי תצא. עד כה לא הבינו שזה מה שכתוב שם, רק עכשיו שראו איך נעשו הדברים בזמן מרדכי ואסתר, זכו לביאור המעשה.

נקודת הדבר היא שהתורה מספרת לנו מיסודות הבריאה. מעשה זה שאירע אז, הוא חלק מהתורה וצריך ללמוד אותו. אם תלמד אותו רק בפרשת בשלח, שבני ישראל עמדו אחרי קריעת ים סוף והגיע עמלק להלחם אתם ונצחוהו, לא תבין אותו. כמו"כ אם תלמד אותו רק בפרשת כי תצא, זכור את אשר עשה לך עמלק וכו' לא תשכח, ותרקע ברגלך, לא תבין מה שקרה כאן. הן תמיד המהלך נעשה על-ידי חטא. הם חטאו ונפלו והתקררו, אשר קרן בדרך, ואז חזרו בתשובה וסמכו על הקב"ה,

שלחה להם אסתר כתבוני לדורות

שנינו במסכת מגילה (ז, א): "שלחה להם אסתר לחכמים: כתבוני לדורות. שלחו לה: הלא כתבתי לך שלישים (משלי כב, כ), שלישים ולא רבעים. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה, כתוב זאת זכרון בספר, כתוב זאת - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה, זכרון - מה שכתוב בנביאים, בספר - מה שכתוב במגילה".

פירש מהרש"א שבקשה אסתר שתהיה המגילה מכלל הכתובים וכמו שפירש רש"י בפסוק ומאמר אסתר קיים גו' ונכתב בספר גו' אסתר בקשה מחכמי הדור לקבעה ולכתוב בספר זה עם שאר כתובים, וזהו ונכתב בספר. ובתחילה לא אבו משום שכתוב במשלי הלא כתבתי לך שלישים, ומשמע ולא רבעים. היינו כי בשלושה מקומות יש לנו להזכיר מלחמת עמלק: בספר ואלה שמות ובמשנה תורה, ובספר שמואל (א, טו), בשלושה מקומות ולא בארבעה. עד שמצאו מקרא כתוב שממנו אפשר ללמוד שיש להזכירה גם במגילה, ומה שנאמר שלישים, מפרש המהרש"א שהכוונה לתורה נביאים וכתובים, ומביא כן מהירושלמי.

סוף דבר, מגילת אסתר נקבעה כחלק מכתבי הקודש, ויש לזה הרבה משמעויות. ראשית, שכאשר אתה קורא את המגילה או

שפירשו **הצדיקים** הפסוק "בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע", שתשובתו של דוד הגיעה למקום החטא), ואז לא סתם יזכו לישועה, אלא **המצב שיגיעו אליו אז, יהיה הרבה יותר טוב מהמצב שהיו בו קודם**, וכאשר יראו שהקב"ה כל-כך מסור להם, **זה יעורר אותם לחזור בתשובה באהבה, וממילא יקבלו את התורה מאהבה**, ויתקיים בהם ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר **כאשר יתחברו אל הקב"ה על-ידי התורה והמצוות.**

זהו המעשה עם בני ישראל מאז שנעשו לעם ועד שיגיעו אל המנוחה ואל הנחלה. אכן כן, זהו הסיפור של מלחמת עמלק וזהו הסוף של בני ישראל, וזאת מסיבה פשוטה, **כי הקב"ה ברא עולם שאפשר להיכשל בו**, ואף הוא **ידע שיהיו להם לישראל נסיונות קשים ורבים לא יוכלו לעמוד בהן**, אך למה ממתנינים שיקרה? **שיתקיים ה' אחד ושמו אחד**, היינו **שנוכל להכיר בריבוננו של עולם**, שזה יהיה באתגליא ולא רק באתכסיא, **ודבר זה נעשה כשעמלק נמחה**, ועמלק אינו נמחה אלא על-ידי תהליך זה. **נעשה אשר קרר**, הם מקבלים התעוררות גדולה, **חוזרים בתשובה אמיתית, ואז הם מקבלים הבנה חדשה ועולים למדרגה יותר גבוהה מבתחילה. כל אחד עובר את התהליך הזה באופן פרטי, וכן האומה הישראלית באופן כללי חייבת לעבור את התהליך הזה.**

ימי הפורים לא ייבטלו

זוהי הסיבה שפורים הוא יו"ט שנאמר עליו וזכרם לא יסוף מזרעם, היינו שישאר לעתיד לבוא, כמאמר חז"ל שאפילו כל המועדים יהיו בטלים, ימי הפורים לא ייבטלו, כי כל המועדים מדברים על תחילתה של האומה הישראלית ופורים מדבר על סופה. הדבר פשוט. כשאתה חוגג

והרימו עיניהם כלפי מעלה ובטחו בו ועשו תשובה עילאה, ואז נמחה זכר עמלק. אולם כשהיה לך זאת בפעם הראשונה, בפרשת בשלח, לא קלטת שזה היה מהלך. הגיעה איזו אומה להלחם, ומה עשו? משה התיישב וחור ואהרן תמכו בידיו, וכאשר ירים ידו גבר ישראל. הסתכלו על זה כאילו אומרים: היו כאן גוים שהתגרו בנו. לא קלטו שזה חלק מתכלית הבריאה, כמאמר **חז"ל**: עד שיהא השם שלם והכסא שלם. כשנמחה זרעו של עמלק, אזי מתקיימת התכלית של ה' אחד ושמו אחד. ולא הבינו איך דבר זה נעשה, ומה צריך להמשיך לעשות כדי שזה ייעשה באופן מושלם. הם חשבו שזו היתה סתם אומה. היא התגרה בנו, וברוך ה' שעזר לנו וניצחנו אותם.

סוף מעשה בירידה תחילה

כשנעשית מגילה שלימה, **מגילה זו מלמדת אותנו שזוהו סוף התכלית של בני ישראל**. מעשה זה שבני ישראל יהיו בגלות. הם הולכים לחטוא בגלותם. כך כתוב גם **בפרשת האזינו**. פסוקים מפורשים בתורה. אך עם כל זה אין מבינים אותו עד שזה קורה למעשה, כי כששומעים דבר לפני שקרה, לא קולטים כיצד זה פועל. שומעים שככה יהיה, בסדר, אבל אין מבינים אותו באמת. אך הקב"ה אמר כך: הם עתידים לצאת לגלות, והם עתידים לחטוא שם, אבל לא סתם, אלא הם עתידים לחטוא הרבה. לחטוא הרבה פירושו שהפגם הולך להיות מאוד עמוק. עבודה זרה, גילוי עריות. מצב מסובך ביותר. זה מה שהולך לקרות עם בני ישראל, וידוע תדע שתיגזר עליהם גזירה נוראה ואפשר שאף תיחתם בדם, ומה יקרה אז? יבואו מרדכי ואסתר ויעוררו אותם בתשובה ויחזרו בתשובה, אך לא סתם יחזרו בתשובה, אלא **יעשו תשובה כה עמוקה, שיגיעו בתשובתם לאותו עומק שהפגם הגיע אליו** (אחרת אין זו תשובה, כפי

לעם. אז פותחים את שערי הישיבה. זה מאוד נחוץ. אי אפשר לגמור אם אין מתחילים. אבל השמחה הרי נובעת תמיד מכך שהדבר יצא מן הכוח אל הפועל. העצה עמוקה שהיתה לו להקב"ה, התקיימה. זוהי שמחה גדולה. **היה לו להקב"ה רצון שייברא עולם ושבני ישראל יכירו בו וישירו לו ויילחמו עם יצרים וימחקו את הרע מן העולם והעולם יתמלא אורה.** אכן כן, מתי מתקיים ישמח ה' במעשיו? כשמתקיים יהי כבוד ה' לעולם. **כשזה קרה. הם הצליחו. הם חזרו בתשובה.** התכנית עלתה יפה.

בתחילת הבריאה, טענו המלאכים: מדוע לברוא אותם? הלא הם יחטאו ויחריבו את העולם! השיב להם הקב"ה: כן, אבל יש תשובה. בני ישראל ככלל עברו את התהליך הזה במעשה מרדכי ואסתר ורשמו אותו. אך עכשיו רשמו אותו באריכות, לא כמו בפרשת בשלח ובפרשת כי תצא ששם זה נכתב בקיצור נמרץ. מספרים את כל הסיפור מתחילה ועד סוף. מספרים על החטא בכל הפרק הראשון, וחז"ל דורשים **במסכת מגילה** על איזה חטאים עברו, נורא ואיום. ומספרים מה קורה כשחוטאים, ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר, והעיר שושן נבוכה. מספרים את המעשה עם כל הפרטים כדי שנוציא מזה את הלימוד. כיון שזה נעשה חלק מכתבי הקודש, זה משמש כהסבר. זה בא להודיע לך מהו המסר של ה"יו"ט הזה. ה"יו"ט הזה מסביר לך מהו התהליך שקורה לעם ישראל באופן כללי ולכל אחד ואחד באופן פרטי.

כשהאדם מוצא את עצמו שקוע בכוח עמוק, כשהאדם רואה שהקב"ה הביא נסיונות כאלה קשים בעולם, נסיונות שאינו יכול לעמוד בהם, והוא הסתבך

את חג הפסח, אתה מחדיר בנפשך איך בני ישראל נעשו לעם. הם היו במצרים, והקב"ה הוציאם ממצרים באתערותא דלעילא, ואז בחר בהם להיות לו לעם, ואח"כ נתן להם את התורה, ואף חג הסוכות מלמד איך בני ישראל נעשו לעם, שהרי הוא אחד מהחלקים של יציאת מצרים.

לעומת כן **פורים מספר מה אירע לכלל ישראל אחרי שכבר נעשו לעם, וזהו בעצם סוף המעשה. סוף המעשה הוא שיש להם לבני ישראל תפקיד בעולם, והחלק הנפלא ביותר הוא שתפקידם מתקיים דווקא על-ידי תהליך זה.** כך הקב"ה הודיע מראש למשה רבינו וכך כתבו החכמים על המגילה ברוח קדשם. **הם יחטאו הרבה וייכנסו למצב נורא של סכנה, ואז יחזרו בתשובה, ותשובתם זו תהיה תשובה עמוקה, תשובה מאהבה, תשובה שבה הם משתמשים עם כל חטאיהם וטעויותיהם לקבל הכרה חדשה בריבוננו של עולם, ואז יתקיים בהם ונהפוך הוא.** הם יהיו השליטים בעולם, ואומות העולם יהיו רמוסים תחת רגליהם, **וזוהי תכלית הבריאה.**

שמחת קיום התכלית

השמחה הגדולה והעמוקה שקיימת בפורים היא באמת מפני שהגיעו אל הסוף. אין לך שמחה כזו בשום יו"ט, כי בכל יו"ט עוסקים רק בהתחלה ועדיין מצפים לראות מה יהיה הסוף. תחשבו על מי שהחליט לפתוח ישיבה. הוא השקיע און והון ובסוף זכה לפתוח את שערי ישיבתו. שמחה גדולה. הוא שותה לחיים ונותן הודיה לה'. אבל זו עדיין רק ההתחלה. אין לו עדיין אותה שמחה שתהיה לו לאחר כמה וכמה שנים כשיראה שהישיבה הצמיחה גידולין ופירות, תלמידי חכמים ויראי שמים היושבים ועוסקים בתורה בקדושה ובטהרה. אף כאן, בפסח שבועות וסוכות, אנו נעשים

על העתיד של בני ישראל. זה בוודאי יסוד גדול בתורה, לית מאן דפליג. יסוד עצום הוא, יסוד ששייך לפרשת ואתחנן, שתדע כמה קרוב אתה אל השי"ת, **כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכל קראנו אליו. בכל מקום ובכל מצב שהאדם נמצא, הקב"ה מקשיב לו**, ואפילו מי שאינו הגון כמו שהיה אצל מנשה, כיון שהוא מתפלל, הקב"ה שומע. ברור שזה יסוד גדול בתורה, יסוד קדוש וטהור, אבל **לא זה העיקר מה שמגילת אסתר באה ללמדנו**. כך אומר ה'חתם סופר'. לא זה המעשה של מלחמת עמלק. מלחמת עמלק היא התכלית שאליה בני ישראל מגיעים.

סיפורה של גלות

אנשים מסתכלים ושואלים: לאן זה מוביל אותנו? מה הסיפור עם הגלות? מה הולך להיות? כבר היה לנו בית המקדש ונחרב, עוד בית המקדש ונחרב, כבר נשלחנו לגלות ואנו חוטאים. כאן חוטאים באופן כזה, איני רואה שהמצב משתפר, איני רואה שאנו עולים מעלה מעלה והנה עוד רגע מגיעים לבנין בית המקדש. אני רואה את ההיפך הגמור, זה רק הולך ויורד. יש ירידת הדורות קשה. אין לנו אותן השגות בתורה, ולדאבון לב תראה כמה יהודים תועים יש. אתה יכול לומר לי מה התכנית?

התשובה היא: לא למדת חלק זה בתורה. הבה ואסביר לך, יש עוד חלק בתורה, והוא מספר לנו מה ייצא בסוף מבני ישראל, ואומר לנו שזה חייב לעבור דרך סוד הרע.

ה'חתם סופר' ממשיך בלשונו: "אך **ההכנה לנס הזה היתה הריגת ושתי, וזה היה ממש חוץ לדרך הטבע**, כי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע בכל אותם ימים, וביום האחרון דווקא, נשתגע בשיגעון, וגם ושתי המלכה היתה

לדאבון לב ואינו מוצא את הדרך להחליץ מסבכו, **יבין שזהו תחילת המעשה**. כדי להכיר את סוף המעשה, עליך ללמוד פרק ד' וה'. **למד מה מרכזי עשה עם היהודים וכיצד זכו לתשובה למעלה מדרך הטבע**. הם זעקו אז זעקה גדולה ומרה, צעקה מיוחדת הבאה ממעמקים כשהאדם רואה את החורבן לנגד עיניו, את החושך שנקלע אליו.

עיקר הנס הריגת ושתי

וכאן עלינו לחזור שוב על דברי ה'חתם סופר' שמסביר שהחלק החזק ביותר במגילה הוא מה שאנו רואים שכאשר בני ישראל עדיין היו שקועים בחטאם, כבר הרגו את ושתי והיה זה תחילת הנס. וזה לשון ה'חתם סופר': "נראה לי שעיקר הנס הוא הסיפור על המשתה שהבין אחשוורוש, אשר על-ידי כן נהרגה ושתי, כי מה שמע ה' את תפילתם וצעקתם, אינו נס כל-כך, שהרי אפילו תשובת נינוה שהיתה עיר מלאה גוים קיבל, ולמה לא יקבל צעקת ישראל. וגם הנס שנעשה ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשוניהם בפקודת אחשוורוש, לא היה כל-כך חוץ לטבע, כי המלך אהב את המלכה וגם היה הפכפך איש מוזר, כדאיתא במגילה (טו, ב) אמר רבן גמליאל אחשוורוש מלך הפכפך היה".

אכן אם ידלג אדם על הפרק הראשון ויתחיל ללמוד רק מהפרק השני ואילך, לא יבין את המעשה, כי יאמר שהמעשה היה כזה: בני ישראל היו בצרה, הם התפללו והקב"ה האזין לתפילתם. לא למדת את המגילה. מה פירוש? הרי כל הצדיקים אמרו שפורים הוא יום המסוגל לתפילה וכל הפושט יד נותנים לו, כי זה היה סיפור המגילה, הם התפללו ונושעו. אתה צודק, אבל לא זהו מלחמת עמלק. זה אינו מדבר

הנס לא הגיע להם בלי תשובה. הלזו תיקרא חביבות שהקב"ה אומר לו לאדם: אתה יודע מה? אתה יכול לעשות מה שעולה ברוחך, לא אעניש אותך. אתה יכול להמשיך לשבת בתוך הבוץ. אל תדאג! אני מאוד אוהב אותך. זה אינו נקרא חביבות. הרי הוא המסכן הגדול ביותר כשהוא טובע בתוך הבוץ. זה נקרא לאהוב! וכבר אמר החכם חושך שבטו שונא בנו. חביבות פירושה שהקב"ה אומר: אני הולך לעזור לו לחזור בתשובה. המפני שחטא לא אעזור לו? לא!!! **אסבב סיבובים עד שיחזור אלי, כי שום טוב אינו קיים כשמרוחקים. אין זה טוב לנשמה בשום צורה שהיא.**

חביבותו של הקב"ה

נניח שהיינו יכולים לפעול על-ידי צדיק גזור וכדומה שהקב"ה יהיה ותרן. הגמרא כבר אומרת שהקב"ה אינו ותרן, וכל האומר שהוא ותרן ייתרו מעיו, אבל נניח שנוכל לפעול כן, הלא זה הדבר הגרוע ביותר שיכול לקרות לנו, כי הקב"ה יאמר אז: זה בסדר, זה בסדר, אני מרשה לך, אל תדאג, שב בתוך הבוץ, זה נפלא, אני אוהב אותך ואני לא הולך להעניש אותך. והאדם יהיה מרוחק מכל טוב שקיים בעולם.

חביבותו של הקב"ה היא שהוא אומר: וכי מפני שהוא הולך עכשיו במהלך מעוקל, וכי מפני שהוא מתנהג עכשיו כקטן וטיפש ועושה מעשי שטות בחשבו שיקבל כבוד ותאווה וכסף ושאר הבלים, אני אוניחיו! חס ושלום! **עכשיו בשעת מעשה אני הולך לברוא לו מהלכים להחזירו אלי.** אם על-ידי גזירה, אם על-ידי דברים שאינם הולכים בדיוק כפי שהוא רוצה...

כזו רחמנות, וכזו התמסרות. הקב"ה אומר כך: איני מתרגז עליך עד שאחליט שאני הולך להשליך אותך מכל העולמות. **הרי אתה בני יחידי! אתה חושב שאני**

משוגעת שהרי הפריזה בדברים כנגדו ושלחה לומר לו: שומר הסוסים של בלשאצר אבי שתי יין כנגד אלף אנשים ולא נשתכר, ואתה שתית מעט יין ומיד השתכרת. וגם משפט אחשוורוש להעביר את המלכה ממלכותה ולהורגה על זה היה מעוקל, **והכל היה חוץ לדרך הטבע רק בהשגחה עליונה להיות הכנה לנס האחרון.**

ביום אחד הכל הסתבך על-ידי שטות על גבי שטות על גבי שטות, שלוש שטויות הרוכבות זו על זו, ונחרבה מלכותו. הוא נותר בלי מלכה.

"ואז הרי לא היו ישראל טובים, שהרי נהנו מסעודתו של אותו רשע, ולא היו ראויים לנס, אלא להתחייב כליה ר"ל, ובאותה שעה שמרדו בה', ריחם עליהם והכין את הנס הגדול הזה. להורות נתן, שאפילו בשעה שהבנים משחיתים, בנים חביבים הם לשם".

על כן יורה חטאים בדרך

הנה כאן נוכל לראות חילוק בין מי שלומד את המעשה באופן הנכון לבין מי שלומדו באופן שאינו נכון. מי שלומדו באופן שאינו נכון, יאמר כך: אתה רואה איך הקב"ה אוהב אפילו את הרשעים? תראה איך הקב"ה מכין להם את הנס בעודם חוטאים. כשלומדים זאת באופן כזה, מדלגים על חצי מהמעשה, והמסקנא אינה מסקנא נכונה. המסקנא היוצאת היא: הקב"ה אוהב אותך בכל מצב שאתה נמצא, **בנים אתם לה' אלוקיכם, אפילו אתה רשע, אפילו אתה מזיד, הקב"ה אוהב אותך.** ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא. נו! ובמה התבטאה החביבות? אמור עד הסוף. **החביבות התבטאה לא רק במה שעשה להם נס. היא התבטאה בכך שהקב"ה הכין להם הדרך לחזור בתשובה ואז לזכות לנס.**

שרצון ה' יצא מן הכוח אל הפועל. ואם הקב"ה נתן לנו יו"ט כזה, הוא רוצה שדבר ראשון נלמד אותו. למד את המגילה. כשאתה מוצא את עצמך בפרק א', תבין מה עוד כתוב שם במגילה. אין דרך אחרת לבטא* בלילה ההוא נדה שנת המלך, אין דרך אחרת לבטא ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, כי אם על-ידי **שקוראים את המגילה על הסדר** מרישא עד גמירא. הקורא את המגילה למפרע לא יצא. על הסדר פירושו **שאתה עובר את השלבים**. פירוש: **אתה קולט שחטאת, ואתה הולך ועוסק בתשובה, אתה עוסק בחרטה עמוקה, והחרטה הזו מולידה מציאות חדשה.**

יש אנשים שאינם מבינים זאת. הם סבורים שחרטה היא רגשות בלתי נעימים. מי שישן עד שעה מאוחרת, מלקה את עצמו: אוי! מדוע עשיתי זאת? והאמת **שחרטה היא שהאדם בונה את עצמו מחדש מבפנים. הוא מפריד מעצמו את המעשה שעשה או את ההתנהגות הבלתי ראויה, עד שהוא מרגיש שאין זה מציאותו האמיתית.** אומר לעצמו כך: מה עשיתי? הלא התרחקתי מארץ החיים! הרגתי את עצמי, איבדתי את עצמי לדעת כאשר עשיתי דבר כזה. הוא קולט את זה, **וכשהוא קולט את זה, הוא כבר מתחיל לשמוח שהוא קלט את זה.**

חרטה על ההתנהגות

יש כאלה שכאשר מתחרטים, מתחרטים רק על תוצאות מעשיהם. לו הייתי יודע שכך וכך יקרה, לא הייתי עושה. על עצם המעשה שעשו אינם מרגישים כאב. אך חרטה כזו אינה בונה את האדם מחדש. **כשהאדם מתחרט על המעשה גופא, כי הוא מבין שמעשה כזה מרחיקו מארץ**

אותך להמשיך לתעות?! הלא יהודי אתה! חייב להיות שנכנסה בך רוח שטות, וכי מפני שנכנסה בך רוח שטות, אני הולך עכשיו לאבד אותך מכל העולמות?! חס ושלום!

זהו פרק א' מהמגילה. תוך כדי שהם נסחפים עם הרוח שטות והולכים ליהנות מסעודתו של אחשוורוש, אומר הקב"ה: וכי מפני שנכנסה בהם רוח שטות, אזניח אותם?! הלא בניי הם! הורג הקב"ה את ושתי, כדי שתבוא אסתר תחתיה, וכשיתקיים והעיר שושן נבוכה, תהיה שם השכינה בתוך ארמון המלך, **ויהיה שם מהלך לעורר בתשובה**, כפי שאמרה: "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלושת ימים לילה ויום, גם אני ונערותי אצום כן".

זהו המעשה של המגילה, שבני ישראל בגלותם באים לידי חטא, וכיון שאין הקב"ה מזניחם, הוא מזמין להם דרכים לחזור בתשובה, וכשזה קורה, אין הפירוש שניצלו מן הצרה. לא ולא! לא זהו המעשה. המעשה הוא שהתברר שאומות העולם שבאו להלחם עם ישראל, פעלו בשליחותו של אלופו של עולם כמרומז בפסוק, אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל, **ועכשיו שבני ישראל חזרו בתשובה שלימה, הכל התהפך** אשר ישלטו היהודים המה בשוואיהם, **והעיקר הוא שמעתה הם עובדים את ה' באופן יותר אמיתי ויותר עמוק, וזוהי תשובה מאהבה אמיתית, כי בסופו של מעשה ראה היכן הם נמצאים. ראה היכן שמו של הקב"ה וראה היכן בני ישראל נמצאים.**

חרטה שמולידה מציאות חדשה

זהו מקור השמחה הגדולה של פורים,

הוא נבנה מחדש, פנים חדשות באו לכאן, ובגלל שהוא נולד מחדש, זה מחדש ג"כ את הבריאה כולה.

כוחה של חרטה

יש בענין זה מעשה נפלא שמסביר קצת את הנקודה. בעיירה לובלין יש היום את ציונו של הגאון **רבי שלום שכנא זצ"ל אב"ד לובלין** רבו וחותרו של הרמ"א, והנה על דבר לידתו מסופר כך: בתחילת דרכו של הגאון **רבי יעקב פאללאק זצ"ל** אשר נקרא בפי הלומדים 'אבי הפלפולים' באשר חידש את שיטת העיון בשיבות, לא היה פקיע שמיה כצורבא מרבנן והשכיר את עצמו כמלמד אצל בעל הבית באחת העיירות. באותה עיירה התגורר תלמיד חכם אחד, אביו לעתיד של רבי שלום שכנא, ונהנה מאוד לדבר בלימוד עם המלמד, אך יום אחד התחיל לחשוש שדרך לימודו של המלמד אינה ישרה. הוא התבונן בדבר הרבה עד שהגיע למסקנא שבאמת אין דרכו ישרה, וכאשר עברה עליו רוח קנאה, ניגש אל בעל הבית והפציר בו לשלח את המלמד בטרם יעוות לגמרי את שכל בניו. בעל הבית סבר וקיבל והמלמד, ה"ה הגר"י פאלאק, נשאר מחוסר פרנסה.

כעבור תקופה קצרה הוזמן לעמוד בראשות הישיבה בלובלין ואז פקע שמיה כגדול וחכם. כשנודע הדבר לאותו תלמיד חכם, אביו של רבי שלום שכנא, התמלא חרטה - הלא ביישתי וגרמתי לו צער ונוזק. באותה תקופה נולד לו בן וקרא שמו בישראל רבי שלום שכנא, ויהי כי גדל הנער, ביקש אביו לשלוח אותו לישיבה בלובלין ללמוד תורה, אך הזהירו קודם לכן שלא יגלה לראש הישיבה בשום אופן מי הוא ואיזה הוא פן יבולע לו. הבחור נסע אל הישיבה ולא הגיד את עמו ואת מולדתו כי אביו צוה עליו אשר לא יגיד, אבל הגר"י

החיים, ואומר בלבו: מדוע עשיתי כך? הלא מעשה פגום הוא ופוגם את נשמת? אזי **הוא משתנה מבפנים ומתמלא שמחה על הזכות וההזדמנות להיולד מחדש.**

דוגמא לדבר, דוגמא מצויה שיש בה הרבה צורות, וכעת נדבר על צורה פשוטה ועדינה. מי שמתפאר בפני חבריו. הוא דיבר עם חבריו על דא ועל הא, והשיחה התגלגלה ועברה מענין לענין עד שהתחיל לדבר על מעלות עצמו. הוא מדבר על מעלותיו ועל הצלחות שונות שהיו לו, ועבירה גוררת עבירה, ויש שהוא כבר מדבר ממש באופן של כוחי ועוצם ידי. ובכן, אם יש לו אפילו מעט יראת שמים, צריך שיתעורר אח"כ בלבו רגשי חרטה. מדוע עשיתי זאת? מדוע התפארתי בפני חברי? הלא דבר מאוס כל-כך הוא!

לא קרה כלום. יתכן שהשומע אפילו לא קלט שהוא מתפאר, ויתכן גם שהתפעל ממנו והסתכל אליו בהערצה. אבל הוא עצמו מרגיש: כל-כך מאוס מה שעשיתי. ההצלחות הרי אינן שלי, מדוע אני מתגאה? אין לי שום כלום משל עצמי. הקב"ה הרי יכול לקחת מן האדם כל מה שיש לו. ברגע אחד הוא יכול לקחת ממנו את שכלו וייהפך לחסר דעה. ולדאבוננו, אנו רואים זאת בעינינו. הקב"ה עושה דברים כאלה כדי שיהיו לנו תזכורות.

אכן כן, **יש חרטה על עצם המעשה.** טעיתי! מדוע עשיתי זאת? **החרטה הזו בונה את האדם מחדש מבפנים. ואז הוא מוחה את זכר עמלק מתוך נפשו.** קליפת עמלק שעטפה את לבך, אותה קליפה של **כוחי ועוצם ידי, היא זו שיצרה בך את המשיכה אחר התאוה, הגאווה והכבוד.** כשהאדם קולט - זה מאוס!!! נשמתי אינה נהנית מזה, ואני מרגיש בגלל זה חסר חיות, **הרי הוא מתחרט מעצם המעשה שעשה**

אחר פעם בחייו. זה חוזר על עצמו כל פעם מחדש. הנה מדוע אנו צריכים ליו"ט פורים מדי שנה בשנה? **כי בכל שנה מוצא האדם את עצמו בחושך ביחס לדרגתו החדשה.** הוא רואה כל מיני דברים בלתי נכונים, הוא רואה שיונק מדרכי חשיבה בלתי נכונות. אך הוא מבין שמדובר בהזדמנות להתקדם הלאה. זה מה שמביא אותי למקום יותר גבוה. כמו שכתב הרד"ק במזמור ארוממך (מזמור ל) על הפסוק "ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם". **דוד המלך אמר: כשהייתי שלו ושקט שלא משל בי יצר הרע, הייתי חושב בעצמי שלא אמוט ולא אחטא לעולם,** כי חשבתי שלא יהיה כח ביצר הרע להטותי מן הדרך הטובה. אך למעשה "ה' ברצונך העמדתה להררי עוז הסתרת פניך הייתי נבהל", **שרוי הייתי בכזה חושך נורא ונכשלתי, וכשגבר עלי החטא מה עשיתי? קראתי אליך, כי ידעתי כי אין לי רפואה בלתיך.** אליך ה' אקרא ואל ד' אתחנן. **ובסוף מה היה? הפכת מספדי למחול לי ותאזרני שמחה.**

השמחה נזכרת תמיד אחרי שהאדם עבר את כל התהליך והגיע אל התכלית. יכולים לראות אצל רבים וטובים ששמחתם בשעה שסוגרים את השידוך גדולה יותר משמחתם בעת החתונה. מה פשר הדבר? **כי שמחה עמוקה ומיוחדת יש כשהאדם עבד על איזה דבר ולא עלה בידו, ולא אמר נואש אלא המשיך לעבוד, עבד ועבד עד שהגיע אל הגמר.** ואפשר שזוהי הסיבה שדוד כתב מזמור זה על עת חנוכת הבית. כשהאדם עוסק בבנין, יש לו הרבה עגמת נפש, כידוע לכל, וכבר אמרו חז"ל כל העוסק בבנין מתמסכן, וכשהוא זוכה לברך על המוגמר ולהשתקע בביתו החדש, הוא שמח שמחה מיוחדת ונותן עליה הודאה. **אכן בגשמיות לעולם לא תהיה שמחת האדם שלמה כמו ברוחניות,** ודוד המלך הרי דיבר על

פאללאק הרגיש מיד שמדובר בבנו של אותו תלמיד חכם, ואף הרגיש שמדובר בנשמה גבוהה שעתידיה להאיר את העולם, קרא ואמר: נשמה כזו יכולה היתה לרדת לעולם רק על-ידי חרטה עמוקה. בזכות החרטה שהיתה לו לאביו על אשר עולל לי, זכה לבן יקיר כזה.

איזה לימוד נפלא! **כשהאדם מתחרט על עצם המעשה** (ולא רק על התוצאה הבלתי רצויה) **מפני שקיבל הבנה חדשה שגורמת לו למאס בהתנהגותו הנושנה, הרי הוא יונק מחלק יותר עמוק בנשמתו, והרי הוא מוריד מעצמו את התנהגותו.** הוא מתבייש איתה. לא מפני שמישהו יודע עליה, אלא בינו לבין קונו. הקב"ה רוצה שזה מה שיקרה, **כי כשזה קורה, האדם נבנה מחדש.** הוא נעשה אדם חדש. עד עכשיו הוא ינק קצת מהרוח של הסביבה, קצת כבוד, קצת גאווה... מזה קיבל את חיותו. ועכשיו שהוא מתחרט על זה, הימים הראשונים יפלו וההתנהגות הישנה תפוג ברוח. **הדבר היחיד שנשאר לו מאותה התנהגות הוא מה שההתנהגות הביאה אותו למצבו החדש. זהו העומק של תשובה מאהבה.**

ואף אומות העולם מגיעות על-ידי כן לתכליתן. הקליפה (הלבוש) שלהם מתבטלת, ומה שנשאר מהן זה רק החלק שהביא את היהודי למדרגתו. זה נקרא השם שלם והכסא שלם, ה' אחד ושמו אחד. כל אומות העולם אומרים עכשיו שירה לריבונו של עולם, ישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור, מדוע? **כי הלבוש שהסתיר אותם התבטל, ורק החלק הפנימי שלהם נשאר, ונמצא שתכלית היותן בעולם נתקיימה, ואם כן הם יכולים לומר לשמוח ולרנן.**

הפכת מספדי למחול ותאזרני שמחה

והנה את התהליך הזה עובר האדם פעם

כי אינם יודעים מה זה נס ומה זה הקב"ה ואיך כלל ישראל פועל, ולכן הם נתקעים שם. הטעות היא במה שהגוי אומר שאתה הולך להישאר תקוע עם זה כל ימיי. הוי אומר: אף פעם לא תצא מזה לגמרי, אף פעם לא תגיע למקום יותר גבוה משהיית. הגוי אין לו השגה בזה. הוא רק שם לב שכאשר האדם פועל יחד עם אחרים ועושה רשימה של דברים, הוא מגיע לסמוך על השי"ת. הוא הגיע להבין מה זה אומר שהאדם צריך לסמוך על השי"ת ושהשי"ת יכול לעזור, אבל להבין שאח"כ האדם מגיע לדביקות בריבונו של עולם מתוך בטחון כזה עמוק...

ממעמקים קראתיך ה'

יש לכם מושג כמה הבטחון צריך להיות עמוק?! **הבטחון כה עמוק כי האדם כל-כך אבוד, כל-כך שבור, כל-כך תקוע. בטחונו כל-כך אמיתי**, כי תמיד כשהאדם בוטח, קל לו לבטוח כי יש לו איזה מהלך, אבל כאן אין האדם רואה שום מהלך. הוא כבר ניסה כל מה שאפשר וראה ששום דבר אינו עוזר...

שמעתי לאחרונה אחד מבקש ברכה מיהודי ירא שמים מרבים כי הוא צריך להשיג עד סוף השבוע סכום של כמה מאות אלפי דולר, ושמעתי אותו אומר: אנא רבי ברכני. ותוך כדי דיבור אמר: יש לי איזה מהלך להשיגם, אני רק זקוק לברכה שבאמת אצליח... הנה לאדם כזה אפשר לאחל כבר א גוטן פורים. הוא כאילו אומר: המצב שלי טוב, אך רבונו של עולם! אולי היה זה טובה בשבילי, לו היית יכול לתת איזו דחיפה קלה.

אין להם לבני אדם בטחון מלא, כי לא הגיעו למצב שיבינו שאין להם שום מהלך. אכן כשהאדם לדאבון לב אחוז ודבוק

הרוחניות. כשהוא אומר שזקוק היה לרפואה, הוא מתכוון לרפואה ברוחנית, וכשהוא מדבר על אויביו, הוא מדבר על אלו שאמרו שלא תתקבל תשובתו. השמחה שיש לו לאדם כשהוא מבין מדוע הוצרך לעבור מה שעבר, ורואה שזה מה שהביאו למדרגתו הנעלית, הוא מתהלך מלא שמחה. וחייבים לפרסם ולזכור זאת.

מאשפות ירים אביון

הנה בשיעורי הבטחון כקב-קכה עסקנו באלו שמכורים להרגלים פסולים וזקוקים לעזרה, והסברנו מהי דרך התורה להיפטר מההרגלים על פי ה'חובת הלכבות' וה'אור החיים' הק', ולמדנו את המושג שאין האדם יכול לבד ושזה צריך לקרות בדרך נס שלא על פי סדר הטבע, ואלמלא הקב"ה בעזרו אינו יכול לו. יסוד גדול שהתורה מגלה לנו. והנה בשיעור האחרון שם הזכרנו שבעולם קיים שיטה עיקרית אחת להתמכרויות ונקראת תכנית שנים עשר הצעדים, ואף שהרבה מהדברים שנאמרים שם, נראים מקופיא כסותרים את היהדות, אין זה אלא מפני שנאמרו על-ידי גוי והגוי אינו מבין דברים אלא מאחוריים דקדושה, ולכן אינו מבין מדוע זה ככה. הוא רק שם לב שזה עוזר, אך אינו יודע למה.

אכן השיטה הזו כבר עזרה למיליונים רבים של בני אדם, אך יסודותיה, הם יסודות של התורה הקדושה, ועיקרם שאין האדם יכול לעזור לעצמו בכוחות עצמו. אך הגוי אינו יודע או אינו רוצה לומר שרק הבורא הגדול שמנהיג את הבריאה כולה יכול לעזור לו, על כן הוא אומר כח עליון (ואולי אף הם מתכוונים לבורא הגדול). עכ"פ היסודות כאשר יודעים לומר אותם על פי תורה, הם בעצם יסודות התורה, והראיה שהם עוזרים.

אך בדבר אחד הם טועים, וסיבת הדבר,

לזכור שאין לך דבר שמועיל חוץ מן התשובה. אם אין האדם מגיע לחרטה זו מתוך הכרה שהתרחק מארץ החיים, הוא נשאר בתוך הבור ומערבב את המים. הוא מערבב מפה, מערבב משם, ונשאר תמיד באותו מקום. רק כשהאדם מתחרט מעומק הלב (גדול הסרת טבעת) ובוכה לריבונו של עולם, ויושב ואומר תהלים במשך כמה שעות... הלא יש בזה גם סיגוף. אין לו כבר חשק והוא אומר עוד קצת ועוד קצת. הוא מוצא פסוק המדבר אליו וחוזר עליו שוב ושוב ומעורר בלבו חרטה עמוקה. אכן כן, אמירת תהלים היא כלי נפלא לזה. הוא אומר, ומבין מה שהוא אומר, ומוצא את הפסוק הנוגע אליו, ומדבר אל השי"ת בשפתו של דוד המלך. על-ידי כל זה הוא מוליד חלקי נפש חדשים, והחלקים האלה נולדים בלי עמלק ובלי עירוב ברע.

ועל-ידי כן מתקיים בו ונהפוך הוא. יש את הטומאה שמפתה את האדם לדבר עבירה, ויש את החביבות שיש לו להקב"ה בשעת מעשה ליהודי לעזור לו לחזור אליו, ויש תשובה אמיתית ועמוקה, ואז נפתח פתח חדש. כשהתשובה העמוקה מגיעה, אזי הקב"ה שכבר הקדים רפואה למכה בא ומסייע לו לאדם להחליץ מן הבור. וכשהאדם נושע, הוא עומד במקום יותר טוב מכפי שהיה קודם. הרבה יותר גבוה. וזוהי השמחה העמוקה הקיימת בפורים, שמחים על שזה קרה ועל שזה עתיד לקרות, כי זוהי התכלית של בני ישראל שזה יקרה להם. וכל אחד יכול להחליץ מבורו, לו רק ייצמד אל הסדר של המגילה, כי המגילה היא לימוד בשבילנו (כתבנו לדורות), וכך יכול האדם להתרחץ ולהיוולד מחדש ולזכות לקבלת התורה מאהבה.

בהרגלים רעים וכבר ניסה הכל ולא הצליח להחליץ מן הבור, בטחונו בריבונו של עולם כל-כך עמוק, כל-כך אמיתי, אם הוא באמת הגיע אל הבטחון.

הנה מפני מה צריכים היו חז"ל לספר לנו שנחתמה הגזירה בדם? מדוע לא יאמרו באופן פשוט - היתה צרה, התפללו ונושעו, ונגמר הסיפור? התשובה היא כי לא זהו המעשה. לא באופן כזה מוחים את עמלק. מחיית עמלק נעשית רק כשהאדם מגיע עד למטה וכבר נוגע בתחתית, ומשם הוא פונה אל הקב"ה כי הוא מבין שהוא נמצא במקום מוות ורק הקב"ה יכול להוציאנו משם. יש לו רגשי חרטה עמוקים והוא מאמין שהקב"ה יכול לעזור לו. הקב"ה יכול לעזור לי. הוא לא רק יכול, אלא בוודאי יעזור לי. אבל הרי ניסיתי כל-כך הרבה פעמים ולא הצלחתי... אעפ"כ הקב"ה הולך לעזור לי... בטחון כזה עולה על הכל.

אין לך דבר העומד בפני התשובה

בישמח משה (פרשת משפטים) מדבר על מה שאמרו חז"ל אין לך דבר העומד בפני התשובה, ומבאר שהגם שהדין הוא שהחייב מיתה בידי אדם, אפילו יאמר שחוזר בתשובה, לא יועיל לו להיפטר מחיובו, אין זה אלא מפני שאין הדיינים יכולים לדעת אם באמת חזר בתשובה והרי יתכן שהוא מעמיד פנים, ולכן הם צריכים להמיתו, אבל הקב"ה חוקר לב ובוהן כליות ולפניו נגלו תעלומות הלב, על כן הוא מקבל את השבים. הוא מוסיף שם שמטעם זה כאשר הקב"ה יודע על האדם שחזר בתשובה באמת מעומק הלב, הוא מסבב שלא ימיתוהו הדיינים. וכך נמצא כתוב בחתם סופר.

הקב"ה רואה את החרטה ואומר: אין לך דבר העומד בפני התשובה. ועוד זאת יש

לזכות

החתן ישראל אברהם בן רחל שרה זיסל
והכלה הינדא עלקא בת איידא רויזא
נדבת הר"ר יואל הכהן לאנדא הי"ו

יום ראשון פרשת ויקרא ז' אדר"ב תשפ"ד

חרטה מתוך תענוג רוחני מביאה לידי גאולה

טעותו של המן

שנינו במסכת מגילה (יג, ב): "הפיל פור הוא הגורל, תנא: כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר: נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד". וכדאיתא כן במסכת ראש השנה (יא, א): "ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. שאין תלמוד לומר היום, ומה תלמוד לומר היום? - היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחודש לחודש, שנאמר את מספר ימיך אמלא".

המקולקל במצרים, חשבו שכבר הגיע ז' אדר ועדיין משה לא נולד, כי לא ידעו שאותה שנה היתה מעוברת ונולד בז' אדר שני, אך חשבו שנולד בז' ניסן. וכשהמן הסתכל בספרי המצרים, טעה באותה טעות וחשב שמשה נולד בז' ניסן. ואף שאמרו חז"ל אתם אפילו מוטעים, דין זה התחיל רק אחרי מתן תורה, ולא קודם לכן, ונמצא שלפי האמת נולד משה בז' אדר ב'. אך המן לא ידע וסבר שנולד בז' ניסן.

כך הבין את טעותו

ושורש טעותו היה, כי סבר שעיקר הטעם שצריך לעבר את השנים, הוא כדי שהעומר יוקרב בחודש האביב, ולכן סבר שבזמן שאין מקדש, אין מקום לעבר השנה, ולא ידע שהתורה היא נצחית ואף פעם אינה בטלה אות אחת ממנה ואף כשאין בית המקדש, מקיימים אותה, מעברים את השנה וקוראים את פרשת העומר, ממש כמו כשיש בית המקדש. אך כיון שראה המן שמרדכי מאסף את הילדים ללמוד אתם הלכות קמיצה, שאל: מדוע הם לומדים זאת, הרי אין היום בית המקדש? והוגד לו שכל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, וכל העוסק בפרשת העומר כאילו הקריב עומר, והבין מזה שהכל נוהג גם כשאין בית המקדש, אז הבין שנכזבה תוחלתו, כי לפי זה יוצא שגם במצרים

ופירשו המפרשים במסכת מגילה שיותר קל לחשב מפסוקי התורה שבז' אדר נפטר משה מלחשב שבו ביום נולד אשר זאת אין יודעים אלא מדרשות חז"ל. וידוע שה'חתם סופר' זכה לחדש חידושי תורה אין מספר על ז' אדר, כפי שאפשר לראות בדרשותיו שהדרשות על ז' אדר פרות ורבות באופן בלתי ניתן להשגה. והרבה מהלכים לו לבאר מה היתה טעותו של המן שלא הבין שבו ביום נולד, ובאחד מהמהלכים הוא מפרש שבוודאי חקר המן היטב לדעת איזה יום הוא יום לידת משה, אך טעותו היתה באשר לא הכיר את סוד עיבור השנה. כי הנה סוד העיבור ניתן כבר לאדם הראשון, ובמצרים נשכח וחרו וניתן לישראל כשנצטוו החודש הזה לכם, ואם כן אפשר שלפי חשבונם

רבינו, כי משה רבינו מסייע להם לבני ישראל. אנו מבקשים "רחמנא אידכר לן זכותיה דמשה רעיא מהימנא", כי אנו יודעים שכדי להיוושע, עלינו לעורר את הזכות של משה, כי זכותו של משה היא סיבה לגאולה. ובכן, מרדכי הצדיק היה ניצוץ של משה ובאמת היה סיבה להבאת הגאולה.

עוד הביא הרה"ק מקאמארא זיע"א בספרו **כתם אופיר** על מגילת אסתר דבר פלא, שמפני מה שלחה אסתר את התך לשאול את מרדכי מה זה ועל מה זה, כי **התך** הוא אותיות **תכ"ה** שהוא השם שהשתמש בו משה להרוג את המצרי, כי יש לו לשם זה כח מיוחד להמית את הקליפות, ואף כאן הוצרכה אסתר להוציא את השם הזה כדי להיפטר מהמן. עוד יש מהארי"ז על הפסוק כי לא עזבת דורשיך ה', שסופי תיבות של עזבת דורשיך ה' הוא **תכ"ה**, אשר זהו השם שבכוחו לבער את הקליפות, ומי שמכוון בזה בעת אמירת הפסוק בסדר 'ובא לציון', ניצול מאדם רע כל היום.

שלושת הצמצומים

עכ"פ אנו זקוקים תמיד לזכותא דמשה כדי להיגאל, ובכן הבה ונבין ענין זה כי מדובר בעבודה ולא בענין סגולי בלבד. הנה כל פעם שבני ישראל רוצים להיוושע, הם מזכירים זכות אבות. כשאנו מתחילים תפילת שמונה עשרה, אנו אומרים אלוקי אבותינו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב. איננו מתחילים לומר כלום לפני שאנו מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר היו מרכבה לשכינה ואשר בזכותם אנו קיימים. כן אנו רואים שכאשר שלמה המלך רצה להכניס את הארון לקודש הקדשים, לא נפתחו השערים עד שהזכיר זכות אביו, ה' אלוקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך, ונפהכו אז פני שונאי דוד כשולי קדרה כי ראו שנתכפר לו חטאו.

נתעברו השנים ואם כן היתה לידת משה בז' אדר. וזהו שאמרו **חז"ל** (מגילה טז, א): "אתא מלי קומצי קמחא דיכוכו, ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי". אני בניתי תכנית שלמה להרוג את בני ישראל בחודש שחשבתי שאין בו מזל טוב לישראל שהרי מת בו משה, ועכשיו שאני רואה שאתם לומדים הלכות קמיצה, אני מבין שגם אז נתעברו השנים ואם כן משה נולד באדר ב' ואני יכול לשכוח מהתכנית שלי.

ה'חתם סופר' מחשב שבאותה שנה שנעשה הנס, היתה ג"כ שנה מעוברת, ונמצא שסגולת הנס היתה מצד אדר שני, כי באדר שני נולד משה והוא זמן מסוגל גאולה. ובכן, אף אנו זוכים עתה ללמוד תורה בז' אדר שני שהוא זמן המסוגל לגאולה.

אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא

הנה חלק גדול הוא מסיפור המגילה שהגם שהנס הגיע על-ידי שבני ישראל חזרו בתשובה, סדר היה כיצד זכו לתשובה, וזה היה על-ידי מרדכי ואסתר שהיו צדיקי הדור אשר עוררו אותם בתשובה. הם הוציאו מכל איש יהודי את פנימיותו והביאוהו למצב הנכון כדי שבני ישראל יזכו לגאולה. ואף מה שאמרו חז"ל שלידת משה גרמה לנס שזכו לו בני ישראל, הוא מפני שהניצוץ של משה נמצא בצדיקי הדורות כמו שאמרו אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, וכן פירשו ה'מאור עינים' ושאר הצדיקים שהקב"ה מביא את האור של משה רבינו בכל דור ודור, ובאותו דור האור הזה היה אצל מרדכי הצדיק. כך הביא ביערות דבש (ח"א סוף דרוש ג) מהמקובלים שמרדכי היה גלגול וניצוץ משה.

וזהו הפירוש בדברי הגמרא הנ"ל. המן הבין שהוא יכול לשלוט על בני ישראל רק כל עוד אינם יונקים מאותו אור של משה

מקאריץ זיע"א שכל מקום בעולם יש לו איזה חלק מיוחד בתורה שקשור אליו, כי באוריייתא ברא קב"ה עלמא, וכל מקום בעולם נברא על-ידי חלק אחר בתורה השייך לו. ובוזה הסביר מה שאמרו חז"ל (תמורה טז, א) במה שכתוב (ריש ספר שופטים) שעתניאל בן קנז לכד את קרית ספר, שהכוונה שהחזיר בפלפולו אותן שלושת אלפים הלכות שנשכחו בפטירת משה. והסביר הרה"ק מקאריץ שהפשט והדרש תלויים זה בזה, כי מקום זה מסוגל היה לקבל בו בהירות בתורה ולהסיר את כל הספיקות, וכשכבש את העיר, כבש ענין זה של תורה, ולכן חזרו כל אותן הלכות שנשכחו. וכן הסביר הרה"ק מקאריץ בזה שזוהי הסיבה שכאשר הרב מגיע למקום חדש, הוא מוסר פלפול לרבים, כי בהגיעו למקום חדש, הוא יכול להעלות את התורה של אותו מקום.

ומה יעשה מי שיש לו ספק בתורה ואינו יודע מה המקום השייך לאותו חלק בתורה? על זה נאמר וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו, כי ממנו הושתת כל העולם, ולכן הוא מקום המסוגל להבין בו את כל חלקי התורה. כשתעלה לשם, תוכל להבין את התורה באופן ממילא כפי שהיתה לפני שנולדה לך הקושיא. **תוכל לחזור אל השורש ולהבין את התורה על בוריה.**

איתיחדת לתתא ברזא דאחד

וכך הוא לגבי הזמן. **שבת קודש. יש חלק של זמן שלא נתגשם.** הקב"ה השרה את שכינתו על זמן זה. כגוונא דאינון מתיחדין לעילא באחד אוף הכי אייהי אתיחדת לתתא ברזא דאחד. כפי שלמעלה ה' אחד ושמו אחד, כך בשבת מביא הקב"ה את העולם למצב שגם בו תשרה השכינה באתגליא. וכשהאדם שרוי במצב של חושך, הוא משתוקק ומצפה לביאת השבת, וכיון

אכן הענין קשור לכך שכאשר הקב"ה ברא את העולם, **צמצם את שכינתו באופן שקשה לו לאדם להתקשר בו יתברך.** הקב"ה הרי עשה שלושה צמצומים **עולם שנה נפש.** עולם היינו מקום, כלומר כל המקומות שקיימים בעולם. **האדם נמצא במקום נידח ומרגיש מרוחק מה'. מקום הוא צמצום,** כי מצד הקב"ה מלוא כל הארץ כבודו. הוא יכול להיות תמיד בכל המקומות בבת אחת. אין ריחוק מצד הקב"ה עצמו. **אבל האדם מצדו עומד רחוק מהקב"ה בהיותו במקום זה ולא במקום זה.** וכן הזמן הוא צמצום, כי אין לו לאדם כל הזמן הבחינה של פורים ושל יו"כ ושל שאר המועדים. **עכשיו אתה רחוק,** עכשיו זה חודש תמוז, עכשיו זה חודש שבט, עכשיו זה חודש טבת. והצמצום השלישי הוא צמצום הנפש, היינו **שלכל אחד יש נפש והנפשות רחוקות מן השורש.**

כי בחר ה' בציון אוה למושב לו

ובכל אחד משלושת הצמצומים **השאר הקב"ה בתחילת הבריאה מעט שלא נצטמצם כל-כך, אלא נשאר יותר קרוב אל השורש.** למשל, מה שכתוב כי בחר ה' בציון אוה למושב לו, היינו שבתוך המושג שנקרא מקום אשר יש מקומות יותר מגושמים ומרחוקים ואולי אף מקומות שמסוגלים לחטא, יש מקום אחד בעולם, **שנשאר מקודש יותר משאר המקומות,** ארץ ישראל, ירושלים, הר הבית, מקום המקדש, קודש הקדשים. משם הרי נברא העולם, כפי שאמרו חז"ל שנקראת אבן שתיה כי ממנה הושתת העולם, אך חלק זה לכתחילה לא נתגשם כל-כך, ולכן אם יש לו לאדם איזה ספק בתורה, הוא עולה ללשכת הגזית, וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו.

ויש בענין זה מהרה"ק **רבי פנחס**

עצום מאוד על האדם. כשהוא מרגיש אותה, הוא מחפש קדושה, ואינו רוצה לעשות דברים שירחיקוהו מן הקדושה, ויעשה אפילו דברים קשים כדי להרגיש שוב מה שהרגיש, כי הרגיש את חייו האמיתיים.

אכן **נקודה פנימית זו מתעוררת על-ידי מין במינו. פירוש: כשהוא מתדבק למקום שלא נתגשם, לזמן שלא נתגשם, ולנפש שלא נתגשמה, הרי זה נוגע בנקודתו הפנימית ומעוררת אותו מעין מדליקין מנר לנר. וכשדבר זה קורה, אזי הוא נגאל, כי גלות פירושה שהאדם אינו בביתו. הוא זוכר שפעם היה לו טוב ומחכה לשוב לביתו, אבל עכשיו אינו בביתו. הוא נע ונד, הוא מיטלטל אנה ואנה על-ידי חוסר ישוב הדעת, על-ידי טרדות, על-ידי רצונות שהסתבכו, ועל-ידי דמיונות מדמיונות שונים. כשהאדם שוהה בגלות, אין לו את מזונו הנכון ואף לא את מיטתו הנכונה, כמו"כ אין לו את חבריו ואין לו ישוב הדעת. זה מה שקורה כשהאדם שוהה בגלות. ומפני כך הוא עושה לפעמים עבירות, ואז הוא מתרחק עוד יותר מעצמו, ואינו מוצא את עצמו. וכשהאדם מוצא את עצמו, שורה עליו שלוה מיוחדת.**

חוסר סיפוק מביא לידי עבירה

יכולים לראות איש צעיר שעדיין לא מצא את עצמו. הוא ברוגז, הוא מקנא - פלוני מצליח, אני רוצה להיות כמותו. לוקח לו זמן עד שהוא מוצא את עצמו. הוא מגלה את כשרונותיו האישיים, הוא מגלה מה המקום שלו בעולם. את זה אני צריך לעשות, את זה איני צריך לעשות. לפלוני יש מעלות נפלאות? ברוך ה'. אני אדם אחר, אני נבראתי בשביל דבר מסוג אחר. כשהאדם שוהה בגלות, פירושו של דבר שאינו מוצא את עצמו. הוא בוחן את הצלחתו כל הזמן לפי הצורה שאחרים

שמוגיעה השבת, מאחר שהשבת לא נתגשמה, הוא זוכר אז את השי"ת ושר לו כשירת המלאכים, ואח"כ כשיוצאת השבת, הוא אומר וי שאבדה נפש, ומתחיל לצפות שוב לביאת השבת. וסיבת הדבר, כי זמן אחד נתרחק וזמן אחד לא נתרחק. אומר האדם בלב: איך אני מוצא עצה לנפשי כשאני מרגיש שאני רחוק ואני מחפש את השי"ת? אני הולך אל השבת שהוא זמן שלא נתגשם ויש לו כח להאיר את נשמתו.

כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם

וכפי שזה קיים לגבי מקום וזמן, כך הוא קיים לגבי הנפש. **הקב"ה שלח לנו את משה רבינו שהוא נפש כוללת אשר לכתחילה לא נתגשמה כשאר הנפשות. וכשהאדם לומד תורת משה ומתדבק במשה, הוא מקבל השגה ואינו מרגיש מרוחק כל-כך מהקב"ה. וזה לשון ה'חתימת סופר' (דרשות ל' אדר קעה, א): סגולה נפלאה לאוקמי גירסא היא לדבק עצמו במשה רבינו ע"ה. הוא מאריך שם בענין זה ומבאר שמשה רבינו הוא הצינור שלנו ועל ידו יכול האדם לזכות לסייעתא דשמיא הנצרכת לו. ומה הפשט? הפשט הוא שנפש זו לא נתגשמה ולכן יכול האדם לזכות לאלוקות, לתורה, להבנה, על-ידי שהוא מדבק את עצמו בה.**

עוררת הנקודה הפנימית ע"י מין במינו

והנה ביאור הדבר באופן יותר מעשי הוא כזה: **לכל אחד יש נקודה פנימית שלא נתגשמה, אך בדרך כלל אין האדם מרגיש אותה, כי היא עטופה בבושם על גבי לבושים מאחר שהוא עסוק וטרוד בדברי שטות והבל, ומפני כך הוא תועה ושוגה ואינו משתוקק מספיק לקדושה. אך כשנקודה פנימית זו מתעוררת, יש לה כח**

כשבני ישראל היו בגלות בבל, התרחקו מהקב"ה עד שהתחילו לחפש תענוגים ונכשלו בסעודתו של אחשוורוש. הגיעו מרדכי ואסתר והוציאו מגלותם. כיצד הוציאו ממנה? הם **הדליקו את נקודתם הפנימית, וכיון שנדלקה, התחילו להתקדם** לבדם עד שחזרו בתשובה שלימה.

שני מיני חרטה והחילוק ביניהן

ובזה צריך לדבר בענין יסוד גדול שהזכרנוהו קצת בשיעור של יום חמישי: **יש שני מיני חרטה על העבירה**. המין האחד הוא **שרע לו לאדם כל-כך בראותו את תוצאות מעשיו**, וזה מה שגורם לו לקבל עליו **בהחלטה נחושה - יותר אינני עושה דבר כזה**. והמין השני הוא **שהאדם הרגיש תענוג נפלא רוחני, וכל כך נתרש ונתפעל, עד שגמר אומר בלבו: אם כן אינני חפץ יותר בהתנהגות הנושנה שלי**. אני מזלזל בה, כי טעמתי דבר שהוא הרבה יותר חזק ואפשר לקבל ממנו הרבה יותר חיות, והבנתי שמה שהיה לי עד עכשיו, היה ריק וחלול דמיון בעלמא.

והנה המציאות היא **שהחרטה מהמין השני יש לה השפעה הרבה יותר גדולה** מההשפעה שיש לחרטה מהמין הראשון. וסיבת הדבר, כי כשהאדם מתחרט מחמת תוצאות מעשיו, פירושו של דבר כך שהוא חי חיים שחציים חלולים. הוא מתפלל שלוש תפילות, יש לו שיעור, הוא לומד פעמים יותר טוב פעמים פחות טוב... כשמישהו שואל אותו לשלומו, הוא משיב: ברוך ה', יש ימים טובים יותר, יש ימים טובים פחות. נו, נו... ובכן, מה קרה שפתאום עשה מעשה שטות? מדוע נכנסה בו רוח שטות? מה קרה? והרי התלכלך בגלל זה והגיע לעבירות ובגלל זה יש לו צרות והסתכסך עם ביתו זו אשתו. מה הביאו לידי תוצאות נוראיות כאלה אשר בגללם הוא מלא חרטה?

מסתכלים עליו. **הוא כל העת מנסה לשאוב חיות מבחוץ. מדובר בגלות אמיטית, כי אינו חי עם עצמו**. אין הוא יונק סיפוק מהרגשת הנשמה. **מי שמרגיש את נשמתו, טוב לו עד מאוד. יש לו את השי"ת ואת הבריאה, וטוב לו**. אינו צריך שאי מי יידע שהוא לומד, אין הוא צריך שאי מי יידע שהוא קיים בכלל. הוא שואב חיות מנשמתו. אך כשהאדם רואה שאכפת לו מאוד מה אחרים אומרים עליו, או שהוא מחפש בכל עת לשאוב חיות מבחוץ, הוא שרוי בגלות אמיטית. הוא מסתובב סחור סחור, כאן הוא אוכל מעט, כאן הוא משוחח מעט, כאן הוא ישן מעט. אמנם הוא יודע שצריך גם ללמוד ולהתפלל, אבל אין הוא מלא חיים. פירושו של דבר **שנשמתו נמצאת בתרדמה עמוקה, והרי הוא שרוי בצרה גדולה וחיי חיי צער**.

וכתוצאה מכך קשה לו עד מאוד להתגבר על יצרא דעבירה, כי נשמתו ונפשו מתחננות לקבל תענוג ואינו יכול לספקו להן, **ולכן הוא מרגיש ריקן ונמשך לעבירות בסברו שעל ידן יקבל קצת תענוג וירגיע את נפשו**.

אכן סדר הוא שקבע הקב"ה בבריאה **שעל ידו יגיע האדם להרגיש את חיותו האמיטית**, והוא שבמקום בזמן ובנפש יהיה לו דבר שכאשר יתדבק בו, **תתעורר נקודתו הפנימית ויתחיל לשאוב ממנה חיות**. אפשר לדמות זאת למה שרואים בימינו שאם אי אפשר להדליק את המנוע של המכונית, מחברים אותה בכבלים למכונית אחרת וכך המנוע שלה נדלק, וכיון שהוא נדלק, המכונית כבר יכולה לנסוע לבדה. **השבת מדליקה את נשמת האדם** כי היא זמן שיותר קרובה אל השורש, וכן **מקום המקדש מדליקה את הנשמה**, וכן **הצדיק מדליקה כשהאדם מתדבק בו**.

זקני החסידים היו מתבטאים לאמור: אני מוכן לוותר על כל הון דעלמא כדי להיות עוד סדר אחד במחיצתו של צדיק פלוני ולהרגיש מה שהרגשתי בזמנו בעת אמירת ההלל ונשמת כל חי. הלוואי שאוכל להרגיש זאת עוד פעם בחיי. **ואפילו אין האדם באותה דרגה, הוא זקוק לאותו תענוג רוחני שיטלטל אותו**, כי אז יתחרט גם על סגנון החיים של פרווה שיש לו. **וכשהוא באמת מתחרט, הוא רץ לאותו תענוג רוחני ויותר אי אפשר לפתותו בדברים אחרים. חרטה זו מחוללת בנפשו של אדם שינוי יסודי.**

אם תוציא יקר מזולל

הקב"ה קבע לזה סדר, שתבין שאתה זקוק לחרטה כזו. אלמלא מרדכי ואסתר, היו בני ישראל אומרים: אוי וויי! המן הולך להרוג אותנו, אנו חייבים לחזור בתשובה... אה, הגזירה בטלה, אולי כן יש איזה היתר ליהנות מסעודתו של אחשוורוש? וכך לא היה מתחולל בהם השינוי ולא היו זוכים לתשובה ולקבלת התורה מאהבה.

אך הם זכו להתדבק בנפשם אל הצדיקים, אל מרדכי ואסתר. אכן כן, מרדכי ואסתר לא צעקו עליהם. איך היו צדיקי העבר מחזירים בתשובה? הן על זה פעל **הבעל שם טוב הק'** זיע"א לשנות את הצורה של החחורה בתשובה. אינני מחזיר אותך בתשובה על-ידי שאני אומר לך כמה מדורי גיהנום יש. זה אמנם אמת ויציב, אבל איזה סוג חרטה זה יעורר? זה יעורר חרטה מהמין הראשון, שבה האדם יאמר: בסדר, בסדר, אני מפסיק לעשות את הדברים האלה. אבל נפשו ימשיך לחפש. למחר הוא יירגע ושוב ירגיש חוסר סיפוק, ונפשו תתעורר שוב לבקש תענוג, וכך ימצא את עצמו אומר: רק חמש דקות. ושוב ימצא את עצמו בתוך הבור.

התשובה היא שבגלל שהיה לו ריקנות פנימית, לא היה לו מספיק עוז להימנע מן החטא. אתה יודע למה? כי **נפשו צעקה מתוכו ללא הרף**: הלו! יש לך קצת תענוג? מה נשמע? וכך הוא חיפש תענוג, קצת פה, קצת שם, מותר, אסור... הוא הורה היתר לעצמו, ו... נכשל. ואז הוא נפל לעצבות ושקע בבור תחתיות מלא רפש וצואה, ויש שגם הסתבך בחובות בגלל זה, וכעת הוא מתחרט על התוצאות. אבל עליך להבין, אתה מתחרט על התוצאות, אך מה אתה הולך לעשות בגלל זה? אתה אומר לעצמך: יותר לא אעשה. אך לאן אתה חוזר לאחר חרטתך החזקה? אתה חוזר לאותו סגנון חיים שהיה לך עד כה, סגנון של פרווה, ואם כן **אותו צורך שהיה לך לקחת תענוג, בוודאי יתעורר בך שוב, וכשיתעורר בך, אע"פ שתיזכר בתוצאות הבלתי נעימות, הצורך יגבר ולא תוכל לעצור ביצרך**, ואף שתעשה גדרים וסייגים, תאותך יגבר בהכרח לפרוץ אותם.

ופעמים שהתענוג אינו דווקא לדבר עבירה. הוא מחפש שוב פעם את התענוג לראות את הנייעס, הוא מחפש שוב פעם את התענוג להתעניין בפוליטיקה. הוא כבר החליט עשר פעמים שקודם התפילה לא יתעניין בזה, או שלא יהיה שקוע בזה כל היום. אך הדבר ברור שיחזור לשם, כי נפשו אינה מקבלת את צרכיה, אלא שראה שכאשר הוא רץ לשם, אין טוב לו, אבל היות שהוא חוזר אל סגנון חיים של פרווה, אין הוא מקבל סיפוק לנפשו.

שונה הדבר כאשר האדם מקבל תענוג רוחני, כי אז אין הוא מביט רק אל התוצאות, אלא הוא מתרפק על הדבר החדש שהוא מרגיש. פעם ראשונה שהרגשתי - אה! זה נקרא לחיות. ההתפעלות של דבר כזה היא לא סתם בדראג יותר נעלית, אלא נפשו כל הזמן תשאל: איך עושים את זה שוב?

כי האור קיים והוא מחפש מהיכן להאיר לעולם.

אך מי שלא יפעל בשביל זה שבשבת יהיה אצל השבת, לא יהיה לו את השבת. הדבר פשוט עד מאוד. אין זה דבר שקורה מאליו. הגם שהשבת באה מלמעלה, האדם צריך לעשות עצמו כלי הראוי לה. הוא צריך לעשות דבר מעשיים כדי שיוכל לטעום את אור השבת. ואם אין לו את השבת, ואף את המקום הקרוב אל השורש אין לו כי עדיין אנו מחכים בכל יום שיבוא ויבנה בית המקדש, לכל הפחות יתקרב אל הצדיק ויהנה מלראות את עבודתו ואת יראת ה' שלו.

אם אין לך מה שיעורר אצלך את הנקודה הפנימית, עליך לבדוק בעצמך לראות אם יש לך תענוג רוחני. אם אין לך תענוג רוחני, אתה שרוי בבעיה גדולה, כי אינך יכול להגיע אל המין השני של החרטה ומושלל אתה מן הגאולה. לגאולה יש מהלך. כשהמן רצה לעשות גלות, אמר: דבר ראשון הבה ונראה היכן אין משה. נפנה לחודש אדר. מדוע? כי הוא ידע שכשיש משה, בני ישראל יכולים להתדבק בו ולזכות לגאולה.

המאור שבה מחזירו למוטב

אולם ליסוד דברי ה'חתם סופר' יש עוד חלק והוא בעצם יסוד התורה. מי שלומד תורה בקדושה ובטהרה, הוא חוזר בתשובה ומתפלל כיהודי ירא שמים ולומד בעדינות מיוחדת, יש לתורה זו כח שייחשב לו כאילו הקריב. התורה יכולה להביא את האדם אל השבת, התורה יכולה לעורר את הנקודה הפנימית, אך זאת בתנאי שהיא נלמדת באופן זה, כלומר בצורה שהוא מחפש את התענוג הרוחני, את קרבת האלוקים. אתה יכול לראות זאת על הצורה שהוא מתפלל

אמר הבעש"ט הק' לא כך תחזיר אותך בתשובה. תפעל אחרת. קח אותו ותשפיע בו תענוג רוחני. תן לו שירגיש, כזו רוממות, כזו עדינות. עכשיו כשישיר המבדיל בין קודש לחול חטאתינו הוא ימחול, הוא ישתוקק בלבנו: איך מגיעים שוב לשבת קודש? אני מוכן לשלם על זה, אני רוצה עוד הפעם. ומעתה כשיבוא אליו דבר שאינו הגון, יאמר בלבנו: אם אעשה את הדבר, אאבד את התענוג דקדושה. נמצא שמה שמונע אותו מעשיית דבר שאינו הגון, זה מה שיש לו תענוג יותר גדול, והוא מבין שזה או זה או זה. אם אקח תענוג מהדבר האסור, אני יודע היטב שזה ישאיר בי רושם, ולא אוכל להרגיש את התענוג הרוחני של שבת קודש.

יהודי אחד שהיה אדוק לדאבון לב בדברים החמורים ביותר, אמר לי שמה שמנע אותו בימים שלפני חנוכה, היה הידיעה שאם לא יעצור בעצמו לא ירגיש טעם בחנוכה ואינו רוצה להרגיש את התענוג של ימי חנוכה. הוא אמר לי: יש לי כזו הנאה, כזו רוממות בימי החנוכה, ואני מבין שזה לא הולך ביחד.

השבת נועם הנשמות

אכן הקב"ה דיבר כך לכל יהודי וכה אמר לו: קח לך את השבת... הנה בבני יששכר כתב: הקב"ה הטביע בבעלי החיים שאם חוש אחד אינו פועל, החוש האחר מתחזק כנגדו ביתר שאת. אפשר לדמות זאת בימינו למזגן מרכזי שיש לו כמה פתחים שיוצאים מהם האוויר, שאם יסתמו שנים או שלושה פתחים וישאירו רק אחד, כל הכוח יופנה לאותו פתח פתוח ותצא ממנו רוח עזה וקרירה. אמר ה'בני יששכר': כשהיה בית המקדש, היה לנו גם בית המקדש וגם את השבת. ועכשיו שאין לנו בית המקדש, כל הכוח נכנס בתוך השבת,

עכשיו בריבוננו של עולם, ואם כן הוא מתחבר אליו, **ובכוח זה הוא מבקש מהקב"ה שיחלצנו מסבכו**, סומך נופלים ורופא חולים. ומבין שהקב"ה מביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה. הוי אומר: שמו של הקב"ה אינו שלם עד שיש גאולה. למען שמו זה לא רק בגלל שהקב"ה הבטיח, אלא כך היא המציאות, כל עוד אין גאולה לא יתכן להיות השם שלם והכסא שלם. מביא הקב"ה גאולה כי הוא רוצה שהשם יהיה שלם **וכל נשמה תהיה דבוקה בשורשו**.

כשהאדם מבין זאת, הוא מדבר על כך לאורך כל תפילת שמונה עשרה. הקב"ה שולח אורות למקומות הנמוכים והמצומצמים ביותר, סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקיים אמונתו לשיני עפר. הקב"ה הוא גואל. **הוא שולח לנו אורות/הסברים מצומצמים לפי דרגתנו**. הוא לומד אתנו כדוגמת ר' פרידא. **הוא עוזר לנו עד כמה שנהיה מרוחקים. ועל זה ניגש האדם ומבקש: אתה חונן לאדם דעת וכו' וחננו מאתה דעה בינה והשכל**. הוא מבין שזוהי הדרך להגיע לגאולה.

ויעשו כולם אגודה אחת

זוהי הסיבה שהאדם זקוק להכנעה להרגיש חלק מעם ישראל. הוא מדבק את עצמו אל כל הנשמות שעדיין לא נפגמו. הוא מבין שיש נשמות קדושות והוא רוצה להיות חלק מהם. נאמר בדרך צחות: **חז"ל אמרו (ב"ק צד, ב) במי שגזל מאנשים הרבה ואינו יודע ממני גזל, יקח את הדמים שהוא חייב ויעשה בהם צרכי רבים, ומבארים המפרשים שהקב"ה יסבב שהנגזלים יבואו ויהנו מהם וכך ישתלמו גזילותיו**. ולעניננו, יש שהאדם שואל: אני רוצה להתחבר לצדיקים, אבל היכן הם? תראה לי אותם.

ועל ענוותנותו, כי אם התורה נלמדת מתוך התנצחות, אני צודק, אתה צודק, אזי הוא לומד רק את הידיעות, ואין האור מאיר את נשמתו.

אומרים לו לאדם: **הנקודה הפנימית שבך חייבת להתעורר, כי אם אינה מתעוררת, אינך יודע בכלל מה אתה מחפש ולאן אתה שואף**. בתפילתנו אנו אומרים אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב, כי בשעת התפילה אנו נגאלים. לכן אנו מסמיכים גאולה לתפילה. אמרת שהקב"ה הוא מלך גואל ומושיע, וחתמת ברוך אתה ה' גאל ישראל, ואז אתה בא ואומר: אם כן אף אני אגאל. אולי נאמר באופן כזה: הסמכת גאולה לתפילה, היא כמי שאומר: באמת! הקב"ה גואל?! אם כן אני הולך אליו כדי שיגאלני. דומה הדבר למי ששומע שיש רופא למחלתו, שאומר: מה אני צריך רק לשמוע שיש רופא? אלך אליו ואשיג רפואה למחלתי. אף כאן, וכי צריך אני לדבר על כך שבני ישראל נגאלו בעברי?! הנה עכשיו אני הולך להגאל. כשהאדם שומע כמה הקב"ה עוזר לכל אחד, הרי הוא אומר: בסדר, אני כבר הולך לדבר אתו. והיות שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, הוא נמצא כאן, המקום אינו מפסיק. ד' שפתי תפתח, תן לי גם לזכות לגאולה.

הדרך לגאולה עוברת את האבות

ואיך הוא מתחיל את תהליך הגאולה? דבר ראשון הוא מדבק את עצמו - אינני יכול לבד. **הדרך אל הגאולה היא להתחבר לאותו חלק שיותר קרוב אל ה'.** בזכות אבותינו שמסרו את נפשם, בזכות האבות הקדושים, בזכות הצדיקים, חלק אני מהם, וכפי שחלק זה דבוק עכשיו בה', אף אני יכול להתדבק על ידם בה'. הוא מבין שכל הנפשות חד הן, ויש חלק מהם שדבוק

להביא לי את הדברים הישנים! אני כבר לא טיפש!!! **אופן זה של החרטה הוא אופן שהאדם מתקרב אל ה', ועכשיו הוא מחפש זאת שוב. עכשיו הוא ממאס את הרע, כי אין הוא חפץ בתענוגו. הוא חפץ בתענוג הטוב. זוהי גאולה אמיתית.** ורואים בחוש שזה מה שהביא את הגאולה. זה לא סתם מרדכי ואסתר, אלא זה אתפשטותא דמשה, כי תראה איזה סוג תשובה הם עושים. אם בסוף אתה מוצא שהם אומרים ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, היינו שהוא קורא את התורה בשם אורה, ואת המילה בשם ששון ואת התפילין בשם ויקר, **ואם אתה רואה שהוא מקבל את התורה מאהבה, הרי אתה מבין שהתעוררה בו הנשמה.** זה קרה, ואם זה קרה, העיקר הוא שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, ועל הדרך כבר הרגו את המן ותלו את בניו על העץ, כי ברגע שהאדם דבוק בריבונו של עולם, כל הקליפות נופלות ממילא.

ובכן, **על האדם לחפש ולחתור ולהשתדל שיהיה לו אותו תענוג,** והאמת שכתוב **מהצדיקים** שבפורים יכול האדם לזכות לתענוג רוחני גדול מאוד, וכן איתא בבית אהרן שלפי התענוג הרוחני שיש לו לאדם בפורים, כך יש לו בליל הסדר, וכפי שיש לו בליל הסדר, כך יש לו ביום הכיפורים. **הא לך שכוח מיוחד יש בפורים לעורר אותו תענוג רוחני של האדם,** ואת זה צריך להחזיק ולשאול: איך עושים זאת שוב? **וכשהאדם רוצה, הקב"ה מסייע לו שיוכל לעורר אותו שוב ושוב.**

אני מחפש, הלוואי! כל-כך קשה היום למצוא את הצדיק שאני יכול להתדבק בו. התשובה היא: **דבר ראשון תתדבק ביהודים. בכל מקום שאתה מוצא יהודים, אהוב אותם ותלמד מהם,** תקיים בעצמך איזהו חכם הלומד מכל אדם. ואם אתה עושה כן, הקב"ה אומר: **כיון שאינך עושה חשבונות, אלא אתה מחפש דברי יראה ועבודת ה', אני כבר אוביל אותך אל מי שצריך.**

הרי ענין ההליכה אל הצדיק הוא כי הצדיק הוא נשמה שכולם תלויים בה, נמצא שהצדיק הוא נשמת בני ישראל, ואם כן דבר ראשון האדם הולך לכלל ישראל, ולכלל ישראל זה יש נשמה כוללת. אבל אם האדם אומר ככה: אין לי עם פלוני ואף לא עם פלוני, אזי באמת אינו יכול למצוא את הנשמה הקרובה אל השורש, כי הוא מופרד. האדם אומר ככה: אני רוצה לטבול בין בני ישראל, מקוה ישראל ה', ואם כן אני הרי נמצא אצל שורש נשמות ישראל. הוא אומר ככה: למה אני הולך אל הצדיק, כי הוא נשמה כוללת?! אם כן אלך אל ה'כוללת' עצמה, אל כל הנשמות.

אורה ושמחה וששון ויקר

עכ"פ הנקודה היא שהאדם יודע שהוא מחפש שנשמתו תתעורר, כי כשזה יקרה, תהיה לו גאולה. החרטה שיש לו למי שנמצא במשכן או בשבת קודש או אצל הצדיק, היא אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, בוז יבוז לו. עכשיו אתה הולך

נתנדב לזכות
נפתלי הירצקא בן ריזל

יום שני פרשת ויקרא ח' אד"ב תשפ"ד

האהבה של פרשת שקלים מולידה את השנאה לעמלק

תכלית שנאה שנאתים

ממשיך ה'שפת אמת': וקיום מצוה זו לשונא אותו בתכלית השנאה, תליא ברוב אהבה ודביקות בני ישראל בעבודת הבורא יתברך, כי כפי רוב התלהבות לסטרא דקדושה, כן שונאים לסטרא אחרא. ולכך, אחר נדבות בני ישראל למקדש ומתעורר אהבת בני ישראל להקב"ה, אז בכוחם לזכור איבת עמלק הרשע אשר הוא מעכב שלימות שמו יתברך ושלימות הכסא, כמאמר חז"ל נשבע הקב"ה שאין שמו שלם עד שימחה שם עמלק, ולכן מלחמה כו' מדור דור, פירוש שבכל דור יש הארות מיוחדים שהיו ראויין להתגלות לולי רשעת עמלק שמעכב הכל, וכל עובד ה' אשר חסר לו אותן ההארות, בוודאי נעשה לו שונא בתכלית. עד כאן דבריו הקדושים.

ועיקר תוכן דבריו שרק לאחר פרשת שקלים יכול האדם לקיים פרשת זכירת עמלק, כי קודם לכן אין כלים לשונא אותו. אם האדם נכנס מיד לפרשת זכור, אינו שונא את עמלק. אומרים לי לשונא אותו, מה לעשות שאינני שונא אותו? יש גם שהאדם חושב בלבו: אני 'ליברל', מדוע לשונא אחרים? אני אוהב את כולם... כן כן, כיון שאינך אוהב את ה', אינך שונא את הרע. אוהבי ה' שנאו רע. אינך יכול להיות שונא רע באופן ממילא. מגיע פרשת זכור, אני שונא את הרע. לא, זה לא קורה לבד. לדאבוני אני כן אוהב מדי פעם לראות

מחה תמחה את זכר עמלק

יסוד גדול מביא השפת אמת' בכמה מקומות, וביותר הוא מבאר בפרשת זכור (תרמ"ו). הוא מבאר מה הטעם שפרשת זכור באה אחרי פרשת שקלים, כי הנה הראשונים כתבו שעיקר מחיית המלך תלוי בשנאת בני ישראל אותו. כך איתא ברמב"ם ובספר החינוך שהמצוה היא לעורר השנאה על-ידי שזכיר לעצמנו שהרסו את כל ההתעוררות שהיתה לנו על-ידי קריעת ים סוף. וזה לשון הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה קפט): "נזרו העם לשונא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאתו ותחסר מן הנפשות עם אורך הזמן". צריך לשונא, לשונא מאוד חזק את האומה שמביאה טומאה וקרירות לעולם. וכשתהיה השנאה בשלמות, אז יימחה עמלק לגמרי.

ה'שפת אמת' מבאר שזה היה החטא של שאול המלך שהותיר את אגג בחיים, וחלילה שיעבור בזדון על דבר הש"ת, רק כי לא היתה להם האכזריות כראוי לאותו רשע כמו שכתוב ויחמול, וממילא לא היה בכוחם לאבדו לגמרי, ויתכן עוד לומר כי שאול בעצמו היתה בו השנאה בשלימות, שהקב"ה צוה אותו לאבדו, אך העם לא היו בתכלית השנאה, ועניוות שהיתה בשאול, גרם לו, שחשב מאחר שאין בני ישראל בתכלית השנאה, לא עלה על דעתו ששנאה שלו כדאי על הכלל, ועל זה הוכיחו שמואל אם קטן אתה בעיניך כו'.

**ההרגשים העמוקים שיש לו בנשמתו
שהוא כל-כך אוהב את הקב"ה ומוכן
למסור לו הכל.**

אם שמרוב האהבה לבנה, מוסרת להם את כל מה שיש לה... כדרך שרשי מביא כנשר יעיר קנו על גזליו ירחף. הנשר אומר ייכנס החץ בי... האהבה הנפלאה וההתמסרות שיש לה לאם בעבור בניה - שלי לא יהיה טוב, העיקר שלבניי יהיה טוב. כזה נדבת הלב יש לו ליהודי שהוא רוצה שיהיה משכן לריבונו של עולם. אני לוקח כל מה שיש לי ומוסר לריבונו של עולם. דבר זה כשאתה מעורר אותו, אתה מתחיל לשנוא את הרע. זכור הוא תוצאה של שקלים.

ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע

והנה חז"ל אמרו (ברכות ה, א) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. ואין הגמרא מבארת את הכוונה, וכולם שואלים: איך? יש מאמר אחר **בגמרא**: אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש, שם חז"ל אומרים לנו בפירוש מה צריך לעשות. אבל ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, לכאורה אינו מפורש מה לעשות. איך מרגיזים את היצר טוב על היצר הרע? אכן ה'שפת אמת' מפרש (זכור תרל"ז) שהפירוש הוא כנ"ל **קח את התעוררות נדיבות בני ישראל שהיא בחינת יצר טוב ועבוד עם זה**. תגלה את הטוב שיש בך. לכל אחד יש מדות טובות בפנים, אלא שפעמים הרבה הן מכוסות. ובכן, כשאתה בא לבטל את היצר, במקום להלחם עמו, לך ותוציא את החלק הטוב. זהו ירגיז יצר טוב על יצר הרע. וכשמתעוררת נדבת לבך כראוי, ממילא מתעורר בך שנאה לרע. וכאמור, לכן באה פרשת שקלים לפני פרשת זכור, כי הדרך שהאדם מתרפא, היינו שנפשו נעמדת

ולהסתכל ויש שאני גם מאזין לענינים של רע. כך עלול האדם לחשוב. ומדוע באמת אינו סולד ואינו בורח מן הרע? כי אינו שונא אותו. מסביר ה'שפת אמת' כי באותה מדה שהאדם אוהב את ה', הוא שונא את הרע. לכן קוראים פרשת שקלים ועוסקים בזה ומנדבים לריבונו של עולם, ואז מתעוררת האהבה בלב, וכיון שהאהבה מתעוררת, ממילא באה אתה שנאת הרע.

מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב

ה'שפת אמת' מבאר שזהו הפשט שבנתינת השקלים יש נדבת הלב מיוחדת אצל האדם. נדבת לב זו מתעוררת. במקום אחר מביא ה'שפת אמת' הא דשנינו במסכת חגיגה (א, א): דרש רבא: מאי דכתיב מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב - כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל, בת נדיב - בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב, שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלוקי אברהם. אלוקי אברהם ולא אלוקי יצחק ויעקב?! אלא אלוקי אברהם שהיה תחילה לגרים. ומבאר על פי זה מה שאמר ה'חידושי הרי"ם' שמגן אברהם הכוונה לחלק אברהם שקיים אצל כל יהודי ויהודי, שהכוונה לנדבת הלב שבכל אחד ואחד, היינו מה שהוא מוכן למסור את נפשו להקב"ה. הקב"ה רוצה כך? אני מוסר לו את ממוני, אני מוסר לו את זמני, אני מוסר לו את כשרוני. הוא מוסר הכל וחותר להגיע למדרגה שיהיה מוכן למסור את נפשו לגמרי. אבל הנקודה של היכולת לקיים דבר כזה היא שיש לו לאדם נדבת הלב, שהוא נוטל את עצמו ואומר: אני רוצה שהקב"ה יהיה כאן בעולם, אני רוצה שלהקב"ה יהיה טוב, ואם כן אני מוסר לו את עצמי. את הנקודה הזו ירש היהודי מאברהם אבינו והקב"ה מבטיח שתישאר בלב היהודי. מגן אברהם. הקב"ה מגן את

דעת, היא - מה אני מרגיש בשעה שאני לומד עם פלוני? יש שיאמר האדם: אני צריך שפלוני ירצה ללמוד, אני צריך שילמד לא מהר מדי ולא לאט מדי. כל זה נכון, אבל הם דברים חיצוניים בלבד. כשמדברים בענין שידוך ואין מכירים את הצד השני, שואלים שאלות טיפשיות שאינן מגלות את המהות. אתה רוצה לצייר ציור כשאינך רואה את התמונה.

בגמרא מדברים על שני מושגים, על סימנים ועל טביעות עין. על סימנים שאינם מובהקים יש לגמרא צד שאינם אלא מדרבנן, לעומת כן, טביעות עין היא לכולי עלמא מדאורייתא. וכן אמרו **חז"ל במסכת חולין** שכל עדות בנויה על טביעות עין. מה הפשט בזה? כי בסימן אינך רואה את הדבר עצמו. אתה אומר: זה בצבע אדום, יש לזה חוט, יש לזה חור. אינך מכיר את הדבר עצמו, אבל אתה בודק לפי הסימנים. מה שאין כן בטביעות עין שעל ידה אתה רואה את הדבר עצמו. אמנם כן, לטביעות עין יש חסרון שחוששים שמה האדם משקר, אבל אמה שמבדילה בין בניה התאומים, אין זה על-ידי סימן שיש לה באוזניהם, אלא מפני שהיא מכירה אותם בטביעות עין. סימן מועיל לאדם הבא מבחוץ ואינו מכיר אותם, כי הוא צריך להסתכל ולומר: הנה זהו החילוק.

כשהלומד בחברותא אומר: "החברותא שלי לומד מהר מדי, או לאט מדי, אוהב מסכת פלונית או מסכת אחרת", אין זה כלום. אלו דברים חיצוניים הם. טביעות עין פירושה כך: אחרי שאתה כבר יושב ולומד אתו במשך תקופה ארוכה, מה קורה לך היום כשאתה לומד אתו? איזו נקודה שבנפש מתעוררת אצלך. האם מתעורר בך לחץ כי אתה מרגיש שהלה יותר חזק ממך? האם אתה מרגיש שאתה צריך להוכיח לו שגם אתה אינך קטלא קניא? האם אתה

היטב במקומה, היא על-ידי שמוציא מדות טובות מתוכו, נדבת הלב, וזה מה שגורם לו לשנוא את הרע.

האהבה תלויה בלב

והאמת שיש בזה הבנה נפלאה במציאות הדבר איך הנפש פועלת ונחוץ מאוד להבין זאת. מכירים אנו את המושג אוהבי ה' שגאורע, ובכן, **הדברים שהאדם אוהב ביותר הם הדברים שהוא עצמו עובר**. הוא אומר: **ככל שהאדם מוסיף להרגיש את מהותו, כך הבנת הלב שלו לדברים יותר חזקה וברורה**. נסביר: יש מי שמאוד אוהב אדם מסוים, מקום מסוים או מאכל מסוים. ומה האמת? האדם, המקום והמאכל, אין להם ביכולת שיהאבו אותם. ומדוע האדם אומר שהוא אוהב אותם? כי כשהוא נפגש בדרך משל עם פלוני, הוא מרגיש מבפנים איזה הרגש מסוים, וזה מה שמעניק לו הרגשה מאוד נעימה, ולכן הוא רוצה שוב לדבר אתו ולהיות בסביבתו, כי הוא רוצה שוב להרגיש אותו הרגש.

זו הסיבה שרואים לפעמים מי שמרגיש מאוד מאוכזב כי שילם כסף ששוב יוכל להיות שם. הוא טרח והתייגע כי רצה שוב, אך כשהגיע לאותו מקום, זה לא קרה. יתכן שפעם נסע לאיזה מקום להתרענן קצת ואז זה הצליח לעורר בו משהו, אך בפעם השניה כיון שכבר לא היתה לו את ההתפעלות של הפעם הראשונה, זה לא עורר בו נקודה זו, ולכן הוא כבר לא אוהב כל-כך את המקום הזה. אבל **אין זה קשור למקום, אלא למה שהמקום פעל אצלו**.

טביעות עינא אית לי בגוויה

הדבר בולט הרבה כשהאדם נמצא במגע עם אחרים. ניקח לדוגמא את מושג החברותא. כשהאדם לומד בחברותא, אחת מהנקודות שצריך להבין וצריך בשביל זה

לתלמידו היא מפני שכל אחד מרגיש שהשני נותן לו חיים. נמצא שמה הוא אוהב? **הוא אוהב את החיים עצמם, אלא שזהו הדבר שגורם לו להרגיש את החיים.** הוא אומר אני אוהב את פלוני אהבת נפש. אבל למה? פעמים שאינך מכיר אותו בכלל. אבל מה אעשה, הוא זה שהביא אותי אל החיים...

אכן **כשהאדם מבין שהקב"ה הוא זה שנותן לו חיים, הוא מאוד אוהב את הקב"ה.** אבל שוב אנו חוזרים לאותה נקודה שהאדם נמשך אל הדבר שדולה חיים מתוכו. כשהוא אוהב את רבו שהביאו לחיי העוה"ב, מהו עיקר אהבתו? שהוא החייה אותו.

שונא אותו שנאת מות

ואם מבינים זאת, מבינים שכך הוא גם **לאיך גיטא. פלוני גול ממני את החיים, ולכן אני שונא אותו שנאת מות.** כשהיה לו לאדם מלמד שביישו ברבים או הכה אותו נמרצות או רדף אותו תמיד, אינו יכול להיפטר מהשנאה. נו!!! תמשיך הלאה בחיים. כבר התבגרת ואתה מצליח בחיים, מדוע אתה עדיין כל-כך כועס עליו? התשובה היא שכאשר הוא רואה אותו מלמד, הוא נזכר באותה בושה, הוא נזכר בטעם המיתה, ולכן יש לו שנאת מות. מה הפירוש שנאת מות? זה ההיפך מאהבת חיים. שנאת מות פירושה שזה עורר באדם את היפך החיים, והאדם הרי שונא את המות ואוהב את החיים, כי הוא נמשך אחר המקור שממנו הוא חי. אין הוא יכול לראות את פלוני, כי פלוני נתן לו להרגיש את טעם המות. ולא רק בדוגמא זו, אלא גם בשאר הדברים הקשים שעבר האדם בילדותו. זה מזעזע אותו כשהוא רואה אותו שוב, כי זה עורר בו בזמנו בושה נוראית, טעם של מות, הרגשה שהוא אפס אפסים.

מרגיש קצת לחץ כי הלה הולך מדי מהר וזה גוזל ממך מעט מישוב דעתך לחשוב? תנסה לשים לב לאן זה מוביל אותך. אכן כן, אח"כ הוא כבר מרגיש גם שנאה. הוא עצמו אינו מבין למה, ובאמת השנאה נובעת מכך שהלה גורם לו להרגיש שלא בנוח. ופעמים הרבה יש שאין לו עין טובה על פלוני כי פלוני מאוד עדין ובעל מדות, אבל מה? הלה מוציא אותו מהכלים, דווקא מחמת עדינותו. הוא בעל מדות ג"כ, אתה מבין? הוא חזק ממני לא רק בלימוד, אלא גם במדות. יש לו את הנעימות. אני מתעצבן מדי פעם. פעמים שיש לי כח ללמוד ופעמים שאין לי, והוא תמיד יש לו כח ללמוד. סוף דבר, מה שקורה הוא שזה מעיר מתוכו את צד הרע. זה מצליח לדלות ממנו דברים בלתי טובים. צריך לשים לב לזה.

אוהב אותו אהבת נפש

ואתו דבר להיפך, ומדה טובה מרובה, ולכן **כדאי כל-כך שהאדם ילמד לחבירו, כי המצב עצמו דולה מתוכו את הטוב שבו.** זה קיים גם אצל חברותא, גם בזמנים וגם במקומות. אין הפשט שאתה אוהב את פלוני, אלא הפירוש הוא... הבה וניזכר **האור החיים' הק'** הסביר בפרשת ואתחנן שהאדם אוהב דבר שנותן לו חיים, כי הוא רץ אל החיים. ערב טוב ומועיל. אלה הם שלושת הדברים שהאדם אוהב. האדם נמשך אל הדבר שגורם לו הרגשת עריבות. האדם רואה דבר שהוא טוב ונמשך אליו. אנשים חושבים שהוא אוהב את הדבר הטוב, אך לא. **מה שקורה הוא, זה דולה את הטוב שבקרבו, ולכן הוא מרגיש יותר שהוא חי.** הוא אוהב דבר פלוני כי זה מה שעוזר לו לחיות יותר ולהצליח. זוהי האהבה שיש להם לבני אדם זה לזה, זוהי האהבה שיש לו לאדם לחבר קרוב, כי החבר הקרוב עוזר לו להרגיש לחיות. וכן האהבה שיש בלב התלמיד לרבו ובלב הרב

לעורר אותה בעדינות. האב צריך לגלות אהבה, זה הרי כל-כך נחוץ לבניית נפשות הילדים. התנצל האב שבצעירותו שמע מעשה באחד מהצדיקים שבכה הרבה כשהרגיש שאוהב את ילדיו יותר מילדי אחרים, וכשמע את המעשה, קיבל על עצמו בהחלטה נחושה שאף הוא אינו רוצה לאהוב את ילדיו יותר מילדי אחרים, ולכן הוא אוהב אותם באותה מדה. מה הכוונה באותה מדה? את אלו כמו אלו אינו אוהב. ומה האמת? האמת הפוכה לגמרי. האדם צריך לאהוב את ילדיו, ולעורר בלבו אהבה לילדי אחרים לא פחות מכפי שהוא אוהב את ילדיו. וכך הוא לגבי ואהבת לרעך כמוך.

אהוב את נשמתך לא את גופך

כשהאדם יעשה דברים טובים, זה ידלה מתוכו את הטוב. הוא ירגיש שהוא עצמו ערב טוב ומועיל, כי באמת כך, שהרי הוא נשמה. נדבת לבו תאיר החוצה, וממילא יאהב, לא את גופו, אלא את נשמתו. אכן אנשים פוחדים להשתמש בשפה זו, כי צריך להיזהר איך משתמשים בה. הוא מאוד אוהב את עצמו. אבל מתי אנשים משתמשים בשפה זו? כשהם רואים את פלוני מעדן את עצמו בבשר ודגים וישן עד אמצע היום ומוודא תמיד שהוא חוטף לעצמו את הטוב ביותר מבלי להשאיר לאחרים. ולמען האמת אדם כזה אינו אוהב את עצמו. הוא מסכן גדול. אין הוא מוצא מקום בעולם. הוא כזה ריק, כזה חלול, ומנסה לחטוף מתוך מחשבה שזה מה שיתן לו איזה טעם בחיים. הוא אוהב את גופו כי הוא סבור שזה מה שיעזור לו במצוקתו.

אך אם האדם רוצה שבאמת יגיע אל הנקודה, הוא צריך לעשות דברים שיגרמו לו להתחיל להרגיש את חשיבותו. כשהאדם עסוק בנתינה לאחרים שלא על מנת לקבל פרס, שלא על מנת שאחרים

נמצא שהמהלך האמיתי הוא זה שקורה בתוך האדם פנימה. אין האהבה לדברים חיצוניים. כל האהבות הקיימות, הלא הן רק לדברים ערבים או טובים או מועילים, כלומר דברים שגורמים לי להרגיש עריבות, או שאני מרגיש שמועילים לי או שאני מרגיש שהם טובים ומעוררים בי את הטוב שלי, אם כן עלינו להבין, נניח שהאדם הולך ועוסק בחסד, הוא עוסק בלמסור את נפשו ליהודים אחרים, הוא לוקח דבר שקצת קשה לו, אך מתוך נדבת הלב לריבוננו של עולם. הקב"ה מטיב לי כל-כך הרבה, אינני יכול לתת לו משהו?! אם קשה לי, הפלא ופלא, סוף סוף יש לי אפשרות לעשות לו דבר שאני מרגיש בו קצת מרירות.

ואהבת לרעך כמוך

כשאתה עושה כן, תבין מה שקורה עכשיו. אתה דולה אותה מדה טובה מתוך נשמתך, ומה שקורה אז, שאתה אוהב את השי"ת, וכאן נאמר מילים שצריך להיזהר איך אומרים אותן, אבל חלק חשוב הוא מהשיעור - "ואתה אוהב גם את עצמך". דבר נחוץ ביותר הוא בלהיות עובד ה', כל שאומרים אותו באופן הנכון. ואהבת לרעך כמוך. אם אין לו לאדם כמוך, אינו יכול לקיים ואהבת לרעך, כי הוא אומר ככה: אני מוריד לפלוני שתי סטירות, למה? כי אני עושה לפלוני מה שאני עושה לעצמי. הרי שאין זה יכול להיות ככה. האדם חייב שיראה את עצמו בעל ערך ויסתכל על עצמו עם חשיבות, ועכשיו הוא יכול להסתכל גם על זולתו באופן זה. השקפתו היא שהקב"ה ברא אנשים טובים. אני רוצה להיות בסביבה של אנשים טובים, אני רוצה להטיב לאנשים טובים. כשהאדם רואה את עצמו כרע, אינו יכול לקיים ואהבת לרעך כמוך.

בעבר סיפרנו מעשה באחד שהיה מאוד קר לילדיו. ניגש אליו מחנך אחד וניסה

הבריאה באופן זה. נתן לנו הקב"ה מהלך איך להתנקות לכבוד פסח, שהרי מדובר בסדר שלם, שקלים זכור פרה החודש. מתחילים בשקלים ורק אח"כ עוברים לזכור.

סור מרע על-ידי עשה טוב

והאמת שמדובר בחלק מהיסוד של סור מרע על-ידי עשה טוב. אולי היה ראוי שתחילה תהיה פרשת פרה, נתנקה ונבכה ונחזור בתשובה. אך לא! עדיין אינך שם. למה? כי אין מי. **אתה כל-כך נמוך אצלך בעיניך שאינך יכול להגיע לחרטה נכונה.** כפי שדיברנו בשיעור הקודם, **אינך יכול להגיע לחרטה עמוקה אם עדיין לא עוררת אצלך טוב.** מה? אתה אומר ששמה טוב; לי טוב כאן. **רק לאחר שעוררת את חלק הטוב שאתה מרגיש אותו... דלית מתוכך נדבות הלב לריבונו של עולם** עוד פעם ועוד פעם, ועכשיו אתה רוצה עוד ממנה, **כי כשהאדם דולה אותה מבכנים, הוא מרגיש תענוג של קרבת אלוקים. מתעורר אצלו חיים. הוא מרגיש חיים.**

מעין השלמה הוא לשיעור הקודם. **כשהאדם יוציא את העבודות ה' הנכונות מפנימיות לבו, הוא יאהב אותם עד מאוד,** כי ירגיש חיים. הוא ירגיש תענוג רוחני. התענוג הרוחני מגיע מזה שהאדם קרוב אל השורש. **האדם עוזב את כל הבלי העולם וחושב רק על עצמו ועל השי"ת,** עם השתוקקות לריבונו של עולם, **והוא זוכה לקבל את הישוב הדעת למדרגה, לקצת זמן, לאיזה ענין, אינו רוצה לעזוב את זה. ולאחר שהוא מרגיש אותו תענוג, אין הוא חפץ בגירסת המזויפת שלו.** זהו זכור. כך לומד ה'שפת אמת'. שנאה לעמלק. אך שנאה כזו המגיעה מחמת שקלים.

פתרונות ליצר הרע לפי הדרגה

ב'שם משמאל' (בהר תרע"ג) מביא את

יידעו, לא בשביל הגוף, לא בשביל הכבוד, **רק בשביל השי"ת,** שאף אחד לא יידע על מעשה החסד שעשיתי, שאף אחד בעולם לא יידע על הצדקה שנתתי, אף אחד לא צריך לדעת, **בזה הוא מעורר עוד פעם נדבות הלב ועוד פעם,** פרשת שקלים אמיתית, ואז נעשה דבר נפלא שפעמים הרבה האדם עצמו אינו מבין את הקשר, **הוא מתחיל להרגיש מבכנים מבלי שאף אחד יידע, שהוא שונא את הרע.**

ובכן, הדרגה הראשונה היא דרגה במדות. למשל, אם דלה מתוכו את מדת החסד ואת מדת הרחמנות ואת מדת חנון - לא מגיע לו לפלוני, אבל בכל זאת אתן לו כפי שהקב"ה נתן לו - מעתה אינו יכול לסבול כשאחרים אינם רוצים ליתן. וכן בעצמו כשהוא רואה שאינו רוצה ליתן, הוא אומר: חמור מאוד. צריך שיהיה רצון לתת.

שנאו רע ואהבו טוב

אך מה שמפליא הוא שבהמשך זה פועל אצל האדם לא רק במדה כנגד מדה, אלא גם באופן של טוב כנגד רע באופן כללי. **זה מעורר בו שנאה גם ליצרים אחרים לגמרי, יצרים של עמלק, אם עניני קדושה, אם עניני ספיקות כידוע שספק גמטריא עמלק כי עמלק מעורר ספיקות לב, ואם עניני כבדות כמו שאמרו הצדיקים על אשר קרך שיש לו כמה פירושים, כגון: מכביד עליו כקורה את עבודת ה', וכן לשון מקרה, שכולל פגם בבטחון ופגם בקדושה. מתעורר בו שנאה לכל היצרים האלה הרמוזים באשר קרך.**

האדם עצמו שואל: מה השייכות? המפני שתרמתי מכספי, מתעוררת בי עכשיו שנאה לרע?! התשובה היא שכאשר מתגברת ההתלהבות לריבונו של עולם, ממילא נולדת שנאה לצד ההפוך. הקב"ה ברא את

ובכן, מה העצה לזה? **העצה היא כאמור, אהבה ותענוג רוחני.**

האמת שהדבר ידוע לנו מכבר שאהבה בעבודת ה' מבטל את הרצון לרע, אבל בדברי ה'שפת אמת' שלמדנו אנו מוצאים הבנה נפלאה איך לעשות זאת. נו, איך עושים את זה? **מה אעשה שאין לי התלהבות בעבודת ה'?** ובכן, כאן כתוב שכאשר האדם עוסק בנדבת הלב לריבונו של עולם, אשר זהו דבר שכל אחד לפי דרגתו יכול לעשותו, זה מתחיל להזיז את הדבר.

אסיפת חלקי הנפש

אמנם כן, בוודאי יש בזה גם מדרגות יותר גבוהות לעשותו, למשל, הכנה לדבר מצוה. **כשהאדם מכין עצמו לדבר מצוה, יש לזה כח מיוחד,** כי התכונה של הכנה היא **שהאדם מאסף את כוחות נפשו למקום אחד.** אכן במקום אחר כותב ה'שפת אמת' בענין קליפת המן שאמר ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, שהחסרון אינו מה שהם פזורים בין העמים, כי לזה יש חשבון והקב"ה מקבץ נדחי עמו ישראל, אבל מדוע צריכים הם להיות מפורדים אלו מאלו?

זהו לגבי אחדות כלל ישראל, אבל כך הוא גם לגבי האדם עצמו וריכוז המוח שלו, כי כשהאדם עוסק במאה דברים, כאן הוא עוסק בחמש שש דברים בביתו, כאן יש לו איזה ענין לסדר בנוגע לפרנסתו, כאן הוא צריך לדאוג לכל אחד מילדיו. מגיע פורים ויש כל-כך הרבה דברים קטנים כגדולים שצריך לדאוג להם, מלמד זה מלמד פלוני, משלוח מנות לכל אחד. הוא מפוזר לכל כך הרבה מקומות. ומי שכבר מבוגר יותר, הרי יש לו חמישים דברים ביום בלי קשר לערב יו"ט, וכשמגיע ערב יו"ט, אז אינו יכול לא

המאמר הנ"ל לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וסיפיה: אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יקרא קריאת שמע; אם נצחו - מוטב, ואם לאו - יזכור לו יום המיתה.

וכותב על כך: "ומקשים העולם למה לא יזכיר לו תיכף יום המיתה? ונראה דהנה יש בני אדם ששכלם חלש ואינו יכול להתקומם נגד כח המטעהו ונקרא מקולקל בשכל, לזה אין תקנה אלא עסק בתורה המיישר את השכל, ויש שנכשו אותה לרע, כענין שכתוב (משלי כא, י) נפש רשע אותה רע, והוא מקולקל בנפש, ולזה אין תקנה בהיישרת השכל, כי השכל אינו מוטעה, אלא קריאת שמע שהיא יחוד השי"ת, היינו להתלהב באהבתו יתברך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך".

הוא מבאר שם שמי שנפשו משתוקקת לרע, כיון שהוא מעורר בלבו אהבה לדברים טובים, זה מחליש אצלו את אהבת הרע.

וממשיך: "ויש שטבע גופו והרכבתו נוטה ביותר לדברים חומרניים והוא מקולקל בגוף (לא רק בנפש, ופעמים שזה קורה מרוב חטא), לזה אין תקנה אלא בהזכרת יום המיתה, או אז ייכנע לבבו הערל. ומעתה אין קושיא שתיכף יזכור לו יום המיתה ולא ימתין, כי מי שהוא מקולקל בשכל, אין הזכרת יום המיתה מועילה וכו' וכן המקולקל בנפש, ועל זה אמר השי"ם ונותן עצה מיוחדת לכל קלקול וקלקול ביחוד".

הפתרון העיקרי בזמנינו

והנה בימינו אנו יודעים שיותר מצוי הקלקול בנפש מהקלקול בשכל. הגם שצריכים רחמים מרובים בכל פרט ופרט, מכל מקום רוב בני אדם אין להם נסיונות גדולים יומיומיים של אפיקורסות, אך מה יעשה? לבו מושכו לדברים שאינם ראויים.

עשויה, כי הוא צריך להחזיק בהם. אין הוא רוצה לשכוח. הוא רוצה שאחרי שבת מיד יזכור איפה עמד. פעמים הרבה יש בחינה כזאת שהאדם שח דברים בטלים לפני תפילת ערבית, וכשהוא באמצע דיבור מאוד מעניין, ניגש החזן ומתחיל. הנה יש שהוא מתרגז על החזן או על התפילה - סתם הרסת לי את השיחה. עד שכבר הגעתי אם בן שיחי לאיזו נקודה... זהו זה, זה כבר לא מעניין... אחרי מעריב זה כבר לא יהיה אותו דבר... הפסדתי את ההזדמנות. ויש שהוא באמת שומר על השיחה. הוא מחזיק בתיק במשך כל התפילה, ואחרי התפילה הוא ממשיך לדבר עם חבריו מהיכן שהפסיקו עם אותו חיוך. עכשיו אתה יכול כבר לתאר לעצמך איך היתה נראית תפילת השמונה עשרה שלו. הוא אומר לריבונו של עולם: תיכף אדבר אתך, אבל אני באמצע לדבר עם מישהו. כן, מה אתה צריך?

יש שהאדם משוחח עם מישהו בטלפון ובאמצע מישהו אחר מתקשר אליו. הוא עונה לו: אני באמצע לדבר עם מישהו, כן, מה אתה צריך? בסדר, בסדר, אדבר אתך פעם אחרת. כך הוא דיבר עם השי"ת. הוא ענה לו בטלפון ואמר לו: נעשה את זה קצר ולעניין כי אני באמצע לדבר עם מישהו.

כשהאדם נוהג כן, הוא חי בפיזור הדעת. אך כשהוא לומד להכין את עצמו, אינו רוצה לדבר עם אחרים לפני התפילה. יהודי אחד הראה לי קבלות שזקנו רשם לעצמו, ואחת מהן שמעשר דקות לפני מנחה ולפני מעריב, אינו מדבר עם אף אחד. תן לי לבוא לכאן. אם איני מכין את עצמי, אינני מגיע. כשהאדם לומד לאסוף את חלקי נפשו, אזי הוא יכול ליהנות, הוא יכול להרגיש תענוג, וכשירגיש תענוג, ירצה שוב להתפלל מנחה כזו. הוא יחשוב מה יוכל לעשות שבכל יום יתאספו חלקי נפשו.

ללמוד ולא להתפלל. הוא עסוק מדי. הוא משוטט באלף מקומות בבת אחת. זה שאתה באלף מקומות, אני מבין, אבל זה לא צריך להיות מפורד. מה הפשט? האדם מאסף את עצמו. איך הוא עושה זאת? על-ידי שאומר בלבו: **בעצם כל הדברים אחד הם, עם כולם עובדים את ה'.** רוצים להטיב עם יהודים, כאן זה אהבת ישראל, כאן זה אהבת התורה, כאן זה חסד עם הילדים, צדקה עם בני ביתו. **כשהאדם יאסוף את הכל, יראה שאם הוא מתנהג נכונה, הכל מגיע לנקודה אחת. ואם כן אני בעצם עוסק בדבר אחד.** אינני עוסק באלף דברים. אני עוסק בדבר אחד, אלא שאני עושה אותו בהרבה אופנים.

אך זהו רק כשהאדם מבין מדוע הוא עושה מה שעושה. הוא מבין שהוא מבקש שבתי בבית ה', הוא מחפש להיות עובד ה', אך כדי להיות עובד ה', מבקש ממנו הקב"ה תחילה שיודה לו באמירת ברכות השחר, ואז הוא רוצה ממנו שיכין את עצמו בלימוד התורה לפני שהוא מתפלל, ואז הוא רוצה ממנו שימשיך את השפע, ואחרי התפילה הוא רוצה ממנו שיעסוק במעשה ידיים, ועוד הוא רוצה ממנו שיעסוק בעשיית חסד ליהודים. **כשהוא מבין שבעצם הוא רוצה דבר אחד,** הוא אומר: מה החילוק? **עכשיו אני עושה אותו בצורה זו ועכשיו בצורה אחרת. כשהוא מתבונן במהות הדברים, הכל מתאסף ומתאחד.**

נחיצות ההכנה לתפילה

כשהאדם מכין את עצמו, הוא מתבונן במה שהוא עושה, וממילא אין לו חלקי נפש שנשארים במקומות אחרים. נאמר זאת כך: אם האדם עוסק בהשתדלות בעניני העוה"ז בימות החול באופן של חול, אזי אין באפשרותו בהגיעו לשבת קודש לעזוב את הכל ולהרגיש כאילו כל מלאכתו

שאסרה על כל העולם כולו כהקדש. ולכאורה הדבר מעורר תמיהה, מה צריך לדבר על כך שהיא נאסרת על כל העולם? הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל. מה עכשיו נחוץ לדבר על כל העולם כולו? מדוע יש לך עכשיו מחשבות זרות. בא תדבר עכשיו נורמלי, הוא קידש את האשה ותו לא. מה אתה צריך לדבר על מה לא? אך התשובה היא שמה לא הוא זה שקובע מה כן.

תבין את עומק הדבר. **כשהאדם מפוזר בכל העולם, אין הוא נמצא כאן.** מי שלקחוהו בדרך משל להיות מגיד שיעור בישיבה ויש לו עוד דברים. לאחר זמן נתברר שהוא משמש גם כעסקן בעיר פלונית ועוד הוא מנהל את הפוליטיקה בעיר אחרת. ראש ישיבה נורמלי קורא לו מיד ואומר לו: אולי הדברים שאתה עוסק בהם, נפלאים מאוד. איני יודע. וטוב שאיני יודע, כי אם הייתי יודע במה אתה עוסק, לא הייתי יכול להיות ראש ישיבה. אבל אם אתה רוצה להיות כאן, אינך יכול להיות בכל העולם. כרגע אינך כאן. הרי אני רואה שאתה עונה בטלפון כל הזמן. אינך עושה כאן את עבודתך. אומר לו המגיד שיעור: לא, לא, אקח את עצמי בידיים. אבל לבך אינו כאן, הרגש שלך אינו עם התלמידים. אתה רק מעמיד פנים. מלמד אמיתי, אומרים **חז"ל**, הוא מי שחושב על תלמידיו תמיד, גם כשאינו אתם.

בימינו האדם חושב שזה כשלון אם הוא מלמד. הוא אומר: אם לדאבוני נגזר עלי להיות מלמד, אני רוצה להתעסק בעוד מאה חמישים דברים חוץ מהמלמדות. סתם להיות מלמד?! סתם להיות כשלון?! **הוא לא קולט שאין לו תענוג, אין לו חיבור, אין לו דביקות עם שום דבר, ואם כן אין לו שום חיים, וממילא אינו אוהב שום דבר.** הוא ברוגז שמשלמים לו פחות מדי, הוא ברוגז על כל דבר.

פז"ר קש"ב - פיזור הנפש וקושי בקשב וריכוז

הספרים מביאים שהשורש פורה ראש ולענה שגורם לו לאדם להיות לקוי בעניני קדושה הוא מה שאינו מרוכז. אכן בימינו אנו מכירים את המציאות שאנשים מתמודדים עם שני הדברים, אך איננו מקשרים בין זה לזה. לגבי ההתמודדות בקדושה מדברים על סוגית התשובה, ולגבי חוסר הריכוז שולחים למומחים. מה השייכות? יש לו בעיה בריכוז ותו לא. ילך לנוירולוג ויתן לו תרופה. מה אתה מערב את שני הדברים?

אמת נכון הדבר שלא כולם נמצאים באותו מצב מבחינת מבנה המוח, אבל צריך לדעת שבשורש מדובר באותה נקודה. וכבר רמזו **הצדיקים** בסימן פז"ר קש"ב הנאמר אצל שמיני עצרת, שיום זה מעלה את כל הדברים הבלתי ראויים. וכן תראה שמתפללים על כך במקבץ נדחי עמו ישראל שהקב"ה יכנס את כל החלקים שהתפזרו. מה הפשט? הפשט הוא **שכאשר האדם נמצא במקום אחד, הוא רק כאן** ואינו מסתכל סביב סביב, **ואינו מחפש הנאה ממקומות אחרים, ואינו תר אחרי לבבו ואחרי עיניו**, אינו נכשל בדברים בלתי ראויים. מי שמוחו מפוזר ותר כל הזמן סביב סביב, אין הוא נמצא בשום מקום. אתה שואל היכן הוא ומבין שהוא לא פה ולא שם. הוא באלף מקומות בבת אחת. ומה שקורה זה שאינו מרגיש טעם חיים, ולכן הוא הולך ונוטל כזה תענוג של להיות בכל מקום ברגע אחד.

הרי את מקודשת לי

הן תראה שגם ענין הקידושין כך הוא. האשה קשורה לבעלה ואינה מסתכלת בשום מקום אחר. הנה **התוספות בקידושין** מסבירים שפירוש הרי את מקודשת לי הוא

השנאה למפזרי הנפש

אותו דבר לגבי לא תחמוד בית רעך וכל שאר הדברים הכתובים שם. היה לו טוב לאדם. הוא חי, הוא נהנה, הוא לא שוטט בעיניו ובמחשבתו באלף מקומות, עד שהגיע אליו חבירו והתחיל לספר לו. הוא התחיל להראות לו, הוא פתח לו מושגים חדשים. רק רציתי שתדע... והנה עכשיו יש לו כבר אלף עינים על כל העולם, ומעתה הוא מפוזר ומפורד ואינו נוכח כאן, ואם כן אין לו חיים.

כשאין האדם דולה את הטוב מעצמו, אינו יכול לשנוא את הרע. אין הוא שונא את הרע. להיפך, הוא מתחיל לאהוב רע. ובכן, עיקר העבודה היא תעורר את הטוב שנמצא בפנים. אחד מהאופנים שדיברנו היה לעסוק בנדיבות הלב. השתמש במדותיך, רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. השתמש בהן, תוציא אותן מן הכוח אל הפועל, עוד ועוד ועוד, עד שתראה את הטוב הקיים בפנים. והדבר השני שדיברנו הוא שהאדם נועל את עצמו. אל תסתכל לכל עבר. אל תהיה מפוזר ומפורד על פני כל העולם כולו, ואז תוכל להרגיש את הטוב ואת החיים שקיים בפנים ותשתמש בזה, ואז תוכל למאוס ברע, כי תראה איך הרע מנתק אותך מן הטוב. תן לחכם ויחכם עוד.

עברנו בין כמה וכמה דוגמאות כדי שנבין שיש לכל אלה שורש אחד, והוא שבתוך האדם פנימה יש נשמה שהיא ערבה טובה ומועילה, וכשהוא מוצא את האוצר הזה שבתוכו, הוא משתוקק למצוא אותו שוב, והוא שונא את מי שגוזל לו את החיים. הוי אומר: אם הוא כבר עשה הכל כדי להתרכז ומישהו נעמד להתפלל מאחוריו עם כאלה עצבים (נערוויין) עם השווא נע והשווא נח, ואף גם מזיז את השולחן הלוך ושוב בלי מעצור, הוא ברוגז עליו. מדוע אתה כל-כך ברוגז? הרי אסור להיות כבעט. אמנם כן, הוא עובד על עצמו שלא לכעוס. אל תחשדו בו. אבל מה הנסיון שלו להתרגז? כי הוא לקח לי את הריכוז. אז מה? מה זה אומר אז מה? הוא גזל לי את החיים שלי. כבר טעמתי את טעם התפילה ואני רוצה לטעום שוב. הוא לוקח את הטלית ותפילין ועובר למנין אחר. מה קרה? הוא פשוט רוצה לקבל שוב את הריכוז שלו. אמנם כן, הוא צריך לעשות זאת בצורה רגועה, כי אם יתרגז על פלוני, לא יקבל בחזרה את ריכוזו אף לא במנין השני. סתם עצה טובה. הירגע, זה טוב, כך הקב"ה סיבב.

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת ויקרא א' ניסן תשפ"ג

אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים

אין שום הפרש ביניהם

רש"י כתב (א, ז'): "נאמר בעוף ריח ניחוח, ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין את לבו לשמים", ומקורו **במשנה במסכת מנחות** (פרק יג משנה יא) שם המסכת מסתיימת בדיבור זה. אצל הקב"ה אין חילוק בין מקריבים לפניו בהמה למקריבים לפניו עוף, כי הכל שלו, לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות (חגי ב, ח), **מה שהוא צריך, זה הלב, ובלבד שיכוון לבו לשמים.**

ובאור החיים **הק'** מוסיף בזה דברים, וזה לשונו: הנה נתכוונו **רבתינו ז"ל** לתרץ מה שקשה, כי יאמר הכתוב אשה ריח ניחוח בעוף שהוא שוה איסר ומכל שכן בעולת הבהמה, לזה דקדקו בלשונם ואמרו לומר לך אחד המרבה וכו', פירוש שבא הכתוב להודיענו שאין הפרש בין המועט למרובה.

פירוש לפירושו: התורה לא רצתה שנלמד בהמה מעוף בקל וחומר, כי כשעושים קל וחומר, פירושו של דבר שבהמה יותר חשובה מעוף, אך אין זה נכון, כי לפי האמת אין ביניהם שום חילוק.

וממשיך האור החיים **הק'**: שלא תאמר שאין זה אלא לצד שה' מצד רחמיו מתרצה

בקרבת העני הגם שאינו חשוב כקרבת העשיר, ועל כל פנים אין המוחש נכחש (אי אפשר להכחיש את מה שנראה בחוש) כי זה מביא פר זזה מביא עוף. לזה נתחכם הכתוב ואמר ריח ניחוח בבהמה, ולא הספיק לו במה שאמר בעוף, ללמוד ממנו להעריך ולהראותך כי לא פחות הוא מקרבן בהמה ללמוד ממנו (בקל וחומר), וצריך הוא להודיעך גם בקרבן בהמה אשה ריח ניחוח.

והוא מה שדקדק התנא באומרו נאמר [בעוף ריח ניחוח] ונאמר [בבהמה ריח ניחוח] וכו', פירוש ולא הספיק לו לומר הדבר במדרגה הקטנה, נתכוין לומר לך בזה אחד המרבה ואחד הממעיט פירוש בהשוואה הם. ולזה לא אמר התנא לומר הממעיט כמרבה, שאז בטלה לה הכוונה שפירשתי בדבריו, כי כשנגיע לומר זה כזה, יתחייב לומר כי הנלמד קטן מהלמד כמשפט הרב ותלמידו, ומדקדוק לשון אומרו אחד ואחד הרי זה מראה באצבע השכל כי אין הדרגה לאחד מחברו, ובזה הוא שהשיג תירוץ למה לא אמר ריח ניחוח בעוף, כי בא ללמדנו דבר זה שאין מעלה לעשיר בשורו ולא כלום, ומטעם זה גם כן הוצרך לומר אשה ריח ניחוח בצאן, ולא הספיק בבקר ועוף שהם ב' קצוות, כי בענין זה אין דבר נלמד מחברו לצד המובא. עכ"ל האור החיים **הק'.**

קדושה, ואע"פ שהוא ירא שמים ועובד את ה', הוא חי בעולם התמורה (הדמיון), כלומר הסיבה שהוא עושה דברים, אינם בלתי לה' לבדו. ובכן, רצוני לבקש ממך שתראה איך לעזור לו, להוציאו משם וללמדו להיות עובד ה' באמת". אמר הרבי מקאמארנא: "כששמעתי כזאת, תקפני אימה וחרדה, שהרי אני מכיר את בנו של אותו צדיק ואינו קטלא קניא, ואם כך ידבר עליו אביו, מי יודע מה אתי. על דא ודאי קא בכינא".

על האדם לזכור שמן השמים אין מתפעלים כלל מן הכמות. הקב"ה יודע מה יש בלב האדם, וזה מה שקובע, וה'אור החיים' הק' מלמדנו שאין הפירוש ש'אף' זה קובע, אלא 'רק' זה קובע. **כל הדברים מסביב סביב, אינם לא מעלים ולא מורידים כלל וכלל, כי רחמנא ליבא בעי.** הוא רוצה לראות אם האדם מכניע עצמו אליו ועושה בעבורו דברים קשים, ופעמים שיש דברים קשים שהאדם עושה ואף אחד בעולם אינו יודע חוץ מהבורא כל עולמים שהכל גלוי וידוע לפניו.

יסוד לענוה ולאהבת ישראל

והנה יסוד זה מסייע לו לאדם בעבודת ה' בתרי אנפי. האופן האחד הוא כלפי עצמו, להחזיק את עצמו בענוה, כי מעתה יבין שאינו יכול למדוד את מדרגתו בעבודת ה' על פי השוואה לפלוני ופלוני, כי איך יידע איזה נסיונות יש להם וכמה קשה להם להתאפק. והאופן השני הוא כלפי אחיו מישראל, לאהוב כל אחד מהם ולא להסתכל על אף אחד מהם כעל נחות דרגא, כי אף שיהיה לו ברור שיש לפלוני חסרונות גדולים, לעולם לא יוכל לדעת איך הוא נמדד בשמים.

נניח שאתה רואה את פלוני טועה הרבה, ואתה אומר: "לא אני אומר שהוא

סקר שחוזרים עליו הרבה

אכן אנו צריכים להתבונן בזה הרבה, כי העולם צועק להיפך. ולא דוקא העולם הגויי, אלא גם בעולם שלנו, אף לאחר שכבר מכבדים גם מי שאינו עשיר, עדיין במוח האדם ההשקפה מעוותת. הוא רואה את העשיר כגדול ואת הדל כקטן, והוא מחליט להראות פנים שוחקות גם לקטן. לדאבון לב העיוות מושרש מאוד חזק, כי יש לזה אלף חזרות ביום. כך מסתכלים, כך מדברים, כך מכבדים בבית הכנסת, כך מקבלים בחורים לשיבה, וכן הלאה. כל-כך הרבה פעמים חוזרים על השקר ומתרגלים בו עד שכבר משתכנעים בו.

ואילו בעשיר ועני בכסף אנו מדברים - החרשנו, אבל כאן אנו מדברים בתלמידי חכמים, כלומר באלו שבעבודת ה' מביאים כמות יותר גדולה, ועליהם אומרים: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים. הקב"ה יודע את כוונת הלב וזה מה שקובע. אכן צדיקים מאוד היו עסוקים בזה, כי המה ידעו מה זה מדרגות, וחשדו בעצמם - אמנם אני לומד הרבה, אמנם אני מתפלל הרבה בכוונה גדולה, אבל אולי יש לי פניות והן מפסידות ממני את הכל. הם אמרו: הקב"ה יודע כמה קשה זה בשביל פלוני וכמה קשה זה בשבילי, וזה מה שקובע ולא שום דבר אחר.

על דא ודאי קא בכינא

על הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא זיע"א מסופר שפעם נכנס לקדש לביל שבת והתייפח מבכי עד שלא היה ניתן לשמוע מה שאומר. החסידים נבהלו כי לא מצאוהו אף פעם בכך. אח"כ סיפר שלפני קידוש הגיע אליו צדיק מעולם העליון ואמר לו: "אני רוצה לבקש ממך טובה, יש לי בן כאן בעולם התחתון שממלא את מקומי ומנהיג עדה

אחרת היא. אע"פ שיש לו אהבת ישראל, כל שיש לו רב ומורה דרך שאומר לו מה נכון ומה אינו נכון, אינו צריך להתבלבל. אומר הוא לעצמו: ברור לי כשמש מה עלי לעשות, אך לגבי השאלה מי יותר חשוב למעלה בשמים אני או פלוני (לא השיטה כנגד השיטה, או העדה כנגד העדה, אלא אני כנגד פלוני), אינני יודע. הלא יתכן שפלוני מתכוון במלוא הרצינות לעבוד את ה', ואם כן מאן מפסי שאני יותר חשוב ממנו בשמים?

עבודתו של תמים

בספר 'שיר המעלות לשלמה' הביא מה שסיפר הרה"ק רבי שלמה מבאבוב (הראשון) זיע"א בשם המדרש^א שפעם אחת הלך תנא אחד בשדה ומצא שלולית מים וראה כי איש אחד מדלג מעליה מצד לצד, וכל פעם הוא צועק 'טמא' בכל כוחו. שאל אותו התנא לפשר התנהגותו. ענה האיש: איש פשוט אנכי ובווערת בי השתוקקות גדולה לעבוד את השי"ת, להללו ולשבחו על כל הטובות שהוא עושה עמדי, אך לדאבוני לא למדתי כלום מעודי ואינני מכיר בלשון הקודש, רק מילה אחת אני זוכר והיא המילה 'טמא'. לכן אני מדלג על האגם ואומר בכל כוחי את המילה היחידה שאני מכיר בלשון הקודש, ובכך אני עובד את בוראי.

נצטער התנא על שהלה עובד את בוראו במילה כזו. התיישב עם האיש ולימד אותו המילה 'טהור'. האיש חזר על המילה החדשה פעמים הרבה וקיבל על עצמו שבפעם הבאה יעבוד את בוראו עם מילה זו. כעבור שעות אחדות, כששוב נתעוררה בו תשוקתו לעבוד את בוראו, ביקש לומר את המילה החדשה שלימדו התנא, אך

טועה, אלא אנן סהדי שהוא טועה. כל מי שיש לו יראת שמים מבין שהוא טועה". ונגיח שפלוני באמת טועה ואין על זה ויכוח. יתירה מזו, פלוני טועה בדבר חמור, מה שמחייב אותנו להתרחק ממנו כדי שלא נלמד ממעשיו. עם כל זה עליך לזכור שאינך יודע האם וכמה הוא מכוון את לבו לשמים. לגבי ללמוד ממעשיו, בוודאי שאסור לך, ועליך בוודאי לשמור מרחק ממנו. אבל לגבי השאלה מי יותר חשוב למעלה בשמים, עליך לדעת שהגם שפלוני בוודאי טועה, אינך יכול לדעת מי חשוב שם יותר. אמור לעצמך: אני יודע רק מה עלי מוטל לעשות. עלי מוטל לעשות תשובה. מעבר לזה אינני יודע כלום, כי בין אם פלוני נתגדל בבית בלתי טהור, ובין אם נתגדל בבית שמחנך בדרך המסורה, אינני יכול לדעת איזה חינוך קיבל בפועל, מה לימדוהו ואיזה ידיעות יש לו, ואם כן איך אני יכול לדבר עליו או לזלזל בו בלבי? אני יודע רק מה שנוגע לי. אני צריך להסתכל בתוכי ולהתקרב אל ה' יותר ויותר ולבקש ממנו שיעזור לי שלא אטעה, ואף על פלוני אתפלל שהקב"ה יצילו מטעותו וינחה אותו בדרך אמת.

זכור נא מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב, א): "כל המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה". אם אתה מתפלל על פלוני שהקב"ה ינחה אותו בדרך אמת, זכור שאף אתה בוודאי צריך לאותו דבר, ואם כן אתה רק יכול להרוויח מזה.

נמצאת אומר שאין האדם צריך להתבלבל אם רואה אצל זולתו דבר שהוא נגד השולחן ערוך או נגד יסודות האמונה או נגד השקפת רבותינו, עד שיתחיל לחשוב אולי הצדק עם פלוני, כי סוגיא

א. מובא בספר 'אמונת ישראל' (לר' גדליהו ב"ר אברהם מאמסטרדם, עמוד העבודה דף ת, א). ועיין עוד בספר חסידים (במהדורת מוקיצי נרדמים סימן ה), ובספר 'משנת חכמים' (אות רכ).

שם גוי אחד שריח הגאווה נדף ממנו למרחוק, וכשהגיע אל השער שבו צריך להסיר את הנעליים, שאל את השומר שהיה איש פחות: "אין כאן תור מיוחד לאנשים חשובים?". כשמוע השומר את שאלתו, הבין שיש לו הזדמנות לחנכו, והחליט לנצלה. אמר לו: "שמע נא! כאן אתה מחכה יחד עם האנשים הפשוטים". עם כזה אור בעינים אמר לו זאת. "כאן אין פרוטקציה. עכשיו תעמוד בדיוק כמו כולם".

כשנסעו אל המשכן עם העגלות, מן הסתם כן היו מחלקות נפרדות, המחלקה הפשוטה והמחלקה הראשונה, מחלקת העסקים, לחשובים שבעם. אבל כיון שנכנסו למשכן, השתנה המצב. שם אמרו: אחד המרבה אחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים. אכן חלק היה זה מן הכפרה. אין שום ספק שהיה מי שבהגיעו למשכן, רוצה היה לחזור על עקביו. ברוגז היה עד לב השמים שעליו לעמוד עם חטאתו יחד עם כולם וכולם נועצים בו עינים. מן הסתם גם היו שצילמו אותו, כי הנה אדם חשוב בא עם חטאת. כן? בימינו עושים תמונות לא רק מהגדולים, אלא גם מהעשירים. אך המשכן חייב להיות מקום כזה. זהו מהותו. אחרת אין בו לא כפרה ולא קרבת אלוקים.

חבל על דאבדין

ובזה נאמר בזהירות הראויה שכל מקום קדוש בימינו, אם מתחילים לחלק בו בין המרבה והממעיט, יתכן שזה מסיר ממנו את השם משכן. היש לזה הגיון שכל מי שמרים את עיניו מן הסידור צריך לראות למי יש כסף ולמי אין?! כאן הוא מקום שמכוונים בו את הלב לשמים. אמנם כן, בוודאי יש מושג של נתינת כבוד לתורה, אך כוונתנו לבטא את הרעיון, ובפרט דברינו אמורים כשה נעשה באופן גס. זה פוגם ברוח הטהרה וגוזל את כל העדינות

המילה פרחת לו מראשו. ביקש לומר את המילה הישנה, אך גם היא נשכחה ממנו מרוב בלבול. לגודל צערו נשאר האיש לעמוד על עמדו ופרץ בבכי גדול. נעשה רעש גדול בשמים וגזרו אומר שהתנא יחזור למקום זה ושוב ילמד את האיש לומר את המילה 'טמא' שהיה מורגל בה מימים ימימה, כי עבודתו התמימה של האיש היתה רצויה בשמים עד למאוד, והזהירו אותו שאם לא יחזור ללמדו מילה זו, יהיה בסכנה גדולה. התנא חזר ולימדו את המילה 'טמא', והוא המשיך לעבוד את בוראו במילה זו.

נורא ואיום! אין לי שום מושג מה קורה אצל פלוני בינו לבין קונו, אין לי מושג איזה נחת רוח הוא עושה לבורא ית"ש. אכן כן, פעמים שאנו רואים זאת בחוש. אנו רואים יהודי שרוצה בכל לבו לעבוד את ה' אך לא למד מעודו ועובדו כפי יכולתו... תינוק שנשבה... אולי אין כדאי אפילו שתקרא אותו תינוק שנשבה, כי אז שוב תיכנס להתפלספות ותתחיל להשוותו אליך. אל תקרא אותו בשום כינוי. אמור רק: איני יודע, איני יודע מי יותר חשוב בשמים. אנעץ את עיניי בספרי ואבקש מהקב"ה שיעזור לי לכוון אליו את לבי.

כולם שווים בפני המקום

וכאמור, סוגיא זו יסודה במשכן ובעבודת הקרבנות, כי כאן במשכן מתקרבים אל הקב"ה באמת. זהו המקום המיועד להתקרבות. וכיון שכן, אין בו אלא כוונת הלב לשמים, ולא יעלה על הדעת לייחד בו מקום מוקף בגדרות של כסף וזהב לחברי ועד הנאמנים אשר תרמו מעל חמישים אלף דולר. כאן זה הולך ככה. כאן כולם עומדים בשורה יחד עם כולם.

איני יכול לשכוח שפעם לפני שנים הרבה הייתי בשדה התעופה בחו"ל והיה

ושוב. אל תתפתה לחשוב שיש בה איזה משהו מן המשהו כדי להשפיע על חשיבות האדם בשמים.

אכן מאוד צריך האדם להזהר אחרי שלמד את דברי ה'אור החיים' הק', כי יש שיתפתה מיצרו לומר: "אה!! הכמות אינה כלום!! הפלא ופלא! עכשיו אני יכול לזלזל בפלוני. תמיד ידעתי שאינה כלום, רק חיכיתי לתנא שיסייע לי..." עליו להשתמש בו לצד השני. "עכשיו אני יכול לכבד כל אחד, כי איני יודע כלום, ואולי זה העומד לפני חשוב ממני בהרבה כי יש לו לב נקי לשמים". **מענה יכבד ויעריך כל אחד ויראה פנים שוחקות לכל אחד**, ויאמר: **"כולנו בני איש אחד נחנו, ואיני יודע מי מכוון יותר את לבו לשמים, אך ברור לי שבלבו פנימה כל אחד רוצה לעשות רצון קונו"**. כך נעשים בני ישראל באחדות ובעונה וזוכים לכל מה שהמשכן צריך לזכותם.

והטוהר, עד שאי אפשר להרגיש בו את הקב"ה. אסור לנו ללכת שולל אחרי אותם בני אדם שאומרים: "אין ברירה, חייבים לעשות כסף למוסדות". את זה תעשה אצלך במרתף. כאן, כיון שהוא מקום קדוש, תשאיר אותו בקדושתו. המשכן צריך להישאר משכן. כל-כך חבל, כי פעמים שלוקחים מקום כה קדוש אשר כל אחד יכול להתעלות בו, ומושכים אותו כלפי מטה על-ידי שמחדירים בו שוב את השקר. וכל אחד בא בטענה: את השקר כבר שמעתי, עכשיו אני רוצה לשמוע את האמת.

וכאמור, מדובר ביסוד שמקורו בחומש, ברש"י ובאור החיים הק'. וכמה נפלא הדבר כפי שראינו שה'אור החיים' הק' בא בכל כוחו להלחם עם השקר הלזה. הוא אומר: לא מספיק שראית מאמר חז"ל אחד המרבה ואחד הממעיט וכו'. עוד לא קלטת. עליך להבין שהכמות אין בה כדי לקבוע שום דבר, שום כלום. והוא חוזר על זה שוב

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת ויקרא א' ניסן תשפ"ג

הקב"ה מדבר עם כל יהודי בלשון חיבה

שלא יפול". דבר טכני, אז לא נוצר חיבור בין זה לזה. אינני צריך להכיר את פלוני כדי לומר לו: "תחזיק בשולחן שלא יפול". אני אינני מכיר אותו והוא אינו מכיר אותי. לא נעשינו חברים טובים בגלל זה. לא התקרבו זה לזה מאומה.

דיבור עם ידיד יוצר קרבה

ובכן, כשהקב"ה דיבר אל בלעם, הוא אמר: "מה אתה צריך לדעת, כך וכך? אני אומר לך. אני מעביר לך את המידע". אך למען האמת יש לדיבור כח נוסף מעבר להעברת מידע. כששנים משוחחים, הדיבור יוצא מנפשם הפנימית, כמו שפירש אונקלוס "ויהי האדם לנפש חיה - לרוח ממללא" (בראשית ב, ז), וממילא הם מתחילים להרגיש מחוברים זה לזה. אפשר לשמוע את האדם אומר: "דיברתי עם פלוני שתי שעות, אוי זה היה טוב". הוא זוכר את זה זמן רב לאחר מכן. "אתה זוכר אותו ליל שבת כשהיינו במקום פלוני ושוחחנו?". וסיבת הדבר, כי הדיבור כולו הוא רק טכני ביחס למה שאני רוצה. אני רוצה אותך. הדיבור הוא רק אמצעי (אמנם כן, בדרך כלל זה קורה בהמשך לאחר זמן מה שמשוחחים). העברת המידע איננה הנושא. אין הפירוש שאני מדבר אתך רק מפני שאני זקוק לך

ויקרא ה' אל משה וידבר אליו

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. כתב רש"י: "לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציוויים קדמה קריאה, לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו, ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (במדבר כג, ד) ויקר אלוקים אל בלעם". ועל פי זה ביאר בעל הטורים הטעם שנכתבה האל"ף קטנה משאר האותיות וזה לשונו: "אל"ף דויקרא זעירא, שמשה היה גדול ועניו, לא רצה לכתוב אלא 'ויקר' לשון מקרה, כאילו לא דיבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב גם האל"ף, ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפיי"ן שבתורה וכתבה קטנה".

כעת הבה ונתבונן, מדוע נחשב ויקרא לשון חיבה? ויקרא הוא לשון חיבה?! מי אינו זוכר בבחרותו כשאחד ניגש אליו ואמר לו: "המשגיח קורא לך"? האם הוא הרגיש אז את חיבת המשגיח? מה לקריאה וללשון חיבה? אך התשובה פשוטה, כי דיבור יכול להיות מאוד טכני, העברת מסר מאחד לשני. אחד אומר לשני: "תחזיק בשולחן

הוא מעמיד את הדיבור כמטרה. כשהאדם רוצה רק להעביר מידע לפלוני, אין לו שום ענין לדבר אתו. הוא שולח שליח - "אמור לו שזה המספר לפתוח את הדלת". אך אם האדם קורא לחבירו - "בא אלי, אני רוצה לשבת אתך ולדבר", פירושו של דבר שהוא **רוצה את הקרבה. אני רוצה אותך.** זהו ויקרא אל משה.

שבטך ומשענתך המה ינחמוני

והנה כאן טמון יסוד גדול, כי **הקב"ה מדבר אתנו כל היום**, והדרך שהוא מדבר אתנו היא על-ידי שהוא נותן לנו שפע, בין כשהוא נותן לנו אוכל ובין כשהוא נותן לנו שכל, בין כשהוא נותן לנו כסף ובין כשהוא נותן לנו פתרון לאיזו בעיה, ובין כשהוא נותן לנו את הבעיה עצמה. **כל דבר שהקב"ה שולח לו לאדם, הוא שפע.** אכן כן, הרבה פעמים הבעיה שהאדם נקלע בה, היא נס נגלה ממש. זה לא מתחיל להסתדר עם ההגיון איך הוא נקלע לסבך כזה. אך מה? הקב"ה מדבר אתו.

כשהקב"ה נותן לאדם את מזונו, הוא נותנו לו מתוך חיבה, כפי שדוד המלך מבאר שהקב"ה עשה שהתינוק יינק מאמו פנים מול פנים בשונה מהבהמה^א, כי בעוד אצל הבהמה זה רק ענין טכני, אצל האדם צריך שעל ידי האכילה תתחיל להיווצר ביניהם חיבור של אהבה. זה לא האוכל, אלא **נתינת ההרגשה שאני דואג בשבילך ונותן לך חיים.** ועל זה אמר דוד שסימן הוא להבין שאף הקב"ה נותן לו לאדם את מזונו בשביל הקרבה - ה' רועי לא אחסר (תהלים כג). **וכפי שאת מזונו הוא נותן לו בשביל הקרבה, כך את הדברים המכאיבים - שבטך ומשענתך המה ינחמוני.** אף שמדובר במקל, כיון שאתה מדבר אלי, זה

בעבור ענין פלוני. זה התחיל אולי ככה. אבל עכשיו אני שואל אותך: "אם אני כבר מדבר אתך, איזה פרידמן אתה? מי היה סבך? מי היתה סבתך? לאן אתה שייך? היכן למדת? באיזו ישיבה?". מדוע הוא שואל את כל השאלות האלה? כי הוא מבקש לשוחח אתו. אכן כן, כששני יהודים נפגשים, בדרך כלל אף שזה מתחיל בגלל ענין טכני, עם הימשכות השיחה, הם מתחילים לחדור יותר ויותר זה בחייו של זה, עד שהשיחה ביניהם נהפכת למטרה במקום לאמצעי.

וזה מה שמראה לנו את **הכוח העצום הנמצא בדיבור שיכול ליצור קרבה וחיבור בין שני אנשים.** הן כך תראה שאחד מאופני החיבור החזקים ביותר, הוא החיבור שבין רב ותלמיד, עד שאמרו **חז"ל** (מכות י, א) שאם גלה התלמיד, מגלין את רבו עמו. התלמיד מרגיש כל-כך קרוב אל רבו. מדוע אתה מרגיש כה קרוב לרבך? אתה יכול להסביר לי מדוע אתה מרגיש כה קרוב אליו? הוא העביר לך מידע, בסדר. הוא אמר לך שיש על זה רשב"א ויש על זה שפת אמת. עכשיו אתה כבר יודע שיש שפת אמת ואתה יכול לפתוח לבד ולראות את דבריו. אך לא! זה חודר פנימה עוד קצת ועוד קצת ונוצרת קרבה עצומה.

ובכן, כשהקב"ה הולך לדבר עם משה וללמדו את פרשת הקרבנות, הוא מקדים ואומר לו: אינני הולך להעביר לך ידיעות עכשיו. אם משהו חשוב שפרשת ויקרא היא ידיעות בעלמא, יכול הוא לסגור את החומש שלו. טעות מוחלטת היא. **כשהקב"ה מדבר עם האיש הישראלי, עוד לפני שהוא מדבר אתו, הוא קורא לו.** מדוע הוא קורא לו? כי הוא רוצה לקבוע עמו את הדיבור, להורות לו שהוא נהנה מהדיבור עצמו אתו בלי קשר להעברת המידע, והרי

פעם שניה באותה פרשה קשה, כגון מי שהתמודד בנסיון של חינוך אצל אחד מבניו והשקיע בזה כוחות נפש ודמים מרובים עד שזקנו הכסיף, ועד שסוף סוף בנו נעמד על איזה בסיס יציב, הוא מגלה כי אותה פרשה מתחילה עכשיו מתחילתה, והפעם עם בן אחר. תחושתו עכשיו כה קשה. הוא לא יכול להאמין שזה קורה לו. הוא היה בטוח שכבר עבר את נסיון חייו. "כל אחד צריך לעבור איזה 'פעקל' בחייו? ברוך ה', אני כבר עברתי. זה כבר מאחוריי", ולמעשה הוא מגלה שזה מתחיל מחדש.

וכן הוא בשאר נסיונות שלא נעים אפילו להזכיר אותם. מדובר בנסיונות קשים שמדאיבים את הלב, ופעמים שהם מלווים בביזיונות מרובים כאשר כל הרחוב מדבר. הוא כבר עבר את כל זה ועכשיו זה מתחיל מחדש. והוא מרגיש שכתם גדול נדבק על משפחתו. כשזה קרה פעם אחת, עוד אפשר היה לקוות שהעולם ישכח, אבל עכשיו שזה קורה בשנית - אף אחד כבר לא ירצה להשתדך אתו... אכן יש סוג כזה של דיבור שהקב"ה מדבר עם האדם, אשר בו האדם אומר: "מה, כזה בעל עבירה אני?". עד כה הוא הרגיש רגוע, כי אמר: "אותי הקב"ה כבר לא ילקח. כבר לקיתי מספיק", והנה הוא רואה שהוא לוקח שוב...

ובכן, על האדם לדעת שאין כזה דבר שהקב"ה מדבר אתו שלא בלשון חיבה. הקב"ה אינו מזניח אותך ולעולם לא יזניח אותך. הוא בוודאי לוקח אותך עכשיו למדרגה יותר גבוהה. הוא לוקח אותך למקום שבו תרגיש שאין לך על מה לסמוך, וזהו המקום הטוב ביותר שהאדם יכול להיות בו. כעת אתה אומר: "פעם תליתי את עצמי בזה ובה בבלוני ובאלמוני. לא האמנתי שאגיע אי פעם למצב כזה שכולם יעזבו אותי, כי אבי ואמי עזבוני..."

ויקרא. אף שהקב"ה מענישך, הוא מדבר אתך. עם מי הוא מדבר? לא עם אומות העולם. אתך הוא מדבר, כי אתה יהודי. אתה שייך לאומה שקיבלה את התורה, לאומה שנקראת ממלכת כהנים וגוי קדוש, יעקב חבל נחלתו.

נמצאת אומר שכל פעם שהקב"ה מדבר עם האיש הישראלי, אפילו יהיה זה הפורעניות הגדולה ביותר, אין זה אלא לשון חיבה. וסיבה יש לדבר, לא רק מפני שהקב"ה אוהב כל יהודי וכל מה שעושה לו אינו אלא לטובתו, אלא עוד חשבון יש לזה מצד מהות הדבר, כי הנה כשנתבונן נראה שכאשר האדם צריך לדבר עם השני, אם אינו קרוב לו, הדיבור הוא דיבור בעלמא, אבל אם הוא קרוב ומקושר אליו, הוא מרגיש תענוג בדיבורו אתו. אפשר לראות זאת גם מענין התפילה שבו האדם מדבר עם הקב"ה מצדו. אין זה ענין טכני, אלא הוא נהנה שהוא יכול לדבר עם הקב"ה. הוא מרגיש קרבת אלוקים כשהוא מתפלל. מדוע? כי יש לו שייכות עם הקב"ה, שהרי הוא יהודי. ומזה תלמד שגם כשהקב"ה מדבר עם היהודי, הוא נהנה שהוא יכול לדבר אתו.

וכשהאדם מבין זאת, כל פעם שקורה לו דבר מכאיב, הוא לוקח זאת כמחמאה. הוא מבין שהקב"ה מסכים לדבר אתו גלויות, כפי הנראה מפני שאפשר לדבר אתו, כי הוא מבין רמזים.

כי לקיתי בכפליים

ברם פעמים שזה תופס את האדם מאוד קשה, כגון כשבאה אליו ידיעה מרה לא עלינו. הוא יודע שזה מהקב"ה, כי הוא חי באמונה כבר שנים הרבה, אבל כואב לו מאוד, כי הוא מרגיש - "עד כדי כך?! לא חלמתי שהקב"ה ינסה אותי בכך". ופעמים הרבה הכאב הזה מתעורר אצל מי שעובר

אפשר שמתקיים בו מגלגלין חובה על-ידי חייב ואפשר שמתקיים בו מגלגלין זכות על-ידי זכאי. בכל אופן, **האדם צריך שיוכל לקחת גם נסיונות קשים ומשונים ולומר גם אלה דיבורים מהקב"ה הם, ואף הם לשון חיבה.** אם אני מאמין בהשגחה פרטית, פירושו של דבר **שהקב"ה גלגל את הדבר אלי.** ואף מה שהאדם עולל לעצמו, כבר אמרו הצדיקים שאף זה היה בחשבון **שייקלע למצב כזה.** אם כן **הקב"ה דיבר אתו, וכשהקב"ה מדבר עם היהודי, זה אף פעם לא העברת מידע בעלמא.**

כי אתה תשלם לאיש כמעשהו

נוסיף עוד לקראת סיום: הכלל הוא שהקב"ה מעורר את האדם במדה כנגד מדה. וכמו שכתב בספר "עתיים לבניה" על הפסוק (תהלים סב, ג): "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", כי לכאורה הפסוק סותר עצמו מרישא לסיפא, כי במה שאמר 'ולך ד' חסד' הודיע שהקב"ה מתנהג עם האדם לפנים משורת הדין, ואם כן מה זה שאמר לאחר מכן 'כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' שמשמע שהוא נוהג עמו על-פי שורת הדין? אך הפירושו הוא כי **החסד הגדול ביותר הוא מה שהקב"ה משלם בעולם הזה לאיש כמעשהו, היינו שנוהג עמו במידה כנגד מידה, כי על ידי כן מתעורר האדם מתרדמתו ומבין מה עליו לתקן.**

אכן כן, **הקב"ה מדבר עם האדם לטובתו. הוא מסייע לו להזדכך.** והרי זה דומה לפרשת הקרבנות שניתנו לבני ישראל לכפר עליהם מעוונותיהם, ונאמרה בלשון חיבה. **הקב"ה אומר: "החיבה הגדולה ביותר היא שאני סולל לך דרך לחזור אלי.** אם חטאת, יש לך משכן ואתה יכול להקריב בו קרבנות". ובכן, יודע תדע שאין זה ענין טכני. הן תראה **בשיר השירים כל ביטויי האהבה של המשכן. ובמה מתבטאת כל**

שרים רדפוני חינם

הנה **דוד המלך** מדבר הרבה **בתהלים** על הנסיון שיש לו שכולם ברוגז עליו - "וירחיבו עלי פיהם אמרו האח האח ראתה עינינו" (לה, כא). האח פירושו לשון שמחה. הם שמחים לאידי, הם רודפים אותי, צוחקים עלי ונוטשים אותי. מאוד קשה לו לאדם שיש מי שלוחם כנגדו. הוא יודע בברור. יש מישהו שסבור שעשה לו עוול וכועס עליו ואומר לו את הפזמון הידוע: "דע לך שאיני סולח לא לך ולא לזרעך עד סוף כל הדורות", והוא צריך להמשיך ללכת כאילו לא היה. למי שיש ספק, מדובר בנסיון רשמי, נסיון שרשום בספר הנסיונות. איך אני יודעים? כי דוד המלך אומר כך. ואף המציאות מוכיחה, כי הדבר הזה מאוד מדאיב את הלב וגוזל ישוב דעתו של אדם.

אך טוב הוא לאדם. לשון חיבה הוא.

אכן פעמים שצריך מוח לקלוט שזה לשון חיבה, כי כשמדובר בדברים כאלה, בדרך כלל זה כרוך ברגשות אשם קשים. אין הוא יכול להאמין שהוא ראוי והגון, כי אומר בלבו: "סוף כל סוף ציערתי את פלוני. נכון שזה לא היה תלוי בי, אבל עדיין פלוני מרגיש צער מחמתי ובווער אש להבה כנגדי". הוא מרגיש לא נעים כשהוא עומד להתפלל. רוצה היה שיהיה מאותם אנשים שאומרים עליהם שמעולם לא נגעו בזוב. אינו אוהב להתפלל כשהוא שרוי במלחמה עם מישהו. ובכן, **דע לך שיתכן שהקב"ה כל-כך קרוב אתך עכשיו, חיבתו כה גדולה אליך, יותר מבכל הנסיונות אחרים, כי אתה באמת שבור עכשיו.** הקב"ה ידע שאם יקח ממך חמש אלף דולר, לא תהיה באמת שבור. הקב"ה מכיר אותך ויודע שזה מה שבאמת יסבור את לבך.

כשיבין זאת, יוכל להיות כל-כך קרוב אל ה', כי יאמר בלבו: פלוני הוא רק השליח,

ואל הנמשל: פעמים שהאדם שומע את קול ה', אבל אינו שומע מה הוא אומר. אני יודע שהקב"ה מדבר אלי, ואני יודע שלשון חיבה הוא, אבל איני קולט, אני מבולבל, אני שרוי בחושך. אני אין לי קליטה. אתם יודעים מה היהודי צריך לומר במצב כזה? - "אני יודע שהבעיה היא אצלי. אני עובר עכשיו במקום שאין בו קליטה, אבל רבוננו של עולם! אני מבקש ממך דבר אחד שתחזור אלי שוב כדי שאוכל לשמוע אותך". אכן אם תדבר אליו ככה, בוודאי יסכים לדבר אתך ברור. **כשהאדם אינו מבין את לימודו, הוא מדבר בכאב לבו ומבקש מהקב"ה שיעזור לו להבין, כך כשאינו מבין את הדיבור שהקב"ה מדבר אליו, יש לו להתפלל לפניו שיעזור לו להבין, והקב"ה המלמד תורה לעמו ישראל בוודאי יעזור לו ויקרבנו אליו.**

אותה אהבה? בכך שהוא מקום שהקב"ה מבין לבני ישראל לחזור אליו.

וגם אנכי לא שמעתי

וכאמור, תמיד זה פועל באופן כזה, **ויכול הוא להתחזק בזה אף בצער הגדול ביותר, כי יזכור שמדובר בביטוי של חיבה מאת הקב"ה.** יש שהאדם מקבל שיחת טלפון מידידו הטוב שכבר זמן רב לא שמע ממנו. הוא עונה לשיחה ושואל בהתרגשות: מה שלומך? חבירו משיב, אך הוא אינו שומע מה הוא משיב, כי יש בעיית קליטה. הוא שומע את קולו, אך אינו מבין מה הוא אומר. הנה מה הוא אומר אז בדרך כלל? - "אני שומע אותך, אבל איני שומע מה אתה אומר. אולי תיגש אל החלון כדי שאוכל לשמוע אותך". ואף שהשיחה נקטעת, הוא מיד חוזר אליו - "עכשיו כבר יותר טוב? עדיין לא. אינני יכול לשמוע אותך".

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
בני ברק	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת הפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
אשדוד	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
חיפה	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
פתח תקוה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
אלעד	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
קריית גת	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
מודיעין עילית	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
גבעת זאב	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

שבת

התעלות
והתחזקות

הרב
שמעון
שפיצער
שליט"א

יתקיים בס"ד
שבת קודש
פרישת צו
שבת פרה
כ אדר ב תשפ"ד
בישיבת צור יעקב
טלז-סטזן

מספר
המקומות
מוגבל

להרשמה:

במייל:
ניתן לשלוח מייל לקבל לינק להרשמה:
s033096216@gmail.com

בטלפון: 033096216
בין השעות
12:00-13:00 בצהריים
או בין השעות
20:00-22:00 בערב

המחיר הוא
עד יום ה'
פרשת ויקרא
13:00 בשעה
לאחמ"כ
המחיר יעלה
ב-100 ש"ח

780 ש"ח המחיר
לשבת המרוחם
לנרשמים ללא לינה 720 ש"ח
אפשר עד 3 תשלומים באשראי

ניתן לשמוע עדכונים בנוגע לשבת בקו עדכונים הבינני: 073-347-8404

842106199482